

แนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในอนาคต ศึกษา
เฉพาะกรณีที่อยู่อาศัยแบบสร้างสรรค์ของภาคธุรกิจเอกชน

โดย

นายฉัตรชัย วีระเมธีกุล
ประธานกรรมการบริหาร บริษัท เอ็ม.ไทย กรุ๊ป จำกัด

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในอนาคต ศึกษาเฉพาะกรณีที่อยู่อาศัยแบบสร้างสรรค์ของภาคธุรกิจเอกชน
ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ
ผู้วิจัย นายฉัตรชัย วีระเมธิกุล หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๐

การวิจัยแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในอนาคต ศึกษาเฉพาะกรณีที่อยู่อาศัยแบบสร้างสรรค์ของภาคธุรกิจเอกชน มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัย วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาที่อยู่อาศัย ตลอดจนหาแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในอนาคตของภาคธุรกิจเอกชนในรูปแบบที่อยู่อาศัยแบบสร้างสรรค์ ทั้งส่วนของภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนต่อไป

ปัจจุบันมีการพัฒนาโครงการพักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน มากมาย โดยมีโครงการอสังหาริมทรัพย์สำหรับผู้สูงอายุที่เริ่มเห็นในปัจจุบันนั้น มีหลากหลายรูปแบบและหลายระดับราคา ได้แก่

๑. โครงการที่ไม่มีเดลธุรกิจเป็นการขายสิทธิในการเข้าอยู่อาศัยตลอดชีวิต กล่าวคือ ผู้บริโภค ไม่ได้เป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์และไม่สามารถขายสิทธิต่อให้ผู้อื่น โดยจุดเด่นของโครงการอยู่ที่การ ออกแบบสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม รวมถึงการมีบริการทางการแพทย์ ให้บริการเป็นประจำทุกวัน

๒. โครงการอสังหาริมทรัพย์เพื่อขายโดยเน้นให้ออกแบบให้บ้านมีลักษณะเฉพาะเพื่อ ผู้สูงอายุ ยกตัวอย่างเช่น บ้านแต่ละหลังจะมีสัญญาณเตือนไปยังสถานีพยาบาล/ส่วนดูแลกลาง เป็นต้น รวมถึงการลงทุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสบายและศูนย์บริการต่างๆ ครอบคลุมอยู่ในโครงการ นอกจากนี้ ลักษณะเด่นของโครงการทั้งสองรูปแบบคือการมีส่วนดูแลกลางที่จะบริหารจัดการเรื่องบริการ ทางการแพทย์ และการจัดให้มีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นอีกจุดขายสำคัญที่จะช่วยลบภาพลักษณ์การเป็น สถานสงเคราะห์ของบ้านพักคนชรา ให้เป็นการลงทุนเพื่อซื้อบริการที่จำเป็นและรูปแบบชีวิตที่ต้องการในวัยเกษียณอายุ

เนื่องจากการซื้อที่พักอาศัย เพื่อพึ่งพาตนเองสำหรับวัยสูงอายุแล้ว ผู้สูงอายุยังมีความ ต้องการทางด้านสังคม การอยู่ร่วมกับผู้ที่มีอายุในวัยเดียวกันยังเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุ ตัดสินใจซื้อที่พักอาศัยใหม่ ทำให้ผู้ที่อยู่อาศัยในโครงการไม่รู้สึกละโดดเดี่ยว ไม่รู้สึกเหงาและคนที่อาศัยอยู่ ร่วมกันในโครงการมีความเข้าอกเข้าใจกัน เนื่องจากเป็นบุคคลในวัยเดียวกัน มีความต้องการหรือ ความคิดที่คล้ายกัน การมีส่วนกลางกว้างขวาง ตกแต่งสวยงาม มีสิ่งอำนวยความสะดวกส่วนกลาง ครบครัน เช่น ลานออกกำลังกาย ห้องสมุด เป็นสถานที่ที่ผู้สูงอายุในโครงการสามารถมาทำกิจกรรม ร่วมกัน ออกกำลังกายหรือใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ร่วมกัน จึงเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการ พิจารณาซื้อที่พักอาศัยสำหรับวัยเกษียณ และที่สำคัญคือในโครงการต้องมีระบบการรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดให้ผู้สูงอายุที่อยู่ในโครงการรู้สึกถึงความปลอดภัย

ABSTRACT

Title : Development Guidelines for Future Residences for Seniors : Case Study of Creative Private Sector Housing.

Field : Economics

Name : Mr.Chatchai Virameteekul **Course** : NDC **Class** : 60

The research aimed to study the residential development model, analyze obstacles and success factors in housing development including the future residential development guidelines for the elderly of the private sector in a creative housing both the public and private sectors.

Currently, there were many residential development projects for the seniors of both public and private agencies with many styles and prices namely;

1. Projects with sale for life-long living business model that consumers did not own the real estate and were not allowed selling their rights to others. The highlight of the project was the design of the environment and appropriate facilities including daily medical services available.

2. Real estate projects for sale by focusing on designing unique dwellings for the elderly such as each unit would be equipped with warning sign to the nursing home/ central care unit, including investment in facilities and service centers completely in the project. In addition, remarkable features of the two projects were the central care unit for medical services managing and activities organizing which was another important selling point for removing the image of the nursing home to be investment for the necessary services and required life style for the retirees.

In addition to a home buying for self-reliance of the elderly, they also had social needs. Living with people of the same age was another reason for seniors to buy new homes. The elder residents of the project would not feel lonesome and had a mutual understanding as a person of the same age. They had similar needs or ideas. Having spacious, beautifully decorated common area and fully equipped communal facilities such as fitness area and library were places where the elderly could exercise or spend time together, which was an important factor to consider home purchasing for retirement. It is important that the project must have a rigorous security system to ensure that the elderly would feel safe.

คำนำ

เอกสารวิจัย เรื่อง “แนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในอนาคต ศึกษาเฉพาะกรณีที่อยู่อาศัยแบบสร้างสรรค์ของภาคธุรกิจเอกชน” เล่มนี้จัดทำขึ้นจากการที่สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบในปี พ.ศ.๒๕๗๓ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับการจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพื่อลดการเหลื่อมล้ำของสังคม และสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ โดยมีนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านต่างๆ สำหรับการเตรียมพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต และสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ เพื่อไม่ให้เกิดภาระกับสังคมในอนาคต ทำเมืองให้น่าอยู่ ทำบ้านให้ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ อันจะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีและสังคมที่ยั่งยืนต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยเล่มนี้จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบูรณาการสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ต่อไป

(นายฉัตรชัย วีระเมธีกุล)
นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๐
ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
ขอบเขตของการวิจัย	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๓
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๓
คำจำกัดความ	๔
บทที่ ๒ แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
ยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาเศรษฐกิจต่างๆ สำหรับผู้สูงอายุ	๕
แนวคิดการประยุกต์และพัฒนาแบบที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ	
ในรูปแบบโครงการต่างๆ สำหรับภาคธุรกิจ	๓๓
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๒
กรอบแนวคิดในการวิจัย	๔๓
สรุป	๔๓
บทที่ ๓ ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อปัจจัยในการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในอนาคต	๔๕
สถานการณ์และสภาพปัญหาของผู้สูงอายุในปัจจุบัน	๔๕
ปัญหาของผู้สูงอายุในปัจจุบันที่มีผลต่อการอยู่อาศัย	๔๗
ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ	๔๘
แนวทางการออกแบบที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ	๔๙
บทสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง	๕๒
สรุป	๕๓
บทที่ ๔ การกำหนดวิเคราะห์รูปแบบและแนวทางในการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ	๕๕
การวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ	๕๖
ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับแผน นโยบาย มติคณะรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เกี่ยวกับผู้สูงอายุ	๕๖
ศึกษาการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐและเอกชน	๖๑
สรุป	๖๔
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๖๕
สรุป	๖๕
ข้อเสนอแนะ	๖๗
บรรณานุกรม	๗๑
ประวัติย่อผู้วิจัย	๗๔

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

- ๔ - ๑ การวิเคราะห์เกี่ยวกับแผน นโยบาย มติคณะรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญในปี ๒๕๖๐
เกี่ยวกับผู้สูงอายุ

๕๖

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒ - ๑	รวมโครงการเพื่อผู้สูงอายุ	๓๔
๒ - ๒	โครงการคอนโดเพื่อผู้สูงอายุ	๓๕
๒ - ๓	โครงการบ้านเดี่ยวสำหรับผู้สูงอายุ	๓๖
๒ - ๔	โครงการวิลล่า มีสุข เรสซิเดนซ์	๓๗
๒ - ๕	โครงการคอนโดในสวน จ.นครราชสีมา	๓๘
๒ - ๖	โครงการเพื่อผู้สูงอายุ เน้นในเรื่อง Universal Design	๓๙
๒ - ๗	โครงการเพื่อผู้สูงอายุ เน้นในเรื่อง Universal Design	๔๐
๒ - ๘	โครงการเพื่อผู้สูงอายุ เน้นในเรื่อง Universal Design	๔๑
๓ - ๑	บ้านบางกอกบลูเลอวาร์ด เพื่อผู้สูงอายุ	๕๐
๔ - ๑	การกวดสัญญาณไฟข้ามทางม้าลาย พื้นคอนกรีตทางลาดและม้านั่ง	๖๓

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในโลกปัจจุบันประเทศต่างๆ ได้หันมาศึกษาและตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของประชากรในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจกันเป็นอย่างมาก ทั้งในระดับชาติและในระดับโลก เนื่องจากมีผลกระทบอย่างกว้างขวางในระดับมหภาค เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) รายได้ต่อหัวของประชากร การออม และการลงทุน งบประมาณของรัฐบาล การจ้างงานและผลิตภาพของแรงงาน อีกทั้งในระดับจุลภาค ได้แก่ ผลกระทบต่อตลาดผลิตภัณฑ์และบริการด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการเงินและด้านสุขภาพ การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนสำคัญที่ต้องการการวางแผนอย่างเป็นระบบและเริ่มดำเนินการล่วงหน้า เนื่องจากมาตรการต่างๆ หลายประการล้วนแล้วแต่ต้องใช้เวลาในการดำเนินการ กว่าที่จะเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม

ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งในหลายๆ ประเทศในโลกที่กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญ คือการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนจำนวนประชากรในวัยทำงานและวัยเด็กลดลง เนื่องจากอัตราการเกิดและอัตราการตายของประชากรลดลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีอายุยืนยาวขึ้นนับว่าเป็นประเด็นปัญหาที่ทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ จากข้อมูลรายงานการคาดการณ์ประชากรของประเทศไทย ปี ๒๕๕๓-๒๕๘๓ ของสำนักงานกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (คสช.) พบว่าประเทศไทย ได้เข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ โดยมีสัดส่วนผู้สูงอายุร้อยละ ๑๒.๙ ของจำนวนประชากรทั้งหมด ๖๖ ล้านคน และคาดว่าในปี ๒๕๗๓ ประเทศไทยจะเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” เนื่องจากมีสัดส่วนของผู้สูงอายุสูงถึง ร้อยละ ๒๕.๘ ของจำนวนประชากรทั้งหมด ๖๘.๓ ล้านคน(ที่มา : สำนักงานกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (คสช.), ๒๕๕๙)ซึ่งสถานการณ์ของประเทศไทยก็ดำเนินไปเช่นเดียวกับนานาประเทศ กล่าวคือ การดำเนินนโยบายด้านประชากรและการวางแผนครอบครัวที่ประสบผลสำเร็จ ตลอดจนความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้คนไทยมีสุขภาพดี มีอายุยืนยาวขึ้น และมีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น มีความรู้และทักษะในการป้องกันและดูแลสุขภาพ ตลอดจนการวางแผนครอบครัวที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลสำเร็จดังกล่าวทำให้ภาวะการเจริญพันธุ์และอัตราการเกิดมีแนวโน้มที่ลดลง จนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของประชากร กล่าวคือ ประชากรที่อยู่ในวัยสูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มที่ลดลง ในขณะที่ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่มีผลกระทบตามมาคือ การต้องจัดเตรียมสถานที่ดูแลคนกลุ่มนี้ ที่อยู่อาศัยที่สามารถรองรับและเข้าถึงกลุ่มผู้สูงอายุ ทำให้เกิดโครงการอสังหาริมทรัพย์สำหรับผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันนั้นมี

หลากหลายรูปแบบและหลายระดับราคา มีทั้งเป็นช่องทางภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนที่มองเห็นโอกาสทางธุรกิจจากกลุ่มผู้สูงอายุแต่อาจจะยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอย่างแท้จริง

สาเหตุของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนั้นนอกจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการแพทย์แล้ว การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุนั้นยังมาจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศที่เจริญก้าวหน้า การเพิ่มสวัสดิการแก่ประชาชน การพัฒนาทางด้านสาธารณสุข ทำให้ประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงนโยบายการวางแผนครอบครัวหรือการควบคุมการมีบุตร สืบเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ครอบครัวมีการวางแผนการควบคุมหรือมีบุตรลดน้อยลงเพื่อลดภาระทางครอบครัว ส่งผลให้อัตราการเกิดลดลงและกลายเป็นประเทศที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม และโครงสร้างทางสังคมที่มีการแต่งงานลดลง มีการหย่าร้างเพิ่มมากขึ้น การมีบุตรลดลง การแยกครอบครัวของคนรุ่นใหม่ ทำให้แนวโน้มผู้สูงอายุที่ต้องอยู่ลำพังไร้ลูกหลานดูแลมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ผู้สูงอายุจึงจำเป็นต้องพึ่งพาตนเองเพิ่มมากขึ้น ปัญหาของวัยสูงอายุที่พบโดยทั่วไปคือ ปัญหาความเสื่อมโทรมทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ซึ่งปัญหาความเสื่อมโทรมทางด้านร่างกายนั้นเองทำให้ผู้สูงอายุต้องพึ่งพาผู้อื่น และทำให้รู้สึกว่าเป็นบุคคลไร้ค่า นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมถึงปัญหาด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสัมพันธภาพในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงและที่อยู่อาศัยนั้นเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ จากประเด็นข้างต้นที่ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า และในจำนวนผู้สูงอายุเหล่านั้นมีจำนวนไม่น้อยที่ไม่มีบุตรหลานคอยดูแลรวมไปถึงผู้สูงอายุที่ต้องการพึ่งพาตนเอง ไม่ต้องการเป็นภาระพึ่งพิงบุคคลรอบข้าง ดังนั้นความต้องการหาที่พักอาศัยที่ส่งผลต่อสภาพการใช้ชีวิตในบั้นปลายชีวิต การมีสถานที่สำหรับผู้สูงอายุที่สามารถพึ่งพาตนเองได้จึงเป็นอีกตัวเลือกหนึ่งสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบกับที่อยู่อาศัยนั้นมีความสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพและร่างกาย ถ้าหากมีการอยู่อาศัยในสภาวะแวดล้อมที่ดีและเหมาะสม มีการออกแบบ ตกแต่งบ้านหรืออุปกรณ์เครื่องใช้ในบ้านอำนวยความสะดวกให้กับวัยของผู้สูงอายุ จะสามารถช่วยยืดระยะเวลาในการพึ่งพาผู้อื่นออกไปได้ ส่งผลดีต่อร่างกายและสุขภาพของผู้สูงอายุ ลดการเกิดอุบัติเหตุและปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับผู้สูงอายุได้อีกด้วย ปัจจุบันที่พักอาศัยที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้รับความสนใจและความต้องการที่อยู่อาศัยประเภทนี้มีจำนวนมาก ตัวอย่างที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ได้เปิดดำเนินการแล้ว ส่วนใหญ่ต้องการอยู่อาศัยในสถานที่ที่เป็นธรรมชาติ ไม่ห่างไกลความเจริญและมีบริการด้านสุขภาพ ศูนย์เวชศาสตร์ฟื้นฟูอยู่ พิจารณาเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการที่จะนำไปพัฒนา ปรับปรุง และวางกลยุทธ์ธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริงและส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจหรือต่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุทั้งส่วนของภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน
๒. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน
๓. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในอนาคตของภาคธุรกิจเอกชนในรูปแบบที่อยู่อาศัยแบบสร้างสรรค์

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในอนาคต ศึกษาเฉพาะกรณี ที่อยู่อาศัยแบบสร้างสรรค์ของภาคธุรกิจเอกชน โดยนำข้อมูลเศรษฐกิจสังคมศึกษา มาประยุกต์ในด้านการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่อาศัยเพื่อนำมาวิเคราะห์กำหนดแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยแบบสร้างสรรค์ของภาคธุรกิจเอกชน สิ่งจะรวมไปถึงการนำ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และนโยบายมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

- เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้
๑. การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 ๒. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)
 ๓. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. จะได้ทราบรูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐ
๒. จะได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุของภาคธุรกิจเอกชนทั้งต่างประเทศและในประเทศ
๓. ได้แนวทางใหม่ในการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในอนาคตของภาคธุรกิจเอกชนในอีกรูปแบบหนึ่งที่เรียกว่าการพัฒนาที่อยู่อาศัยแบบสร้างสรรค์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างแท้จริง

คำจำกัดความ

การพัฒนาที่อยู่อาศัยแบบสร้างสรรค์	หมายถึง	การนำเสนอแนวคิดที่ได้จากการประมวลผล การศึกษาทั้งต่างประเทศและในประเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพการอยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ชุมชนอย่างจริงจัง สร้างสรรค์ชุมชนให้น่าอยู่อย่าง ยั่งยืนและตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ โดยมีปัจจัยพื้นฐานที่ควรคำนึงถึงการป้องกันและ ลดอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้น การทำให้สามารถใช้ ชีวิตประจำวันได้ง่ายและสะดวกขึ้น และการ ส่งเสริมสุขภาวะที่ดี
ผู้สูงอายุ	หมายถึง	บุคคลที่มีอายุ ๖๐ บริบูรณ์ขึ้นไป (ตามพระราช บัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.๒๕๔๖)
สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)	หมายถึง	สังคมที่มีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปจริงในพื้นที่ ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน ในอัตรา เท่ากับหรือมากกว่า ร้อยละ ๑๐ ขึ้นไป หรือมี ประชากรอายุ ๖๕ ปีขึ้นไปอยู่จริงในพื้นที่ต่อ ประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน ในอัตรา เท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ ๗ ขึ้นไป (ตามนิยาม ขององค์การสหประชาชาติ)
สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society)	หมายถึง	สังคมที่มีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป ที่อยู่จริงใน พื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน ใน อัตราเท่ากับหรือมากกว่า ร้อยละ ๒๐ ขึ้นไป หรือ มีประชากรอายุ ๖๕ ปี (ตามนิยามขององค์การ สหประชาชาติ)

บทที่ ๒

แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ในอนาคต ศึกษาเฉพาะกรณี ที่อยู่อาศัยแบบสร้างสรรค์ของภาคธุรกิจเอกชน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์และแผนการงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสำหรับผู้สูงอายุ
๒. แนวคิดการประยุกต์และพัฒนาในรูปแบบที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ
๓. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ
๔. สรุป

ยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาเศรษฐกิจต่างๆ สำหรับผู้สูงอายุ

แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยมีวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ ประจําชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ทั้งนี้ วิสัยทัศน์ดังกล่าวจะต้องสนองต่อผลประโยชน์ แห่งชาติ อันได้แก่ การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคาม ทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุขเป็นปึกแผ่น มีความมั่นคงทางสังคม ท่ามกลางพหุสังคม และการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความ อยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน และอาหารความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะ แวดล้อมระหว่างประเทศและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคง ในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี โดยที่ความมั่นคงเป็นรากฐานของ ทั้ง ๓ ประการที่จะทำให้เกิดความมั่งคั่งและยั่งยืนได้

ความมั่นคง หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับประเทศ สังคม ชุมชน ครัวเรือน และปัจเจกบุคคล และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติทางการทหาร เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง เช่น ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็น ศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของประชาชน มีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การ บริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ชุมชนมีความเข้มแข็งครอบครัวมีความอบอุ่นประชาชนมีความ

มั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต ความมั่นคงของอาหารพลังงานและน้ำ มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน มีการออมสำหรับวัยเกษียณ

ความมั่งคั่ง หมายถึง ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องและมีความยั่งยืนจนเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรมีความอยู่ดีมีสุขได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น และมีการพัฒนาอย่างทั่วถึงทุกภาคส่วน (Inclusive Growth) มีคุณภาพชีวิตตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ ไม่มีประชาชนที่อยู่ใต้เส้นความยากจน เศรษฐกิจในประเทศมีความเข้มแข็ง ขณะเดียวกันต้องมีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศต่างๆ ทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศ เพื่อให้สามารถสร้างรายได้ทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ตลอดจนมีการสร้างฐานเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงไป และประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในเวทีโลก และมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าอย่างแน่นแฟ้นกับประเทศในภูมิภาคเอเชีย เป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาคทั้งการคมนาคมขนส่งการผลิต การค้า การลงทุน และการทำธุรกิจ เพื่อให้เป็นพลังในการพัฒนา นอกจากนี้ยังมีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่องไปได้ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงิน ทุนที่เป็นเครื่องมือเครื่องจักร ทุนทางสังคม และทุนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้ การรักษาและการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติจนเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมจนเกินความสามารถในการรองรับและเยียวยาของระบบนิเวศน์ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นและสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคมมีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาในระดับอย่างสมดุล มีเสถียรภาพ และยั่งยืน

ทั้งประชาชน เอกชน ประชาสังคม ในการขับเคลื่อนการพัฒนา เพื่อการสร้างและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติและบรรลุนิยามทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือคติพจน์ประจำชาติ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อให้ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีรายได้สูงอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วคนไทยมีความสุข อยู่ดี กินดี สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปีต่อจากนี้ไปจะประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง (๒) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (๓) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน (๔) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม (๕) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (๖) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๑. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง การกำหนดยุทธศาสตร์ความมั่นคงมีเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นคงในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน และความมั่นคงของมนุษย์จากภัยคุกคาม ทั้งที่เป็นภัยคุกคามแบบดั้งเดิมและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ให้เกิดความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ ความมั่นคงทางการทหารการมั่นคงแนวชายแดนและเกิดความมั่นคงปลอดภัยจากภัยคุกคามและภัยพิบัติในรูปแบบใหม่ๆ อาทิ ภัยคุกคามจากการโจมตีทางไซเบอร์ อาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย และโรคอุบัติใหม่ต่างๆ รวมทั้งการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร น้ำ และพลังงาน ภายใต้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและแนวโน้มด้านความมั่นคงทั้ง ๓ ระดับ คือ ความมั่นคงระดับโลก ได้แก่ การขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทของประเทศมหาอำนาจ ในภูมิภาคต่างๆ ของโลกเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ การกำหนดระเบียบ/กติการะหว่างประเทศ เพื่อรักษาสันติภาพ สิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชนให้ต้องปฏิบัติปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์และความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงผันผวนของสภาพภูมิอากาศ ต่อความมั่นคง ด้านอาหาร แหล่งน้ำ และพลังงาน ความมั่นคงในภูมิภาค ประกอบด้วย ความร่วมมือระดับภูมิภาคเพื่อสร้างพลังทางเศรษฐกิจและรักษาความมั่นคงร่วมกัน ความขัดแย้งทางดินแดน เนื่องจากความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนและอาณาเขต ทางทะเลระหว่างกันและปัญหาภัยถิ่นฐานของประชากรระหว่างกันและจากประเทศอื่นๆ เข้าสู่ประเทศไทย และความมั่นคงภายในประเทศมีแนวโน้มที่ยังดำรงอยู่ ได้แก่ ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเด็นความขัดแย้งของคนในชาติ ปัญหายาเสพติด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมืองของประเทศในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้า ดังนั้นยุทธศาสตร์นี้ จึงให้มุ่งเน้นทั้งการรักษาความสงบภายในประเทศโดยการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการเสริมสร้างสันติสุขและพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของประชาชน โดยยึดหลักแนวทาง “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” รวมทั้งการบริหารจัดการและการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและกลไกพื้นฐานด้านความมั่นคง รวมถึงพัฒนา กลไกการพัฒนาความมั่นคง ขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ การสร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ กระจายอำนาจและสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม ในขณะที่เดียวกันก็มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพในการป้องกันประเทศพร้อมรับมือกับภัยคุกคาม ทั้งทางทหารและภัยคุกคามอื่นๆ ทั้งจากการสร้างขีดความสามารถภายใน และการสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ นอกจากนี้การบูรณาการความร่วมมือกับต่างประเทศที่เอื้อให้เกิดความมั่นคงในทุกด้านและป้องกันภัยคุกคามจากอาชญากรรมข้ามชาติในทุกรูปแบบก็เป็นแนวทางที่มีความสำคัญมากขึ้นภายใต้ภูมิทัศน์โลกไร้พรมแดนและการเปลี่ยนแปลงด้านภูมิรัฐศาสตร์ที่เป็นเครือข่ายซับซ้อนขึ้นมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวางระบบบริหารจัดการความเสี่ยงจากการโจมตีทางไซเบอร์ และการบริหารจัดการภัยพิบัติและภัยในรูปแบบใหม่ๆ ที่ต้องบูรณาการความร่วมมือให้เกิดผล ขณะเดียวกันก็ต้องกำหนดยุทธศาสตร์ที่จะรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและทางทะเล ทั้งนี้ การบริหารจัดการความมั่นคงในทุกด้านทุกระดับจะต้องให้สอดคล้องกันแผนงานพัฒนาอื่นๆ และการสนับสนุนการดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร น้ำและพลังงาน

๒. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน หัวใจสำคัญของความสามารถในการแข่งขันของประเทศ คือ เพิ่มผลิตภาพการผลิต (Productivity) โดยใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัยและพัฒนาและนวัตกรรมในทุกสาขาของภาคการผลิตและบริการที่เป็นฐานรายได้เดิมและที่ต่อยอดเป็นฐานรายได้ใหม่ การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจะเกิดขึ้นทั้งในด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) และการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการจากความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Value creation) ผู้ประกอบการไทยจะต้อง “ผลิตได้ขายเป็น” และมีความสามารถที่จะ “รู้จักและเข้าใจแนวโน้มตลาด” เพื่อสร้างคุณค่าของสินค้าและบริการที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้บริโภค และก้าวเข้าสู่การเป็นผู้นำในตลาดสินค้าและบริการที่สำคัญของภูมิภาคของโลกได้ ยุทธศาสตร์การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันจึงประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาภาคการผลิตและบริการ ซึ่งมุ่งเน้นที่การพัฒนาเพิ่มผลิตภาพการผลิตตลอดห่วงโซ่มูลค่า เพื่อก้าวกระโดดไปสู่การเป็นฐานการผลิตและบริการที่โดดเด่นในด้านเศรษฐกิจฐานชีวภาพ โดยยกระดับสู่เกษตรสมัยใหม่ที่เป็นพื้นฐานสำคัญและเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตร อาหาร พลังงานและวัสดุชีวภาพด้วยนวัตกรรม ยกย่องศักยภาพภาคอุตสาหกรรม ให้แข่งขันได้บนฐานเทคโนโลยีขั้นก้าวหน้า พัฒนาความหลากหลาย คุณภาพ และสร้างเอกลักษณ์การท่องเที่ยวไทย และพัฒนาธุรกิจบริการที่มีศักยภาพใหม่ๆ ที่สร้างรายได้สูง ในขณะเดียวกันการพัฒนาสังคมผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Society) เพื่อสร้างผู้ประกอบการทางธุรกิจที่พิจารณาโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ ด้วยการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ขับเคลื่อนให้ธุรกิจ (From Entrepreneur to Technopreneur) สู่การเป็น “ผู้ผลิตได้ ขายเป็น” ก็มีความสำคัญต่อการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตและการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของภาคการผลิตและบริการไทยตลอดห่วงโซ่มูลค่า โดยต้องมุ่งพัฒนาทั้งด้านศักยภาพของผู้ประกอบการ และปัจจัยแวดล้อมที่สำคัญ การพัฒนาในแนวทางสำคัญดังกล่าวข้างต้นจะสัมฤทธิ์ได้ก็ต่อเมื่อมีการพัฒนาปัจจัยสนับสนุน การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันรองรับอย่างเหมาะสม ทั้งการลงทุน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบโลจิสติกส์และการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมตลอดห่วงโซ่มูลค่า เพื่อก้าวข้ามกับดักจากผู้ซื้อเทคโนโลยี ไปสู่การเป็นผู้ผลิต และขายเทคโนโลยี โดยเน้นการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นพื้นฐาน เพื่อสร้างองค์ความรู้ ความคิด และเทคโนโลยีต้นน้ำสู่การพัฒนาเทคโนโลยีต้นแบบ และเพื่อวางรากฐานความเข้มข้นในการต่อยอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ และนำไปใช้ประโยชน์ทั้งเชิงพาณิชย์ สังคม และชุมชน รวมถึงการพัฒนาและวิจัย แบบวิศวกรรมย้อนกลับเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่ออุตสาหกรรมอนาคตที่ยังต้องอาศัยเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ขณะเดียวกันก็ต้องการวางรากฐานที่แข็งแกร่งเพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในด้านเสถียรภาพ และสมรรถนะทางเศรษฐกิจมหภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับปรุงกลไกภาครัฐในการบริหารเศรษฐกิจ การคลัง และงบประมาณของประเทศ ให้สามารถสนับสนุนการนำยุทธศาสตร์ การพัฒนาไปสู่การจัดสรรงบประมาณและการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติได้อย่างสอดประสานและเกิดบูรณาการควบคู่ไปกับการดำเนินยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา การดำเนินยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาภายใต้กรอบ CLMVT และส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทย รวมทั้ง การพัฒนาพื้นที่พื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ภาคและเมือง เพื่อให้ประเทศไทยสามารถใช้จุดแข็งจุดเด่นของแต่ละพื้นที่ และ

ชุมชนเพื่อเสริมหนุนการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมได้ อีกทั้งเป็นการสนับสนุน การกระจายความ มั่งคั่งไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ในประเทศ ช่วยลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และสร้างความเข้มแข็งของ เศรษฐกิจและสังคมในระดับท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน รวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อสร้างระบบ เศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น ให้สามารถพึ่งตนเอง ช่วยเหลือเอื้อเพื่อซึ่งกันและกัน มีคุณธรรม และเป็น ระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาด้านอื่นๆ ในพื้นที่

๓. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนการวางรากฐานการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาประเทศไปสู่การเป็น ประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งเป็น เป้าหมายในอีก ๒๐ ปี ข้างหน้า โดยคนไทยในอนาคต ต้องเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความพร้อมทั้ง กาย ใจ สติปัญญา สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต มีทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ สูการเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด และผู้ประกอบการ บนฐานของการรู้คุณค่า ความเป็นไทย มีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย ความรับผิดชอบต่อสังคม และมีสุขภาวะที่ดี ซึ่งการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องมี แนวทางการพัฒนา เพื่อรองรับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยต้องมุ่งเน้นการ พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วง ชีวิต ควบคู่กับการปฏิรูปที่สำคัญทั้งในส่วนของการปรับเปลี่ยนค่านิยม และวัฒนธรรม เพื่อให้คนมีความดีอยู่ใน ‘วิถี’ การดำเนินชีวิตและมีจิตสำนึกร่วมในการสร้างสังคม ที่น่าอยู่ และมีการปฏิรูปการเรียนรู้แบบพลิกโฉม ในทุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงการเรียนรู้ ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงใน ศตวรรษที่ ๒๑ มีการ ออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยนบทบาทครู การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถกำกับกับการเรียนรู้ที่เหมาะสม กับตนเองได้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกจากระบบการศึกษาแล้ว รวมถึงพัฒนาส่งเสริมและรักษากลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษของประเทศให้มีจำนวนเพียงพอ ที่จะผลักดันการเติบโตบนฐานเทคโนโลยีและ นวัตกรรมและการปฏิรูประบบเสริมสร้างความ รอบรู้และจิตสำนึกทางสุขภาพ เพื่อให้คนไทยมี ศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง พร้อมกับการสร้างครอบครัวที่เข้มแข็งอบอุ่นซึ่งเป็น การวางรากฐานการส่งต่อเด็กที่มีคุณภาพสู่การพัฒนาในช่วงอายุถัดไป โดยการส่งเสริมการเกิดที่มี คุณภาพ การสร้างครอบครัวที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ สร้าง ครอบครัวอบอุ่นเข้มแข็ง

๔. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคมการที่ ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศไทยจะต้องเป็นประเทศที่ทุกคน มีโอกาสและความ เสมอภาคในทุกด้าน หรือการเป็น “สังคมแห่งโอกาส” ทั้งในมิติของการเข้าถึง กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทรัพยากร กระบวนการยุติธรรม และบริการสาธารณะ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็น หลักประกันทางสังคมที่ ลดความเสี่ยงของบุคคลที่จะตกลงสู่ภาวะความยากจน โดยเฉพาะกลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มี รายได้ต่ำที่สุดและผู้ด้อยโอกาสที่ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและ บริการดังกล่าว อันจะส่งผลให้ทุกคนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนา ประเทศภายใต้ศักยภาพสูงสุดที่ตนเองมี รวมถึงการสร้างสังคมที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนสถานะของ ผู้คนในสังคมผ่านการสร้างสังคมแห่ง โอกาสควบคู่ไปกับการสร้างสมรรถนะทางสังคม สิ่งสำคัญที่จะ ก่อให้เกิดสังคมแห่งโอกาสจำเป็นต้องมีการปรับโครงสร้างทางสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพสังคม ในทุกๆ ด้านไปพร้อมกันโดยไม่ทอดทิ้งใครไว้เบื้องหลัง ประกอบด้วย การสร้างความมั่นคงทาง

เศรษฐกิจและสังคมให้กับคนทุกกลุ่มในสังคมซึ่งเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานของแต่ละบุคคลให้ได้รับการตอบสนอง โดยการมีหลักประกันทางสังคม ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง กลุ่มผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาสได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ รวมทั้ง การเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มผู้พิการและมีการ กระจายทรัพยากรให้ทุกคนสามารถ เข้าถึงอย่างเป็นธรรมควบคู่กับการ สร้างโอกาสที่เป็นธรรมโดยไม่แบ่งแยก และคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยเฉพาะ การส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรม ในฐานะของสมาชิกในสังคมที่ทุกคนสามารถเข้าถึง และเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน และความสัมพันธ์ทางสังคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง และมีการบังคับใช้กฎหมายกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ยังต้องมีการเสริมสร้างพลังทางสังคมที่เป็นการเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และเปิดช่องทางให้มีการใช้และพัฒนาศักยภาพดังกล่าวอย่างเต็มประสิทธิภาพ ขณะที่โครงสร้างเชิงสถาบันของรัฐต้องเปิดกว้างและสนับสนุนการมีบทบาทของประชาชนและชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างศักยภาพให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ได้ด้วยตนเอง การส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและการมีบทบาทที่สำคัญในสังคม รวมถึงส่งเสริมความเสมอภาคทางสิทธิขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เสริมสร้างให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบทางสังคม รวมถึงการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม ที่สังคมยอมรับความแตกต่างและเคารพซึ่งกันและกัน มีความไว้วางใจกัน มีค่านิยมร่วมกัน และสามารถก่อให้เกิดเป็นเครือข่ายสังคม โดยการสร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การส่งเสริมค่านิยม ความเสมอภาค ระหว่างกลุ่มคนในสังคม

๕. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกใช้ไป อย่างขาดประสิทธิภาพ จึงอยู่สภาพที่ร่อยหรอเสื่อมโทรม รวมทั้งสภาพแวดล้อมมีคุณภาพต่ำสูง ทั้งปัญหาคุณภาพน้ำ อากาศ และขยะของเสียเหลือทิ้งที่กำจัดไม่ทัน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลทั้งต่อต้นทุนการผลิตสินค้าบริการและสร้างผลเสียต่อคุณภาพชีวิตประชาชน ขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดความเสี่ยงจากความขัดแย้งจากการแย่งชิงทรัพยากรที่สำคัญ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลกที่มีความผันผวนและฤดูกาลผิดปกติได้ส่งผลให้เกิดความตระหนักรู้กันมากขึ้นในการที่ผู้คนจะสามารถอยู่ร่วมกันอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ความเสี่ยงและความท้าทายจากสภาพแวดล้อมและภัยพิบัติ ได้นำไปสู่ข้อตกลงในระดับโลกที่สำคัญ ทั้งในเรื่องการบรรลุซึ่งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจก และการใช้มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมมาเป็นข้อกำหนดที่ส่งผลต่อการแข่งขันทางการค้าในตลาดโลก ดังนั้นยุทธศาสตร์การสร้างความเจริญเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม จึงมีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การบริโภคที่ยั่งยืนและการผลิตที่ยั่งยืน การดำเนินการที่สำคัญคือต้องเร่งวางระบบการอนุรักษ์ พื้นฟูและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ บริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพ โดยการวางระบบบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการให้มีประสิทธิภาพใน ๒๕ ลุ่มน้ำ ทั้งด้าน อุปสงค์และอุปทาน เน้นการปรับระบบการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการ รวมทั้งยกระดับความสามารถในการป้องกันผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติธรรมชาติและปรับตัวไปสู่รูปแบบของการผลิตและการบริโภคที่ปล่อยคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับ

สิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยพัฒนาการผลิตให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยการจัดการขยะสารพิษและของเสียอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในทุกภาคเศรษฐกิจ เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยมุ่งเน้นการลดสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลและเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนในภาคการผลิตไฟฟ้าเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ส่งเสริมการผลิตและใช้พลังงานสะอาด ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายสำคัญที่ต้องบรรลุคือ ลดการปล่อย ก๊าซเรือนกระจกให้ได้ร้อยละ ๒๐- ๒๕ ภายในปี ๒๕๗๓ ทั้งนี้เพื่อวางรากฐานและสนับสนุนให้ประเทศ มีการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน โดยตั้งเป้าหมายที่จะเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ (๑๒๘ ล้านไร่) และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคเศรษฐกิจ

๖. ยุทธศาสตร์ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ การที่ประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมายอนาคตในระยะยาวที่กำหนดไว้นั้น การบริหารราชการแผ่นดินจะต้องปรับเปลี่ยนขนานใหญ่ให้สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างมีบูรณาการและมีความต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อตอบโจทย์การแก้ปัญหาหลักๆ ของประเทศและสนับสนุนการพัฒนาด้านต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ภาครัฐจะต้องจัดระบบองค์กรให้ลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและกระตือรือร้น (Open and connected government) โดยใช้ดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ (Zero face to face) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ การให้บริการแก่ภาคประชาชนและ ภาคธุรกิจเอกชนและสามารถดำเนินงานร่วมกับภาคการเมืองบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ ความโปร่งใส ปราศจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ สามารถตรวจสอบได้ และมีความเป็นธรรมในการให้บริการสาธารณะ รวมทั้งจะต้องเป็นระบบที่สามารถจูงใจและดึงดูดให้คนดีคนเก่ง เข้ามาร่วมพลังการทำงานที่มีความมุ่งมั่นและแรงบันดาลใจในการที่จะร่วมกันพลิกโฉมประเทศไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ การปรับสมดุลภาครัฐมีแนวยุทธศาสตร์ที่สำคัญประกอบด้วย การวางระบบ บริหารงานภาครัฐแบบบูรณาการ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องเชื่อมโยงกันตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติลงไปจนถึงระดับพื้นที่การจัดสรรงบประมาณให้มีลักษณะยึดโยงกับยุทธศาสตร์ในทุกระดับและมีเป้าหมายร่วมเป็นหลัก รวมทั้งมีระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ทั้งในระดับยุทธศาสตร์ตามภารกิจ และพื้นที่การยกระดับงานบริการประชาชนสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้ดิจิทัลเต็มรูปแบบ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการทั้งประชาชนและนักธุรกิจเอกชน โดยมีการเชื่อมโยงผ่านระบบดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการเชื่อมโยงทุกส่วนราชการในการให้บริการประชาชน การปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และโครงสร้าง ของหน่วยงานภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสม ทันสมัย มีขีดสมรรถนะสูง และสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่าและเทียบได้กับมาตรฐานสากล สามารถรองรับกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่มีความหลากหลายซับซ้อนมากขึ้นและทันการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การปฏิรูประบบการบริหารจัดการและการพัฒนาบุคลากรภาครัฐสู่ความเป็นมืออาชีพ รวมทั้งการต่อต้านและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบควบคู่ไปกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ โดยปรับปรุง แก้ไข และยกเลิกกฎหมายต่างๆ ให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม เอื้ออำนวยต่อการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาประเทศ การให้บริการประชาชน การประกอบธุรกิจ การแข่งขันระหว่างประเทศ สอดคล้อง

กับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ ทั้งนี้ การออกกฎหมายใหม่ควรต้องมีการพิจารณาตรวจสอบความจำเป็นรับฟังความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นก่อนการออกกฎหมายฯ ดังกล่าวโดยมีระบบการประเมินผลกระทบในการออกกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment: RIA) ที่สมบูรณ์ตามมาตรฐานสากล

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) การพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับ ได้แก่ เศรษฐกิจไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น มีฐานการผลิตและบริการที่มีความเข้มแข็งและโดดเด่นในหลายสาขา และความร่วมมือกับมิตรประเทศทั้งในรูปทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคและอาเซียนมีความเข้มข้นและชัดเจนขึ้น ขยายโอกาสด้านการค้าและการลงทุนของไทยเพิ่มขึ้น ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนาครอบคลุมมากขึ้น และการบริการทางสังคมทุกด้านที่มีความครอบคลุมทั่วถึง ทำให้รายได้ประชาชนสูงขึ้นปัญหาความยากจนลดลง และคุณภาพชีวิตประชาชนดีขึ้น อย่างไรก็ตามโครงสร้างเศรษฐกิจไทยมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจและสังคมโลกมากขึ้น จึงทำให้มีความอ่อนไหวและผันผวนตามปัจจัยภายนอก ในขณะที่ความสามารถในการแข่งขันปรับตัวช้าเนื่องจากการยกระดับห่วงโซ่มูลค่าการผลิตเกษตรอุตสาหกรรม และบริการสู่การใช้องค์ความรู้วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมยังดำเนินการได้น้อย ทำให้ฐานการผลิตเกษตร อุตสาหกรรมและบริการมีผลผลิตภาพการผลิตต่ำ ประกอบกับประเทศไทยยังประสบปัญหาคุณภาพในเกือบทุกด้าน ที่สำคัญได้แก่ คุณภาพคน คุณภาพ การศึกษา คุณภาพบริการสาธารณะและบริการสาธารณสุข สังคมไทยยังมีความเหลื่อมล้ำสูง ก่อให้เกิดความแตกแยก นอกจากนี้ทรัพยากรธรรมชาติร่อยหรอและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว มีภาวะขยะล้นเมือง และการบริหารจัดการน้ำยังไม่เป็นระบบโครงข่ายที่สมบูรณ์ ในขณะที่ความเสี่ยงและผลกระทบที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศผันผวนมีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้กฎเกณฑ์และกฎระเบียบของสังคมที่เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเข้มงวดมากขึ้น ซึ่งส่วนหนึ่งสะท้อนถึงปัญหาการจัดการภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพ เพราะการบริหารจัดการยังขาดเอกภาพ และการปฏิรูปกฎหมาย เพื่อพัฒนาประเทศยังล่าช้า ดังนั้นการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อม เพื่อวางรากฐานของประเทศในระยะยาวให้มุ่งต่อยอดผลสัมฤทธิ์ของแผนที่สอดคล้องเชื่อมโยงและรองรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องกัน ไปตลอด ๒๐ ปี ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) โดยมีสาระสำคัญ สรุปได้ ดังนี้

๑. ภาพรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๑.๑ หลักการ หลักการพัฒนาประเทศที่สำคัญในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ยึดหลัก “ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง” “การพัฒนาที่ยั่งยืน” และ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ที่ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ - ๑๑ และยึดหลักการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตจากการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิตบนฐานการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม สำหรับการกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ยึดวิสัยทัศน์ของกรอบยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ในขณะที่การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในด้านต่างๆ ของแผนพัฒนาฯ ได้ยึดเป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี ๒๕๗๙ ที่เป็นเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

มาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน ๕ ปี โดยที่เป้าหมายและตัวชี้วัดต้องสอดคล้องกับกรอบเป้าหมาย การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่องค์ระหว่างประเทศกำหนดขึ้น อาทิ การพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development goals : SDGs) ที่องค์การสหประชาชาติกำหนดขึ้น เป็นต้น ส่วนแนวทางการพัฒนาได้บูรณาการนโยบายหรือประเด็นพัฒนาที่สำคัญของประเด็นการปฏิรูปประเทศ ๓๗ วาระ และไทยแลนด์ ๔.๐ การจัดทำแผนขับเคลื่อนและการติดตามประเมินผลเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งจากภาครัฐ เอกชน ประชาชน และภาคการศึกษาในทุกพื้นที่ของประเทศ เป็นกลไกประชารัฐที่รวมพลัง ให้สามารถกำหนดเป้าหมายแนวทางการพัฒนา รวมทั้งแผนงานโครงการสำคัญที่ตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างสอดคล้องกับภูมิสังคมและเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน ๕ ปี

๑.๒ จุดเปลี่ยนสำคัญในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ ๑๒ ประเทศไทยมียุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จะเป็นแผนแรกที่ถูกใช้ให้เป็นกลไกเชื่อมโยงสู่การขับเคลื่อนการพัฒนา ซึ่งกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดที่จะต้องบรรลุผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนาในรายละเอียดที่ต้องเชื่อมต่อการปฏิบัติที่ต้องดำเนินการในช่วง ๕ ปี โดยได้กำหนดแผนงาน/โครงการสำคัญ (Flagship Program) และประเด็นพัฒนาเชิงบูรณาการที่สำคัญ ในช่วง ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติ จะทำให้ระบบการจัดสรรงบประมาณการบริหารจัดการงบประมาณแผ่นดิน แผนสำหรับบริหารราชการแผ่นดิน กฎ ระเบียบวินัยทาง การเงินและการคลังภาครัฐ และระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ตลอดจนระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก นอกจากนี้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีแนวทางการพัฒนาจังหวัด ภาค และเมือง ที่กำหนดพื้นที่เป้าหมาย สาขาการผลิตและบริการเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและกำกับ ให้การขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ จังหวัด ภาค และเมือง เกิดผลสัมฤทธิ์และสอดคล้องกับเป้าหมายรวมของประเทศ รวมทั้งได้กำหนดแนวทางเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปประเทศที่สภาปฏิรูปแห่งชาติ และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปได้เสนอและต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จในช่วง ๕ ปีต่อจากนี้

๑.๓ ประเด็นการพัฒนาหลักที่สำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ประเทศไทย แม้ว่าได้ดำเนินมาตรการเพื่อส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดี มีการขยายการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นระบบโครงข่ายมากขึ้น และมีการเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา แต่อันดับความสามารถในการแข่งขันของไทยยังปรับตัวช้าเมื่อเทียบกับหลายประเทศ เนื่องจากคุณภาพคนต่อการลงทุนในการวิจัยและพัฒนายังมีน้อย คุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานยังไม่ดีและปัญหาการบริหารจัดการภาครัฐและกฎระเบียบต่างๆ ล้าสมัยและขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้ เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจโลกและภัยพิบัติธรรมชาติ ทำให้เศรษฐกิจไทยผันผวนได้ง่าย และเศรษฐกิจโดยรวมขยายตัวในอัตราที่ต่ำกว่าศักยภาพมาต่อเนื่องหลายปี นอกจากนี้ประเทศไทยต้องเผชิญกับแรงกดดันและความเสี่ยงมากขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่กระแสโลกาภิวัตน์เข้มข้นมากขึ้น เป็นโลกไร้พรมแดน โดยมีการเคลื่อนย้ายคน เงินทุน องค์ความรู้ เทคโนโลยี ข่าวสาร สินค้าและบริการอย่างเสรี ทำให้การแข่งขันในตลาดโลกรุนแรงขึ้น ส่งผลให้มีการรวมตัวด้านเศรษฐกิจของกลุ่มต่างๆ ในโลกมีความเข้มข้นขึ้น ประเทศเศรษฐกิจใหม่มีขีดความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น เช่น จีน อินเดีย ละตินอเมริกา และ

เวียดนาม ซึ่งมีแรงงานราคาถูกและมีมาตรการอื่นๆ ประกอบในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้การพัฒนากิจการสื่อสารด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้สังคมโลก มีความเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ทำให้เกิดภัยคุกคามและความเสี่ยง อาทิ การก่อการร้าย โรคระบาด อาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาแรงงานต่างด้าว ในขณะที่เดียวกันประเทศไทยมีความเสี่ยง จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมสูงวัยมากขึ้น จำนวนประชากรวัยแรงงานลดลง ผู้สูงอายุมีปัญหาสุขภาพและมีแนวโน้มอยู่คนเดียวสูงขึ้น ปัญหาความยากจนยังกระจุกตัวหนาแน่น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ รวมทั้งความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มคนรวยที่สุด และกลุ่มคนจนที่สุดสูงถึง ๓๔.๙ เท่า ในปี ๒๕๕๖ เนื่องจากการกระจายโอกาสการพัฒนาไม่ทั่วถึง ยิ่งไปกว่านั้นทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม มีปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนในกลุ่มต่างๆ เนื่องจากการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติมีลักษณะรวมศูนย์ขาดการเชื่อมโยงกับพื้นที่ ในขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่ม สูงขึ้นตาม การขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง ประกอบกับสภาพภูมิอากาศมีการเปลี่ยนแปลง ผันผวนมากขึ้น ประเทศไทยต้องเผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติรุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อ เศรษฐกิจและสังคมไทยมากกว่า ในอดีตภายใต้เงื่อนไขและสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศดังกล่าว จะเป็นแรงกดดันให้ ประเทศไทยต้องปรับตัวและมีการบริหารความเสี่ยง อย่างชาญฉลาดมากขึ้น ต่อจากนี้ไป ประเทศไทย ต้องปรับเปลี่ยนครั้งใหญ่ เพื่อแก้ไขปัญหารากฐานสำคัญที่เป็นจุดอ่อนและข้อจำกัดของประเทศที่ สังคมมานาน ในขณะที่เดียวกันดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและจุดเด่นของ ประเทศ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นที่มีลักษณะการบูรณาการ และใช้ ประกอบการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติเกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่าง แท้จริง ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑.๓.๑ การพัฒนานวัตกรรมและการนำมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศ โดยจะมุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนา นวัตกรรม ทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจทั้งในเรื่องกระบวนการผลิตและรูปแบบผลิตภัณฑ์และ บริการใหม่ๆ โดยการกำหนดวาระการวิจัยแห่งชาติ (National Research Agenda) ให้มีจุดเน้น ที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจงและสอดคล้องกับสาขาเป้าหมายการพัฒนาประเทศ และใช้กลยุทธ์ด้าน นวัตกรรมบูรณาการวิจัยและพัฒนากับการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และการพัฒนานวัตกรรม

๑.๓.๒ การส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยสนับสนุนการวิจัยพัฒนา การดัดแปลงและต่อยอดการพัฒนาเทคโนโลยีไปสู่ความ เป็นอัจฉริยะโดยใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและการผสมผสานเทคโนโลยี การพัฒนาผู้ประกอบการให้เป็น ผู้ประกอบการทางเทคโนโลยี (Technopreneur) รวมทั้งการเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิตที่เป็น กลุ่มใหญ่ของประเทศ ได้แก่ เกษตรกรรายย่อย วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กับสถาบันวิจัย และสถาบันการศึกษา รวมทั้งพัฒนาและยกระดับโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่ให้ ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี แบบก้าวกระโดด โดยเฉพาะเร่งสร้างและพัฒนาบุคลากรวิจัย ในสาขา STEM (Science, Technology, Engineering, and Mathematics) และสนับสนุนการ

ดำเนินงานอย่างเป็นเครือข่ายระหว่างสถาบันวิจัย สถาบันการศึกษา ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน/ชุมชน รวมทั้งการปรับกลไกระบบวิจัยและพัฒนาของประเทศทั้งระบบ

๑.๓.๓ การเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากร ในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้คนไทยมีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ในศตวรรษที่ ๒๑ ของคนในแต่ละช่วงวัยตาม ความเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของกำลังคนด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคต ตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพดีที่เน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพและการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพ

๑.๓.๔ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ให้ความสำคัญกับการ จัดบริการของรัฐที่มีคุณภาพทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุขให้กับผู้ด้อยโอกาสและผู้ที่อยู่ในพื้นที่ ห่างไกล การจัดสรรที่ดินทำกินสนับสนุนในเรื่องการสร้างอาชีพ รายได้ และสนับสนุนการเพิ่มผลิตภาพ ผู้ด้อยโอกาส สตรี และผู้สูงอายุ รวมทั้งกระจายการจัดบริการภาครัฐให้มีความครอบคลุมและทั่วถึง ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนสร้างชุมชนเข้มแข็งให้เป็นพลังร่วมทางสังคม เพื่อสนับสนุน การพัฒนา และพร้อมรับผลประโยชน์จากการพัฒนา โดยส่งเสริมการประกอบอาชีพของ ผู้ประกอบการระดับชุมชน การสนับสนุน ศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน ส่งเสริมให้ชุมชนจัดสวัสดิการและ บริการในชุมชน และผลักดันกลไกการกระจายที่ดินทำกินและการบริหารจัดการที่ดินของชุมชน โดย มุ่งบรรลุเป้าหมายสำคัญในการยกระดับรายได้ประชากรกลุ่ม ร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุด

๑.๓.๕ การปรับโครงสร้างการผลิตและการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในแต่ละ ช่วงของห่วงโซ่มูลค่า เน้นสร้างความเข้มแข็งให้กับปัจจัยพื้นฐาน ทุนทางเศรษฐกิจให้สนับสนุนการ เพิ่มศักยภาพของฐานการผลิตและฐานรายได้เดิม และยกระดับห่วงโซ่มูลค่าด้วยการใช้เทคโนโลยีวิจัย และพัฒนา เพื่อสร้างนวัตกรรมการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับความต้องการของ ตลาด รวมทั้งสร้างสังคมผู้ประกอบการให้มีทักษะการทำธุรกิจที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ตลอดจนพัฒนาพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพและพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ เพื่อรองรับการขยายตัวทาง เศรษฐกิจและขับเคลื่อนเศรษฐกิจเข้าสู่การเป็นประเทศรายได้สูงในอนาคต

๑.๓.๖ การปรับระบบการผลิตการเกษตรให้สอดคล้องกับพันธกรณีในด้านการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและศักยภาพของพื้นที่ เน้นการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการเกษตร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบมีส่วนร่วมที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรชีวภาพ (Bio Based) ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าเกษตรมีความปลอดภัย ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน และสิ่งแวดล้อมของประเทศ การพัฒนาระบบเกษตรกรรมที่ยั่งยืนและการขยายโอกาสในการเข้าถึง พื้นที่ทำกินของเกษตรกร รวมทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มทางการเกษตรจากกิจการเจ้าของคนเดียว เป็น การประกอบการในลักษณะสหกรณ์ ห้างหุ้นส่วนและบริษัท เพื่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาด

๑.๓.๗ การเพิ่มศักยภาพฐานการผลิตและบริการเดิมที่มีศักยภาพในปัจจุบันให้ต่อยอดไปสู่ฐานการผลิตและบริการที่ใช้เทคโนโลยีที่เข้มข้นและมีนวัตกรรมมากขึ้น ควบคู่กับการวางรากฐานเพื่อสร้างและพัฒนาภาคการผลิตและบริการสำหรับอนาคต ทั้งในด้านการเตรียมศักยภาพคนและโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนสร้างกลไกและเครือข่ายความร่วมมือของธุรกิจ ในลักษณะคลัสเตอร์ (Cluster)

๑.๓.๘ การส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจกระแสใหม่ อาทิ เศรษฐกิจดิจิทัล เศรษฐกิจฐานชีวภาพ เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม และการพัฒนาวิสาหกิจตั้งใหม่ (Start Up) และวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมถึงการสร้างสังคมผู้ประกอบการ เพื่อต่อยอดฐานการผลิตและบริการ

๑.๓.๙ การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้เติบโตและสนับสนุนภาคการผลิต เน้นการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศและศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งการสร้างมูลค่าเพิ่มในอุตสาหกรรมกีฬาให้ครอบคลุมทุกมิติและครบวงจร ทั้งการผลิตและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง

๑.๓.๑๐ การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ขยายฐานเศรษฐกิจให้กว้างขึ้น และต่อยอดห่วงโซ่การผลิตให้เข้มแข็งขึ้น โดยการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิต และนำผลการวิจัยและการพัฒนาที่เกี่ยวข้องมาใช้ประโยชน์ในการสร้างผลิตภัณฑ์เชิงพาณิชย์ที่หลากหลาย และสอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาความเชื่อมโยงด้าน คมนาคมขนส่ง โลจิสติกส์ และโทรคมนาคม ในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค ภายใต้แผนงานของกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง กรอบความร่วมมือลุ่มแม่น้ำอิรวดี เจ้าพระยา แม่โขง กรอบความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย กรอบความร่วมมือความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอล สำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ กรอบความร่วมมือเพื่อพัฒนาชายแดนไทย-มาเลเซีย และภูมิภาคอาเซียนเพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์

๑.๓.๑๑ การพัฒนาวิสาหกิจขนาดย่อย ขนาดเล็กและขนาดกลาง วิสาหกิจชุมชน และวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อขยายฐานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้มีความครอบคลุมมากขึ้น เป็นการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจสำหรับกลุ่มต่างๆ ในสังคม โดยดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาและส่งเสริมสังคม ผู้ประกอบการเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการที่ผลิตได้และขายเป็น

๑.๓.๑๒ การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและยกระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อม เน้นการรักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ สนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชน เร่งแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อมเพื่อลดมลพิษที่เกิดจากการผลิตและการบริโภค พัฒนาระบบบริหารจัดการที่โปร่งใสเป็นธรรม ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เร่งเตรียมความพร้อมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมทั้งบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ

๑.๓.๑๓ การฟื้นฟูพื้นฐานด้านความมั่นคงที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติของผู้มีความเห็นต่างทางความคิดและอุดมการณ์บนพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และการเตรียมการรับมือกับอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในระยะ ๒๐ ปีข้างหน้า

๑.๓.๑๔ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและการสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและพัฒนาธรรมาภิบาลในภาครัฐอย่างเป็นรูปธรรมทั้งด้านระบบการบริหารงานและบุคลากร มีการบริหารจัดการภาครัฐที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม และประชาชนมีส่วนร่วม มีการกระจายอำนาจและแบ่งภารกิจรับผิดชอบที่เหมาะสมระหว่างส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น

๑.๓.๑๕ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของประเทศเพื่อขยายขีดความสามารถและพัฒนาคุณภาพการให้บริการเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและพื้นที่เศรษฐกิจหลัก และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของทุกกลุ่มในสังคม เน้นให้เกิดความเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคและในอาเซียนอย่างเป็นระบบ โดยมีโครงข่ายเชื่อมโยงภายในประเทศที่สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจต่างๆ รวมทั้งพัฒนาระบบบริหารจัดการและการกำกับดูแลให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการพื้นฐานและการคุ้มครองผู้บริโภค นอกจากนี้พัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับประเทศและการพัฒนาผู้ประกอบการในสาขาโลจิสติกส์ และหน่วยงานที่มีศักยภาพไปทำธุรกิจในต่างประเทศ

๑.๓.๑๖ การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ เร่งดำเนินการในประเด็นท้าทาย ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิตและบริการเดิม และขยายฐานการผลิตและบริการใหม่ที่ สร้างรายได้สำหรับประชาชนในแต่ละภาค การพัฒนาเมืองให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาและฟื้นฟูพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้รองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคตอย่างมีสมดุล และการบริหารจัดการพื้นที่เศรษฐกิจชายแดนให้เจริญเติบโตและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพกลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคและเมืองให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๓.๑๗ การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศให้เข้มข้นและส่งผลต่อการพัฒนาอย่างเต็มที่ มุ่งเน้นผลักดันให้ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบและในเชิงสถาบันให้มีความคืบหน้าและชัดเจนใน ระดับปฏิบัติการและในแต่ละจุดพื้นที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศ ผลักดันการลดการใช้มาตรการที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษี ควบคู่กับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ต้องเชื่อมโยงเครือข่ายภายในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งส่งเสริมบทบาทที่สร้างสรรค์ของไทยในกรอบความร่วมมือต่างๆ ในเวทีโลก และสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้กรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

๑.๓.๑๘ การส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้ประกอบการให้สามารถพัฒนาธุรกิจร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม พัฒนาสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และการสนับสนุนการดำเนินงานของสภา

ธุรกิจภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ รวมทั้งสนับสนุนแหล่งเงินทุนและแหล่งข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับฐานการผลิตในต่างประเทศ

๑.๓.๑๙ การปรับปรุงภาคการเงินของไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและให้สามารถแข่งขันได้เร่งปรับปรุงกฎระเบียบในการกำกับดูแลภาคการเงิน เพื่อสนับสนุนความสามารถในการแข่งขันและการให้บริการต่อผู้บริโภคและภาคธุรกิจเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม รวมทั้งการกำกับดูแลที่สามารถป้องกันความเสี่ยงจากความเชื่อมโยงทางการเงินและกระแสการเคลื่อนย้ายของเงินทุนที่จะมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปและมีปริมาณธุรกรรมที่มากขึ้น ในขณะเดียวกันสนับสนุนการนำเทคโนโลยีทางการเงินมาใช้อย่างเข้มข้น พัฒนาเครื่องมือทางการเงิน เพื่อระดมทุนมาใช้สนับสนุนการลงทุนโครงการขนาดใหญ่ ตลอดจนขยายการเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างทั่วถึงในต้นทุนที่เหมาะสม

๑.๓.๒๐ การปฏิรูปด้านการคลังและงบประมาณ ประกอบด้วย การขยายฐานภาษี การปรับระบบการจัดทำค่าของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำงบประมาณบูรณาการ ทั้งเชิงประเด็นพัฒนาและเชิงพื้นที่ การติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ และกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษีและค่าธรรมเนียม และลดความซ้ำซ้อนของสิทธิประโยชน์ ด้านสวัสดิการสังคม รวมทั้งสร้างความยั่งยืนทางการคลังของระบบการคุ้มครองทางสังคม ได้แก่ การปรับปรุง ระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ และการปรับปรุงระบบประกันสุขภาพ เพื่อลดภาระการพึ่งพารายได้จากรัฐบาล

๒. การประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาประเทศ

๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

๒.๑.๑ สถานการณ์และแนวโน้มเศรษฐกิจโลก มีตลาดเกิดใหม่ที่มืบทบาทสูงขึ้น ตลาดการเงินโลกเข้าสู่สถานการณ์ไร้พรมแดน ซึ่งเป็นผลจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเงินที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการพัฒนาเครื่องมือทางการเงินใหม่ๆ รวมทั้งมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจที่หลากหลายส่งผลต่อการเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น ซึ่งจะเป็นโอกาสที่สำคัญของการพัฒนาประเทศไทย

๒.๑.๒ การวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด เป็นกุญแจสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตของคน ทำให้เกิดสาขาอุตสาหกรรมและบริการใหม่ๆ ที่ผสมผสานการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่หลากหลายสาขามนุษย์จะสามารถเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัด มีการแข่งขันแรงงานที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีและมีทักษะหลายด้านในตลาดแรงงาน ขณะเดียวกันเกิดความเหลื่อมล้ำในมิติต่างๆ เช่น ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี เป็นต้น

๒.๑.๓ สถานการณ์และแนวโน้มสังคมโลก การเข้าสู่สังคมสูงวัยของโลกส่งผลต่อเศรษฐกิจและรูปแบบการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุในประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นกลุ่มสำคัญที่ทำให้มีการบริโภคสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น แต่อาจก่อให้เกิดการแข่งขันประชากรวัยแรงงาน โดยเฉพาะคนที่มีศักยภาพสูง ขณะเดียวกันการเลื่อนไหลของกระแสวัฒนธรรมโลกที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่นส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและเกิดการสร้างวัฒนธรรมร่วมสมัย แต่อาจก่อให้เกิดวิกฤตทางวัฒนธรรมเนื่องจากการขาดการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดี

๒.๑.๔ สถานการณ์และแนวโน้มสิ่งแวดล้อมโลก วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ เป็นทิศทางหลักในการพัฒนาของโลกหลัง ค.ศ. ๒๐๑๕ โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย ๑๗ เป้าหมาย และ ๑๖๘ เป้าประสงค์ รวมถึงข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศที่ทวีความเข้มข้นขึ้น จะมีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในอนาคต ยิ่งไปกว่านั้นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติมีความผันผวนและรุนแรงมากขึ้น ส่งผลต่อการผลิตในภาคเกษตรและความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ

๒.๑.๕ สถานการณ์ความมั่นคงโลก ประเทศมหาอำนาจมีแนวโน้มใช้อำนาจทางทหารและทางเศรษฐกิจเข้าแทรกแซงกิจการภายในของประเทศต่างๆ รวมถึงเกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ ด้านอาณาเขตแบบรัฐต่อรัฐทั้งด้านอาณาเขตทางบก การอ้างสิทธิทับซ้อนทางทะเล และภูมิรัฐศาสตร์ เพื่อผลประโยชน์และการแย่งชิงทรัพยากร นอกจากนี้ การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ และอาชญากรรมทางไซเบอร์จะทวีความรุนแรงและมีวิธีการที่ซับซ้อนมากขึ้น

๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

๒.๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มเศรษฐกิจไทย เศรษฐกิจไทยในช่วงปี ๒๕๐๔-๒๕๕๘ ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๖.๑ สูงเป็นอันดับที่ ๒๒ ของโลก ส่งผลให้รายได้ต่อหัวของประชาชนเพิ่มขึ้น สามารถขยับฐานะการพัฒนาประเทศเป็นประเทศรายได้ปานกลางตอนบนในปี ๒๕๕๓ โครงสร้างเศรษฐกิจเปลี่ยนผ่านจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้น ภาคการผลิตมีการสั่งสมองค์ความรู้และปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยยังคงมีความหลากหลายของฐานการผลิตที่มีความแข็งแกร่งในระดับโลก อันดับความสามารถในการแข่งขันโดยรวมมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้น เศรษฐกิจไทยกลับเข้าสู่เสถียรภาพและอยู่ในเกณฑ์ที่แข็งแกร่ง โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับประเทศที่มีระดับการพัฒนาในระดับใกล้เคียงกันอย่างไรก็ตามในช่วง ๘ ปีที่ผ่านมา เศรษฐกิจไทยขยายตัวในอัตราการขยายตัวที่ต่ำกว่าศักยภาพของระบบเศรษฐกิจ การส่งออกของไทยปรับตัวลดลงทั้งในด้านการส่งออกสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม มีสาเหตุจากจุดอ่อนที่สำคัญๆ ทั้งทางด้านปัญหาเชิงโครงสร้าง เงื่อนไขในระบบเศรษฐกิจโลกและปัจจัยทางด้านการดำเนินนโยบายและการบริหารจัดการเศรษฐกิจ

๒.๒.๒ การพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี วิจัยและนวัตกรรม อยู่ในลำดับต่างๆ และการบริหารจัดการงานวิจัยขาดการบูรณาการให้มีเอกภาพ ตั้งแต่ระดับนโยบาย การสนับสนุนทุนวิจัย และหน่วยวิจัยหลัก ทำให้ทิศทางการพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีวิจัยพัฒนาและนวัตกรรมของประเทศไม่ชัดเจน มีความซ้ำซ้อน และยังมีข้อจำกัดในการตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ เป็นผลให้การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศล่าช้า ไม่ทันต่อการพัฒนาเทคโนโลยีของโลก ตลอดจนมีการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ในระดับต่ำ

๒.๒.๓ สถานการณ์และแนวโน้มของสังคมไทย โครงสร้างประชากรไทยเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ โดยปี ๒๕๕๗ ประชากรวัยแรงงานจะมีจำนวนสูงสุดและเริ่มลดลงอย่างต่อเนื่อง คุณภาพคนไทยทุกกลุ่มวัยยังมีปัญหาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ขณะที่คนไทยมีแนวโน้มเป็นโรคไม่ติดต่อมากขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิต รวมถึงปัญหาด้านสุขภาพในวัยผู้สูงอายุ

จะส่งผลกระทบต่อภาระค่าใช้จ่ายภาครัฐ นอกจากนี้คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และการมีจิตสาธารณะ

๒.๒.๔ สถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฐานทรัพยากรธรรมชาติ ลดลงและเสื่อมโทรมเนื่องจากการใช้ประโยชน์เกินกว่าศักยภาพในการฟื้นตัวของระบบนิเวศ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำยังขาดกระบวนการมีส่วนร่วมและการวิเคราะห์ประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและเศรษฐกิจก่อนดำเนินการอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกันการเข้าถึงและการจัดสรรการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรธรรมชาติยังไม่เป็นธรรม ก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำความขัดแย้งและข้อพิพาทในระดับพื้นที่ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน นอกจากนี้ยังมีปัญหามลพิษที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนและต้นทุนทางเศรษฐกิจ และก่อให้เกิดรูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ไม่ยั่งยืน

๒.๒.๕ การเจริญเติบโตของภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ กระจุกตัวในกรุงเทพมหานครและภาคกลาง ทำให้เกิดปัญหาช่องว่างการกระจายรายได้ระหว่างภาค รวมถึงกลไกการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดยังไม่สามารถเชื่อมโยงการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ ขณะที่การขยายตัวของเมืองในภาคต่างๆ ของประเทศที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นไม่สามารถรองรับการขยายตัวของเมืองได้อย่างเพียงพอ นอกจากนี้การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศมีแนวโน้มการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในระดับสูง ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนและสมดุลของการพัฒนาในพื้นที่

๒.๒.๖ ความมั่นคงภายในประเทศ สถาบันหลักของชาติได้รับผลกระทบ จากความขัดแย้งที่มีรากฐานของปัญหามาจากความเห็นต่างทางความคิดและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ขณะที่สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังมีการสร้างสถานการณ์โดยมีเป้าหมายให้เกิดความสูญเสียต่อเจ้าหน้าที่รัฐ นอกจากนี้ยังต้องเผชิญกับมีความเสี่ยงจากปัญหาอาชญากรรมทางไซเบอร์ที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบไปสู่การโจมตีระบบขององค์กรขนาดใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อวงกว้างและมีมูลค่าความเสียหายสูง

๒.๒.๗ ความร่วมมือระหว่างประเทศและความเชื่อมโยงเพื่อการพัฒนา การเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยกับนานาประเทศมีความใกล้ชิดกันมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอนุภูมิภาคและภูมิภาคเอเชีย เป็นเงื่อนไขสำคัญของประเทศไทยในการขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ การค้า การคมนาคมขนส่ง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเทคโนโลยีและสารสนเทศกับกลุ่มประเทศต่างๆ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี

๒.๒.๘ การบริหารจัดการภาครัฐยังอ่อนแอ ภาครัฐมีขนาดใหญ่และรายจ่ายประจำเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการภาครัฐมีประสิทธิภาพต่ำ ขาดระบบการทำงานที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายแบบบูรณาการกับหน่วยงานหรือภาคส่วนอื่นๆ การให้บริการประชาชนยังต้องปรับปรุงให้ได้มาตรฐานสากล ขณะที่การทุจริตและประพฤติมิชอบได้ขยายไปในวงกว้างทั้งในภาครัฐ เอกชน และองค์กรเอกชน นอกจากนี้กฎหมายหลายฉบับยังไม่ได้มาตรฐานสากลเนื่องจากล้าสมัยและกระบวนการ ตรากฎหมายยังมีจุดอ่อนหลายประการ ตลอดจนกระบวนการยุติธรรมยังขาดประสิทธิภาพและไม่สามารถ อำนวยความยุติธรรมได้อย่างเสมอภาค

๓. วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๓.๑. วัตถุประสงค์

๓.๑.๑. เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบ วินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะและมีความสุข โดยมีสุขภาวะและสุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

๓.๑.๒. เพื่อให้คนไทยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร และบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้

๓.๑.๓. เพื่อให้เศรษฐกิจเข้มแข็ง แข่งขันได้มีเสถียรภาพและมีความยั่งยืน สร้างความเข้มแข็งของฐานการผลิต บริการเดิม และขยายฐานใหม่โดยการใช้นวัตกรรมที่เข้มข้นมากขึ้น สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากและสร้างความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร และน้ำ

๓.๑.๔. เพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

๓.๑.๕. เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ทันทสมัย และมีการทำงานเชิงบูรณาการของภาคีการพัฒนา

๓.๑.๖. เพื่อให้มีการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค โดยการพัฒนาภาค และเมือง เพื่อรองรับการพัฒนายกระดับฐานการผลิตและบริการเดิมและขยายฐานการผลิตและบริการใหม่

๓.๑.๗. เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับประเทศต่างๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาชาติได้อย่างสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้ประเทศไทยมีบทบาทนำและสร้างสรรค์ในด้านการค้า การบริการ และการลงทุนภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆ ทั้งในระดับอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก

๓.๒. เป้าหมายรวม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ได้กำหนดเป้าหมายรวมการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ประกอบด้วย

๓.๒.๑. คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคมมีความเป็นพลเมืองต้นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบ และทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญงอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียง และมีความเป็นไทย

๓.๒.๒. ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจนลดลง เศรษฐกิจฐานรากมีความเข้มแข็งประชาชนทุกคนมีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร การประกอบอาชีพและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม กลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดร้อยละ ๔๐ มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ ๑๕

๓.๒.๓. ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้โครงสร้างเศรษฐกิจปรับสู่เศรษฐกิจฐานบริการและดิจิทัล มีผู้ประกอบการรุ่นใหม่และเป็นสังคมผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดเล็กที่เข้มแข็งสามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างสรรค์คุณค่าสินค้าและบริการ มีระบบการผลิตและให้บริการจากฐานรายได้เดิมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นและมีการลงทุนในการผลิตและบริการฐานความรู้ขั้นสูงใหม่ๆ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมทั้งกระจายฐาน

การผลิต และการให้บริการสู่ภูมิภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยเศรษฐกิจไทยมีเสถียรภาพและมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ ๕ ต่อปี และมีปัจจัยสนับสนุน อาทิ ระบบโลจิสติกส์ พลังงาน และการลงทุนวิจัยและพัฒนาที่เอื้อต่อการขยายตัวของภาคการผลิตและบริการ

๓.๒.๔. ทูทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และน้ำ โดยเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศเพื่อรักษาความสมดุลของระบบนิเวศ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในภาคพลังงานและขนส่ง ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗ ภายในปี ๒๕๖๓ เทียบกับการปล่อยในกรณีปกติ มีปริมาณหรือสัดส่วนของขยะมูลฝอยที่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น และรักษาคุณภาพน้ำและคุณภาพอากาศในพื้นที่วิกฤตให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

๓.๒.๕. มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมปลอดภัย สามัคคี สร้างภาพลักษณ์ดี และเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย ความขัดแย้งทางอุดมการณ์และความคิดในสังคมลดลง ปัญหาอาชญากรรมลดลง ปริมาณความสูญเสียจากภัยโจรสลัดและการลักลอบขนส่ง สินค้า และค่านิยมลดลง มีความพร้อมที่ปกป้องประชาชนจากการก่อการร้ายและภัยพิบัติทางธรรมชาติ ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการกำหนดบรรทัดฐานระหว่างประเทศ เกิดความเชื่อมโยงการขนส่ง โลจิสติกส์ ห่วงโซ่มูลค่า เป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และโลก และอัตราการเติบโตของมูลค่าการลงทุนและการส่งออกของไทยในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และอาเซียนสูงขึ้น

๓.๒.๖. มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจ และมีส่วนร่วมจากประชาชน บทบาทภาครัฐในการให้บริการซึ่งภาคเอกชนดำเนินการแทนได้ดีกว่าลดลง เพิ่มการใช้ระบบดิจิทัลในการให้บริการ ปัญหาคอร์รัปชันลดลง และการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระมากขึ้น โดยอันดับประสิทธิภาพภาครัฐที่จัดทำโดยสถาบันการจัดการนานาชาติ และอันดับความยากง่ายในการดำเนินธุรกิจในประเทศดีขึ้น การใช้จ่ายภาครัฐและระบบงบประมาณมีประสิทธิภาพสูง ฐานภาษีกว้างขึ้นและดัชนีการรับรู้การทุจริตดีขึ้น รวมถึงมีบุคลากรภาครัฐที่มีความรู้ความสามารถและปรับตัวได้ทันกับยุคดิจิทัลเพิ่มขึ้น

๔. ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีทั้งหมด ๑๐ ยุทธศาสตร์ โดยมี ๖ ยุทธศาสตร์ตามกรอบ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และอีก ๔ ยุทธศาสตร์ที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ดังนี้

๔.๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ทุนมนุษย์ของประเทศไทยยังมีปัญหาในด้านคุณภาพคนในแต่ละช่วงวัย โดยผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ในขณะที่คนไทยจำนวนไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิกฤตค่านิยม ทศนคติ และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้คนไทยมีทศนคติ และพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะที่ดีขึ้น คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น รวมทั้งสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ประกอบด้วย (๑) ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์

อาทิ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งใน และนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย และจิตสาธารณะ (๒) พัฒนาศักยภาพ คนให้มีทักษะ ความรู้ และความสามารถ ในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า อาทิ ส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีการพัฒนา ทักษะทางสมองและทางสังคม ที่เหมาะสม เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นมีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (๓) ยกระดับคุณภาพ การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาทิ ปรับระบบบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีการจัด ทรัพยากรร่วมกันให้มีขนาดและจำนวนที่เหมาะสม ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เชิง สร้างสรรค์และมีชีวิต (๔) ลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ อาทิ ส่งเสริมให้มีกิจกรรมทางสุขภาพและโภชนาการที่เหมาะสมกับวัย ปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และภาษีในการควบคุมผลิตภัณฑ์ที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ (๕) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบ สุขภาพ ภาครัฐและปรับระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ อาทิ ปรับระบบบริหารจัดการทรัพยากร ร่วมกันระหว่างสถานพยาบาลทุกสังกัดในเขตพื้นที่สุขภาพ (๖) พัฒนาระบบการดูแลและสร้าง สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสังคมสูงวัย อาทิ ผลักดันให้มีกฎหมายการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว และ (๗) ผลักดันให้สถาบันทางสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างเข้มแข็ง อาทิ กำหนดมาตรการดูแลครอบครัว ที่เปราะบาง และส่งเสริมสถาบันการศึกษาให้เป็นแหล่งบริการความรู้ทางวิชาการที่ทุกคนเข้าถึงได้

๔.๒ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม การพัฒนา ในช่วงที่ผ่านมา ทำให้สังคมไทยก้าวหน้าไปหลายด้านแต่การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและสร้างความ เป็นธรรมในสังคมไทยมีความคืบหน้าช้า ทั้งเรื่องความแตกต่างของรายได้ระหว่างกลุ่มประชากร ความ แตกต่างของคุณภาพการบริการภาครัฐ รวมทั้งข้อจำกัดในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและเทคโนโลยี ของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ดังนั้น การพัฒนาในระยะต่อไป จึงจำเป็นต้องมุ่ง ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน แก้ไขปัญหา ความยากจน เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพชุมชนและ เศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจมากขึ้น แนวทางการพัฒนาสำคัญประกอบด้วย (๑) การเพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมาย ประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุดสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐและมีอาชีพ อาทิ ขยาย โอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพให้แก่เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้การดูแลนักเรียนที่ครอบครัวยากจนตั้งแต่การสร้างรายได้ของครัวเรือน สนับสนุนค่าเดินทางไปยัง สถานศึกษาให้ทุนการศึกษาต่อระดับสูง (๒) การกระจายการให้บริการภาครัฐทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข และสวัสดิการที่มีคุณภาพให้ ครอบคลุมและทั่วถึง อาทิ บริหารจัดการการให้บริการ สาธารณสุขที่มีคุณภาพให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ผ่านการพัฒนาระบบส่งต่อผู้ป่วยทั้งในระดับจังหวัด ภาค และระดับประเทศให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และ (๓) เสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนและการสร้างความเข้มแข็งการเงินฐานรากตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้มีสิทธิในการจัดการทุนที่ดินและทรัพยากร ภายในชุมชน อาทิ สนับสนุนการให้ ความรู้ในการบริหารจัดการทางการเงินแก่ชุมชนและครัวเรือน การปรับ องค์การการเงินของชุมชนให้ ทำหน้าที่เป็นสถาบันการเงินในระดับหมู่บ้าน/ตำบลที่ทำหน้าที่ทั้งการให้กู้ยืมและการออมและจัดตั้ง โคร่งข่ายการเงินฐานรากโดยมีธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์เป็นแม่ข่าย

๔.๓ ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน เศรษฐกิจไทยขยายตัวต่ำกว่าศักยภาพอย่างต่อเนื่องเป็นเวลาหลายปี ทั้งจากผลกระทบของเศรษฐกิจโลก ชบเซา และข้อจำกัดภายในประเทศเองที่เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มผลิตภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งฐานเศรษฐกิจภายในประเทศขยายตัวช้า การพัฒนา ๕ ปีต่อจากนี้ไป จึงเน้นให้เศรษฐกิจเติบโตได้ตามศักยภาพและมีเสถียรภาพ ภาคส่งออกมีการพัฒนาจนสามารถขยายตัวและเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ผลิตภาพการผลิตของประเทศเพิ่มขึ้น การลงทุนภาครัฐและเอกชนมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและมาจากความร่วมมือกันมากขึ้น ประชาชนและผู้ประกอบการเข้าสู่ระบบภาษีมากขึ้น และประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขัน ทางเศรษฐกิจสูงขึ้น นอกจากนี้ ยังเน้นให้เศรษฐกิจรายสาขามีการเติบโตอย่างเข้มแข็ง ภาคการเกษตรเน้น เกษตรกรรมยั่งยืนและให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมนิเวศ การท่องเที่ยวสามารถทำรายได้และแข่งขันได้มากขึ้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจมากขึ้น ภาคการเงินมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ประกอบด้วย (๑) การบริหารจัดการเศรษฐกิจ ส่วนรวม ทั้งในด้านการคลัง อาทิ เพิ่มประสิทธิภาพการจัดแผนงานโครงการการจัดสรรงบประมาณ การบริหารและการตรวจสอบกระบวนการงบประมาณ และด้านการเงิน อาทิ เพิ่มประสิทธิภาพของระบบการเงินและสถาบันการเงินทั้งในตลาดเงินและตลาดทุนให้สามารถสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และ (๒) การเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ มุ่งเน้นการสร้าง ความเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าระหว่างภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการค้าการลงทุน เพื่อยกระดับ ศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ โดยยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรและอาหารเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ต่อยอดความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพปัจจุบันเพื่อยกระดับไปสู่อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยี ขั้นสูง วางอนาคตรากฐานการพัฒนาอุตสาหกรรม เสริมสร้างขีดความสามารถการแข่งขันในเชิงธุรกิจของ ภาคบริการ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบเพื่อส่งเสริมการค้าที่เป็นธรรมและอำนวยความสะดวกด้านการค้า การลงทุน

๔.๔ ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ปัจจุบัน สภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นจุดอ่อนสำคัญต่อการรักษาฐานการผลิตและการ ให้บริการรวมทั้งการดำรงชีวิตของคนไทย ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ ทรัพยากรดิน เสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ความเสี่ยงในการขาดแคลนทรัพยากรน้ำ ในอนาคต ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง การเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติมีความผันผวนและรุนแรงมากขึ้น และข้อดกกลางระหว่างประเทศ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทวีความเข้มข้น ซึ่งจะส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาประเทศ ในอนาคตตั่งนั้น การพัฒนาในระยะต่อไปจึงมุ่งเน้นการรักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติ การสร้าง ความมั่นคงด้านน้ำและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้มีประสิทธิภาพ การสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อม ที่ดีลดมลพิษและลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและระบบนิเวศ การเพิ่มประสิทธิภาพการลด ก๊าซเรือนกระจกและขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน ที่เกิดจากสาธารณภัย แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (๑) การรักษาฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สร้างสมดุลของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม (๒) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร

จัดการทรัพยากรน้ำเพื่อให้เกิดความมั่นคง สมดุลและยั่งยืน (๓) การแก้ไขปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม (๔) ส่งเสริมการผลิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (๕) สนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (๖) การบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ (๗) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม และ (๘) การพัฒนาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ

๔.๕ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน กระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อความ มั่นคงและเสถียรภาพของประเทศไทยในหลายมิติ ทั้งภัยคุกคามภายนอก ในเรื่องการขยายอิทธิพลและการเพิ่มบทบาทของประชาคมมหาอำนาจในภูมิภาคต่างๆ ของโลก อาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย และภัยคุกคามภายในประเทศ ได้แก่ ความเห็นต่างทางความคิดและอุดมการณ์ของคนในชาติ การสร้างสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้และการคุกคามทางเศรษฐกิจ โดยอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ดังนั้น การพัฒนาในระยะต่อไปจึงเน้นในเรื่องการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นสถาบันหลักของประเทศ สังคมมีความสมานฉันท์ ประชาชนมีส่วนร่วมป้องกันแก้ไขปัญหาความมั่นคง ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้เพิ่มขึ้น ประเทศไทยมีความสัมพันธ์ และความร่วมมือด้านความมั่นคงกับนานาประเทศในการป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบต่างๆ ควบคู่ไปกับการรักษาผลประโยชน์ของชาติมีความพร้อมต่อการรับมือภัยคุกคามทั้งภัยคุกคามทางทหารและภัยคุกคามอื่นๆ และแผนงานด้านความมั่นคงมีการบูรณาการสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (๑) การรักษาความมั่นคงภายใน เพื่อให้เกิด ความสงบในสังคมและธำรงไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ (๒) การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามทั้งการทหารและภัยคุกคามอื่นๆ (๓) การส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศด้านความมั่นคง เพื่อบูรณาการความร่วมมือกับมิตรประเทศเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการป้องกันภัยคุกคามข้ามชาติ (๔) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติทางทะเลเพื่อคงไว้ซึ่ง อำนาจอธิปไตยและสิทธิอธิปไตยในเขตทะเล และ (๕) การบริหารจัดการความมั่นคงเพื่อการพัฒนา เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างแผนงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงการพัฒนาภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

๔.๖ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ระบบการบริหารจัดการในภาครัฐที่ขาดประสิทธิภาพเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง ทั้งการให้บริการประชาชนยังไม่ได้มาตรฐานสากล การบังคับใช้กฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพ การบริหารจัดการและการให้บริการของท้องถิ่นขาดความโปร่งใส ระบบและกระบวนการยุติธรรมไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม รวมทั้งการทุจริตประพฤติมิชอบในสังคมไทย การพัฒนาระยะต่อไปจึงต้องเร่งปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง โดยมุ่งเน้นในเรื่องการลดสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการให้บริการของภาครัฐ รวมทั้งประสิทธิภาพการประกอบธุรกิจของประเทศ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับ

คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น และการลดจำนวนการดำเนินคดีกับผู้ไม่ได้กระทำ ความผิด แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (๑) ปรับปรุงโครงสร้างหน่วยงาน บทบาท ภารกิจ และคุณภาพบุคลากรภาครัฐ ให้ความโปร่งใส ทันสมัย คล่องตัว มีขนาดที่เหมาะสม เกิดความคุ้มค่า (๒) ปรับปรุงกระบวนการงบประมาณ และสร้างกลไกในการติดตามตรวจสอบการเงินการคลังภาครัฐ เพื่อให้การจัดสรรและการใช้จ่ายมีประสิทธิภาพ (๓) เพิ่มประสิทธิภาพและยกระดับการให้บริการ สาธารณะให้ได้ มาตรฐานสากลเพื่อให้ประชาชนและภาคธุรกิจได้รับบริการที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานและ อำนวยความสะดวกตรงตามความต้องการ (๔) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการอย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง (๕) ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อให้สังคมไทยมีวินัย โปร่งใส และยุติธรรม และ (๖) ปฏิรูป กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความ ทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือ ข้อตกลงระหว่างประเทศ

๔.๗ ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ที่ผ่านมาการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของประเทศประสบปัญหาด้านความต่อเนื่องในการดำเนินการและ ปัญหาเชิงปริมาณคุณภาพ และการบริหารจัดการการให้บริการที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ทำให้ มีข้อจำกัดในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนาในระยะต่อไปจึงมุ่งเน้น ในเรื่องการลดความเข้มของการใช้พลังงานและลดต้นทุนโลจิสติกส์ของประเทศ การพัฒนาระบบขนส่ง ทางรางและทางน้ำ เพิ่มปริมาณการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง และขยายขีดความสามารถ ในการรองรับปริมาณผู้โดยสารของท่าอากาศยานในกรุงเทพมหานครและท่าอากาศยานในภูมิภาค การ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์และการอำนวยความสะดวกทางการค้า การพัฒนาด้าน พลังงาน เพื่อเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานทดแทนต่อปริมาณการใช้พลังงานขั้นสุดท้าย และลดการพึ่งพา ก๊าซธรรมชาติในการผลิตไฟฟ้า การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล และการพัฒนาด้านสาธารณูปการ (น้ำประปา) แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (๑) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านขนส่ง อาทิ พัฒนาระบบรถไฟให้เป็นโครงข่ายหลักในการเดินทางและขนส่งของประเทศ พัฒนาโครงข่ายถนน พัฒนา ระบบขนส่งทางอากาศ และพัฒนาระบบขนส่งทางน้ำ (๒) การสนับสนุนการพัฒนาระบบขนส่ง อาทิ การพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกิดจากการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาระบบการบริหาร จัดการในสาขาขนส่ง (๓) พัฒนาระบบโลจิสติกส์ อาทิ พัฒนาและยกระดับมาตรฐานระบบการบริหาร จัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานให้ได้มาตรฐานสากล และพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการอำนวยความสะดวกทางการค้า (๔) พัฒนาด้านพลังงาน อาทิ จัดหาพลังงานให้เพียงพอและสร้างความมั่นคงในการ ผลิตพลังงาน เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการ การผลิต และการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานสะอาด (๕) พัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล อาทิ พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมของประเทศให้ทั่วถึง และมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางธุรกิจ และ (๖) พัฒนาระบบน้ำประปา อาทิ พัฒนาระบบน้ำประปาให้ครอบคลุมและทั่วถึง และการบริหารจัดการการใช้น้ำ อย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างนวัตกรรม

๔.๘ ยุทธศาสตร์การพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยีวิจัย และนวัตกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา อาศัยการเพิ่มประสิทธิภาพจากปัจจัยความ ได้เปรียบด้านแรงงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และการนำเข้าเทคโนโลยีสำเร็จรูปจากต่างประเทศมากกว่า

การสะสมองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีของตนเอง ทำให้ส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งมีมูลค่าเพิ่มสูงตกอยู่กับประเทศผู้เป็นเจ้าของเทคโนโลยี อีกทั้งการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างไม่เพียงพอที่จะขับเคลื่อนประเทศสู่สังคมนวัตกรรมได้ การพัฒนาจึงเน้นในเรื่องการเพิ่มความเข้มแข็งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ และการเพิ่มความสามารถในการประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อยกระดับ ความสามารถการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการและคุณภาพชีวิตของประชาชน แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (๑) เร่งส่งเสริมการลงทุนวิจัยและพัฒนาและผลักดันสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์และเชิงสังคม อาทิ ลงทุนวิจัยและพัฒนา กลุ่มเทคโนโลยีที่ประเทศไทยมีศักยภาพพัฒนาได้เอง และกลุ่มเทคโนโลยีที่นำไปสู่การพัฒนาแบบก้าวกระโดด ลงทุนวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน (๒) พัฒนาผู้ประกอบการให้เป็นผู้ประกอบการทางเทคโนโลยี อาทิ ส่งเสริมผู้ประกอบการให้มีบทบาทหลักด้านนวัตกรรม เทคโนโลยีและร่วมกำหนดทิศทาง การพัฒนานวัตกรรม ส่งเสริมการสร้างสรรค่นวัตกรรมด้านการออกแบบและการจัดการธุรกิจที่ผสมการใช้เทคโนโลยีให้แพร่หลายในกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจของไทย และ (๓) พัฒนาสภาวะแวดล้อมของการพัฒนา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ด้านบุคลากรวิจัย อาทิ การเร่งการผลิตบุคลากรสาย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการโดยเฉพาะในสาขา STEM และ พัฒนาศักยภาพนักวิจัยให้มีทั้งความรู้และความเข้าใจในเทคโนโลยี

๔.๙ ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ประเทศไทยต้องใช้ประโยชน์จากศักยภาพและภูมิสังคมเฉพาะของพื้นที่ และการดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อเสริมจุดเด่นในระดับภาคและจังหวัดในการเป็นฐานการผลิตและบริการที่สำคัญ ประกอบกับการขยายตัวของประชากรในเขตเมืองจะเป็นโอกาสในการกระจายความเจริญ และยกระดับรายได้ของประชาชนโดยการพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่และมีศักยภาพในการรองรับการค้าการลงทุน รวมทั้งลดแรงกดดันจากการกระจุกตัวของพัฒนาในกรุงเทพฯ และภาคกลางไปสู่ภูมิภาค นอกจากนี้การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียนยังเป็นโอกาสในการเปิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดน เชื่อมโยงการค้าการลงทุนในภูมิภาคของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย ดังนั้นการพัฒนาจึงมุ่งเน้นในเรื่องการลดช่องว่างรายได้ระหว่างภาคและมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้น การเพิ่มจำนวนเมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองน่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม พื้นที่ฐานเศรษฐกิจหลักมีระบบการผลิตที่มีประสิทธิภาพสูงและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการเพิ่มมูลค่าการลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ บริเวณชายแดน แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (๑) การพัฒนาภาคเพื่อสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจให้กระจายตัวอย่างทั่วถึงพัฒนาภาคเหนือให้เป็นฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค่มูลค่าสูง พัฒนาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือให้หลุดพ้นจากความยากจนสู่เป้าหมายการพึ่งตนเอง พัฒนาภาคกลางเป็น ฐานเศรษฐกิจชั้นนำ พัฒนาภาคใต้เป็นฐานการสร้างรายได้ที่หลากหลาย (๒) การพัฒนาเมือง อาทิ พัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองศูนย์กลางของจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่ ส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง อย่างมีบูรณาการภายใต้การมีส่วนร่วมของส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคมและภาคเอกชน พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง และ (๓) การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ อาทิ พัฒนาพื้นที่พื้นที่ บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกให้เป็นฐานการผลิต อุตสาหกรรมหลักของประเทศที่ขยายตัวอย่างมีสมดุล

มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ พัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจใหม่บริเวณชายแดนเป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านให้เจริญเติบโตอย่างยั่งยืนและเกิดผลที่เป็นรูปธรรม

๔.๑๐ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา การพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศของไทยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ยึดหลักคิดเสรีเปิดเสรีและเปิดโอกาส โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและขยายความร่วมมือทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง และอื่นๆ กับมิตรประเทศ และเป็นการขับเคลื่อนต่อเนื่องจากการดำเนินการภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ โดยกำหนดเป็นแนวทางการดำเนิน นโยบายการค้าและการลงทุนที่เสรีเปิดกว้างและเป็นธรรม ดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกในการแสวงหาตลาดใหม่ๆ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยไปลงทุนในต่างประเทศ และส่งเสริมความร่วมมือเพื่อพัฒนากับประเทศในอนุภูมิภาคและภูมิภาครวมทั้งประเทศนอกภูมิภาค ดังนั้น การพัฒนาจึงมุ่งเน้นในเรื่องการมีเครือข่ายการเชื่อมโยงตามแนวระเบียงเศรษฐกิจที่ครอบคลุม และมีการใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพ การเพิ่มระบบห่วงโซ่มูลค่าในอนุภูมิภาคและ ภูมิภาคอาเซียน ประเทศไทยเป็นฐานเศรษฐกิจการค้าและการลงทุนที่สำคัญในภูมิภาคอนุภูมิภาค อาเซียนและเอเชีย รวมทั้งมีการพัฒนาส่วนขยายจากแนวระเบียงเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคให้ครอบคลุมภูมิภาคอาเซียน เอเชียตะวันออก และเอเชียใต้ และประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่สำคัญทั้งในทุกระดับ แนวทางการพัฒนาสำคัญ ประกอบด้วย (๑) ขยายความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนกับมิตรประเทศ และแสวงหาตลาดใหม่สำหรับสินค้าและบริการของไทย (๒) พัฒนาความเชื่อมโยงด้าน การคมนาคมขนส่ง โลจิสติกส์ และโทรคมนาคมในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคภายใต้แผนงาน GMS, ACMECS, IMT-GT, BIMSTEC ,และ JDS และภูมิภาคอาเซียนเพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนด้านโลจิสติกส์ (๓) พัฒนาและส่งเสริมให้ไทยเป็นฐานของการประกอบธุรกิจ การบริการและการลงทุนที่โดดเด่นในภูมิภาค (๔) ส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทย (๕) เปิดประตูการค้าและพัฒนาคือร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในลักษณะหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ทั้งในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาคที่มีความเสมอภาคกัน (๖) สร้างความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาประเทศกับประเทศในอนุภูมิภาค ภูมิภาค และนานาชาติ (๗) เข้าร่วมเป็นภาคีความร่วมมือระหว่างประเทศโดยมีบทบาทที่สร้างสรรค์ (๘) ส่งเสริมความร่วมมือกับภูมิภาคและนานาชาติในการสร้างความมั่นคงในทุกด้านที่เกี่ยวกับเรื่องความอยู่ดีมีสุขของประชาชน (๙) บูรณาการภารกิจด้านความร่วมมือระหว่างประเทศและด้านการต่างประเทศ และ (๑๐) ส่งเสริมให้เกิดการปรับตัวภายในประเทศที่สำคัญ

๕. การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ สู่การปฏิบัติมีหลักการและแนวทาง ดำเนินงานสรุปได้ ดังนี้

๕.๑ หลักการ

๕.๑.๑ ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศโดยยึดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นกรอบทิศทางหลักและแปลงสู่การปฏิบัติในระดับต่างๆ ที่สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม

๕.๑.๒ กระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่ โดยยึดหลักการพัฒนาพื้นที่ ภารกิจ และการมีส่วนร่วมให้จังหวัดเป็นพื้นที่ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาและเป็นจุดเชื่อมโยงการพัฒนาจากชุมชนสู่ประเทศและประเทศสู่ชุมชน

๕.๑.๓ เพิ่มการใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ให้เป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกภาคส่วนในระดับพื้นที่ท้องถิ่นและชุมชน

๕.๑.๔ ใช้กลไกและเครื่องมือการพัฒนาของภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ เอกชน และสื่อมวลชนอย่างบูรณาการ ให้การขับเคลื่อนเกิดประสิทธิภาพโดยกระบวนการสร้างเครือข่าย หรือคลัสเตอร์ที่ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่

๕.๑.๕ ระบบการบริหารจัดการแผนสู่การปฏิบัติที่มีความเชื่อมโยงกันในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับยุทธศาสตร์ที่เชื่อมต่อกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนเฉพาะด้าน และแผนปฏิบัติการ และระบบการจัดสรรงบประมาณที่มีประสิทธิภาพที่ตอบสนองการพัฒนาเชิงบูรณาการ การพัฒนาเชิงพื้นที่และการพัฒนาที่ต่อเนื่อง รวมทั้งระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของภาครัฐที่สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาแนวทางการพัฒนาและผลของการพัฒนาอย่างแท้จริง

๕.๒ แนวทางขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๕.๒.๑ สร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ไปสู่การปฏิบัติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติสร้างความเข้าใจกับภาคีทุกภาคส่วนโดยกำหนดกิจกรรม ดำเนินการประเด็นสื่อสารและเครื่องมือสื่อประชาสัมพันธ์แบ่งตามกลุ่มเป้าหมาย (Stakeholder) ของการสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการ ขับเคลื่อนระดับพื้นที่ สศช. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการในระดับภาค และชุมชนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแล สร้างความตระหนักถึงภารกิจและความรับผิดชอบร่วมกัน ของประชาชนซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำประเด็น การพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ไปขับเคลื่อนผ่านกลไกการพัฒนาระดับพื้นที่และสร้างแนวร่วมการ พัฒนาของ สศช.

๕.๒.๒ สร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ยุทธศาสตร์ชาตินโยบายรัฐบาล แผนเฉพาะด้าน และแผนปฏิบัติการ โดยกำหนดประเด็นการพัฒนาสำคัญภายใต้ยุทธศาสตร์ ของแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๒ นำไปสู่การกำหนดแผนงานโครงการ การระดมทรัพยากร และแนวทางการร่วมดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ รวมถึงบูรณาการประเด็นการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่มีความเชื่อมโยงกันและจัดทำเป็นแผนการลงทุนการพัฒนา/แผนพัฒนาเฉพาะด้านที่ตอบสนองการพัฒนาในหลายมิติภายใต้ ยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ เพื่อปิดช่องว่างการพัฒนา (Development Gap) ของประเทศในแต่ละช่วงเวลาและสร้างรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศสู่เป้าหมายที่กำหนดในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒

๕.๒.๓ หน่วยงานกลาง อาทิ สศช. สำนักงานงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) จัดทำยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณแบบมีส่วนร่วม การจัดสรร งบประมาณรายจ่ายประจำปีใช้เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ในการกำหนดลำดับความสำคัญของแผนงานโครงการและภารกิจหน่วยงาน เพื่อให้การดำเนินงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนฯ อย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชน

๕.๒.๔ ผลักดันให้ภาคเอกชนนำประเด็นการพัฒนาสำคัญในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ พิจารณาประกอบการจัดทำแผนการลงทุนทางธุรกิจ ที่สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ อย่างเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาและส่งเสริมให้คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) เป็นกลไกหลักในการเชื่อมโยงการพัฒนาระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมทั้งให้ กรอ.

ส่วนกลางกระจายความรับผิดชอบและภารกิจให้ กรอ. จังหวัด/กลุ่มจังหวัดมากขึ้น โดยคำนึงถึงความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ชาติและความเชื่อมโยงในระดับพื้นที่

๕.๒.๕ สร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนแผนของภาคีการพัฒนาต่างๆ โดยกำหนดให้มีการผลักดันปัจจัยหลักให้สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญ อาทิ นำการศึกษาวิจัยมาเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา ปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมายต่างๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับต่างๆ โดยนำเครื่องมือวิเคราะห์ผลกระทบทางกฎหมายมาใช้ ประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๒.๖ เพิ่มประสิทธิภาพกลไกรับผิดชอบการขับเคลื่อนแผนฯ ที่ชัดเจน สามารถขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ในระดับประเทศและระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ การตั้งและการเชื่อมโยงคณะกรรมการระดับชาติที่มีอยู่ให้นำยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มาเป็นกรอบการดำเนินงานขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาระดับประเทศและพื้นที่โดยให้จังหวัดเป็นจุดประสาน

๕.๓ การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ มีแนวคิด หลักการ และแนวทาง ดำเนินการ ดังนี้

๕.๓.๑ แนวคิดและหลักการติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วม เน้นการติดตามประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วม เป็นระบบประเมินผลเชิงบูรณาการที่มุ่งเสนอผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ประเมินด้วยตนเองเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และติดตามผลอย่างใกล้ชิด ควบคู่กับการให้หน่วยงานหรือสถาบันที่เป็นกลางทำหน้าที่ประเมินผล มีหลักเกณฑ์การติดตามประเมินผลและตัวชี้วัดที่ชัดเจน โปร่งใส มีมาตรฐาน เป็นกลาง และถูกต้องตามหลักวิชาการ

๕.๓.๒ แนวทางการประเมินผลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการโดย ๑) วางระบบการติดตามประเมินผล ๓ ระยะเวลา ประกอบด้วย การประเมินผลก่อนการปฏิบัติการหรือก่อนเริ่มโครงการ การประเมินผลระหว่างดำเนินการ และการ ประเมินผลหลังการดำเนินงาน ๒) วางระบบการติดตามประเมินผลแผนงานโครงการระดับกระทรวงและงานที่เกี่ยวข้องมากกว่าหนึ่งกระทรวง เพื่อเชื่อมโยงตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการกระทรวงและกลุ่มกระทรวงกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติรวมทั้งเป้าหมายและประเด็นพัฒนาสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ๓) วางระบบการติดตามประเมินผลแผนงานโครงการระดับจังหวัดและพื้นที่ เพื่อเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการจังหวัดและกลุ่มจังหวัดกับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และยุทธศาสตร์ชาติ ๔) ตั้งหน่วยวิจัย ผูกอบรม และตรวจสอบมาตรฐานระบบติดตามและประเมินผล เพื่อทำให้ระบบติดตามประเมินผลมีมาตรฐานสากล และพัฒนาให้ทันสมัยเพื่อผูกอบรม เทคนิค วิธีการ หลักการ แนวคิดในการประเมินผลแผนงานโครงการก่อนเริ่ม ระหว่างดำเนินการ และหลังที่เสร็จสิ้น แล้ว ๕) ส่งเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ สำนักงานงบประมาณและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่เพื่อให้การติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ๖) จัดเตรียมองค์กรกลางที่มีความเป็นมืออาชีพ มีความชำนาญและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย เพื่อให้การติดตามประเมินผลมีความเป็นสากล ถูกต้องตามหลักวิชาการ เชื่อถือได้ เป็นพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจนโยบายและการดำเนินงานภาครัฐ ๗) พัฒนาตัวชี้วัดและตัวชี้วัดร่วมให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อประเมินการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ และยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งสามารถวัดได้ทั้งตัวชี้วัด ผลกระทบร่วม ตัวชี้วัด ผลลัพธ์ร่วม และตัวชี้วัดผลผลิตร่วม ๘) จัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีเวทีแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยและโปร่งใส ตรวจสอบได้ เน้นการสื่อสารแบบสองทาง เน้นการสื่อสารแบบสวนสวนมากกว่าถ่ายทอดด้านเดียว และให้มีคู่เจรจาโดยตรง เช่น ระหว่างกลุ่มเป้าหมายและผู้กำหนดนโยบาย เป็นต้น ๙) นำเสนอผลการติดตามประเมินผล เป็นการนำเสนอผลการประเมินให้ ทุกฝ่ายได้รับทราบทั้งประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงาน นานโยบายไปปฏิบัติ หน่วยงาน สนับสนุนงบประมาณ ตลอดจนสาธารณชนผู้สนใจได้รับทราบผลการประเมิน ๑๐) พัฒนาระบบข้อมูลและประยุกต์ใช้เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการประเมินผล โดยจัดทำระบบข้อมูลการบริหาร การเข้าถึงข้อมูล การวิเคราะห์และการนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และสามารถนำข้อมูลการประเมินไปใช้ในการกำหนดทางเลือกนโยบาย และสร้างนวัตกรรมในการบริหารจัดการ

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๕๕ - ๒๕๖๔) ในปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุและสัดส่วนผู้สูงอายุ (ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไป) ของประเทศไทยเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็ว ทำให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยกำลังเคลื่อนเข้าสู่ระยะที่เรียกว่า "ภาวะประชากรผู้สูงอายุ (population ageing)" อันจะมีผลต่อสภาพทางสังคม สภาวะเศรษฐกิจและการจ้างงาน ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรทางสุขภาพและสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

การกำหนดแผนระยะยาวที่เหมาะสมและเป็นรูปธรรมสำหรับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา จึงเป็นที่ตระหนักทั้งของรัฐและประชาคมต่างๆ ว่ามีความสำคัญในลำดับต้น ยิ่งไปกว่านั้น การศึกษาวิจัยเนื่องจากการติดตามประเมินผล การปรับปรุงแผนระยะยาวด้านผู้สูงอายุเป็นระยะๆ ก็มีความจำเป็นเช่นเดียวกันนอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ ได้รับบัญญัติมาตรา ๕๔ และมาตรา ๘๐ ถึงภารกิจที่จะต้องรับผิดชอบต่อประชากรสูงอายุ และปี พ.ศ.๒๕๕๒ ได้มีการจัดทำปฏิญญาผู้สูงอายุไทยขึ้นอันเป็นภารกิจที่สังคม และรัฐพึงมีต่อผู้สูงอายุ โดยมีสาระสำคัญ ๙ ประการ ซึ่งจากเหตุผลข้างต้นเป็นไปเพื่อให้ถึงเป้าหมายแห่ง ความมั่นคงของสังคม

แนวคิดพื้นฐานของการจัดทำแผน

ปรัชญา

๑. การสร้างหลักประกันในวัยสูงอายุเป็นกระบวนการสร้างความมั่นคงให้แก่สังคม
๒. ผู้สูงอายุมีคุณค่าและศักยภาพสมควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีส่วนร่วมอันเป็นประโยชน์ต่อสังคม
๓. ผู้สูงอายุมิศักดิ์ศรีและสมควรดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนของตนได้อย่างมีคุณภาพที่สมเหตุสมผล และสมวัย
๔. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ใช่บุคคลด้อยโอกาสหรือเป็นภาระต่อสังคมและถึงแม้ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งจะประสบความทุกข์ยาก และต้องการการเกื้อกูลจากสังคมและรัฐ แต่ก็ก็เป็นเพียงบางช่วงเวลาของวัยสูงอายุเท่านั้น

วิสัยทัศน์ "ผู้สูงอายุเป็นหลักชัยของสังคม" โดย

๑. ประชากรผู้สูงอายุที่มีสถานภาพดี (สุขภาพดีทั้งกายและจิต ครอบครัวอบอุ่นมีสังคมที่ดี มีหลักประกันที่มั่นคง ได้รับสวัสดิการและการบริการที่เหมาะสมอย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีพึ่งตนเองได้ มีส่วนร่วม มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารอย่างต่อเนื่อง)

๒. ผู้สูงอายุที่ทุกข์ยากและต้องการการเกื้อกูล หากมีการดำเนินการที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้สูงอายุเหล่านี้ส่วนใหญ่ดำรงอยู่ในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

๓. ครอบครัวและชุมชนเป็นสถาบันหลักในการเกื้อหนุนผู้สูงอายุ

๔. ระบบสวัสดิการและบริการจะต้องสามารถรองรับผู้สูงอายุให้สามารถดำรงอยู่กับครอบครัวและชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ

๕. รัฐจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในระบบบริการ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงผู้สูงอายุในฐานะบุคคลที่มีประโยชน์ต่อสังคม

๒. เพื่อให้ประชากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมการและมีการเตรียมการเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ

๓. เพื่อให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี พึ่งตนเองได้ มีคุณภาพชีวิตและมีหลักประกัน

๔. เพื่อให้ประชาชน ครอบครัว ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการกิจด้านผู้สูงอายุ

๕. เพื่อให้มีกรอบและแนวทางปฏิบัติสำหรับส่วนต่างๆ ในสังคมทั้งภาคประชาชนชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุได้ปฏิบัติงานอย่างประสานและสอดคล้องกัน

ยุทธศาสตร์ของแผน แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕ - ๒๕๖๔) จัดแบ่งเป็น ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. **ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ** ประกอบด้วย ๓ มาตรการหลัก

๑.๑ มาตรการหลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ

๑.๒ มาตรการการให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๑.๓ มาตรการการปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ

๒. **ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ** ประกอบด้วย ๖ มาตรการหลัก

๒.๑ มาตรการส่งเสริมความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน ดูแลตนเองเบื้องต้น

๒.๒ มาตรการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ

๒.๓ มาตรการส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ

๒.๔ มาตรการสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ

๒.๕ มาตรการส่งเสริม สนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ

๒.๖ มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย

๓. ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ๔ มาตรการหลัก

๓.๑ มาตรการคุ้มครองด้านรายได้

๓.๒ มาตรการหลักประกันด้านคุณภาพ

๓.๓ มาตรการด้านครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง

๓.๔ มาตรการระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

๔. ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ๒ มาตรการหลัก

๔.๑ มาตรการการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติ

๔.๒ มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ

๕. ยุทธศาสตร์ด้านการประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุและการติดตามประเมินผลการดำเนินการ ตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกอบด้วย ๔ มาตรการหลัก

๕.๑ มาตรการสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานวิจัยดำเนินการประมวล และพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุที่จำเป็นสำหรับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ

๕.๒ มาตรการสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านผู้สูงอายุ โดยเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การพัฒนาการบริการและการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเหมาะสม

๕.๓ มาตรการดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

๕.๔ มาตรการพัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้เป็นระบบและทันสมัย

ดัชนีรวมของยุทธศาสตร์ พิจารณาจากดัชนีต่อไปนี้

๑. อายุคาดหวังที่ยังดูแลตนเองได้ เป้าหมายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๒. สัดส่วนอายุคาดหวังที่ยังดูแลตนเองได้ต่ออายุคาดหวัง เป้าหมายมีสัดส่วนไม่ลดลง

๓. ดัชนีคุณภาพภาวะประชากรสูงอายุ พิจารณาจากผลรวมของดัชนีรายการมาตรการที่คัดเลือกจำนวน ๑๒ ดัชนี เป้าหมายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดการประยุกต์และพัฒนาแบบที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในรูปแบบโครงการต่างๆ สำหรับภาคธุรกิจ

ปัจจุบันมีการพัฒนาโครงการพักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมากมาย เดี่ยวเราลองไปดูว่าจะมีแบบไหนกันบ้าง

โครงการอสังหาริมทรัพย์สำหรับผู้สูงอายุที่เริ่มเห็นในปัจจุบันนั้นมีหลากหลายรูปแบบและหลายระดับราคา ได้แก่

๑. โครงการที่มีโมเดลธุรกิจเป็นการขายสิทธิในการเข้าอยู่อาศัยตลอดชีวิต กล่าวคือ ผู้บริโภคไม่ได้เป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์และไม่สามารถขายสิทธิต่อให้ผู้อื่น โดยจุดเด่นของโครงการอยู่

ที่การออกแบบสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม รวมถึงการมีบริการทางการแพทย์ ให้บริการเป็นประจำทุกวัน

๒. โครงการอสังหาริมทรัพย์เพื่อขายโดยเน้นให้ออกแบบให้บ้านมีลักษณะเฉพาะเพื่อผู้สูงอายุ ยกตัวอย่างเช่น บ้านแต่ละหลังจะมีสัญญาณเตือนไปยังสถานียพยาบาล/ ส่วนดูแลกลาง เป็นต้น รวมถึงการลงทุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสบายและศูนย์บริการต่างๆ ครบถ้วนอยู่ในโครงการ นอกจากนี้ ลักษณะเด่นของโครงการทั้งสองรูปแบบคือการมีส่วนดูแลกลางที่จะบริหารจัดการเรื่อง บริการทางการแพทย์ และการจัดให้มีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นอีกจุดขายสำคัญที่จะช่วยลบภาพลักษณ์ การเป็นสถานสงเคราะห์ของบ้านพักคนชรา ให้เป็นการลงทุนเพื่อซื้อบริการที่จำเป็นและรูปแบบชีวิตที่ต้องการในวัยเกษียณอายุ

แผนภาพที่ ๒-๑ รวมโครงการเพื่อผู้สูงอายุ

ที่มา : https://thinkofliving.com/wp-content/uploads/๒๐๑๖/๐๒/oldman_draf๑-๐๑.jpg, ๒๕๖๑.

โครงการอสังหาริมทรัพย์สำหรับผู้สูงอายุโดยภาครัฐ

โครงการสวางคนิเวศ

โครงการคอนโดสำหรับผู้สูงอายุยุคแรกๆ บุกเบิกโดยสภากาชาดไทย ตั้งอยู่แถว ต.บางปู จ.สมุทรปราการ (พื้นที่เดียวกับศูนย์เวชศาสตร์ “สวางคนิवास”) เริ่มเปิดเฟสแรกในปี ๒๕๓๙ ขนาดห้องเริ่มต้น ๓๐ ตร.ม. ต่อมาขยายเฟสสอง ปรับขนาดห้องให้ใหญ่ขึ้นเป็น ๔๐ ตร.ม. โดยต้องจ่ายค่าสนับสนุนสำหรับสิทธิการเข้าอยู่อาศัย ๘๐๐,๐๐๐-๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

แผนภาพที่ ๒-๒ โครงการคอนโดสำหรับผู้สูงอายุ

ที่มา : <https://thinkofliving.com/wp-content/uploads/๒๐๑๖/๐๒/๑๓๗๓๙๕๔๔๒๗๑๓๗๓๙๕๔๔๖๔๑.jpg>, ๒๕๖๑.

คุณสมบัติเบื้องต้นของผู้มีสิทธิพักอาศัย: อายุ ๕๕ ปีขึ้นไป, สุขภาพแข็งแรง, มีค่าบำรุงรายเดือนยูนิตละ ๒,๕๐๐ บาท (ไม่รวมค่าไฟฟ้า ประปา) และไม่สามารถสืบทอดสิทธิ์ในการพักอาศัย

โครงการ Wellness City

โครงการบ้านเดี่ยวสำหรับผู้สูงอายุใน จ.พระนครศรีอยุธยา ผู้พัฒนาคือ นายแพทย์บุญชัย อิศราพิสิษฐ์ ภายในโครงการมีทั้งส่วนที่พักอาศัย (บ้านเดี่ยว ๗๐ ตร.วา เริ่มต้น ๓.๖ ล้านบาท) และ ฟันฟุสุขภาพ (เริ่มต้น ๔๐,๐๐๐ บาท/เดือน)

แผนภาพที่ ๒-๓ โครงการบ้านเดี่ยวสำหรับผู้สูงอายุ

ที่มา : <https://thinkofliving.com/wp-content/uploads/๒๐๑๖/๐๒/Screen-Shot-๒๕๕๙-๐๒-๐๙-at-๔.๑๖.๓๕-PM๑.png>, ๒๕๖๑.

โครงการ วิลล่า มีสุข เรสซิเดนซ์

โครงการ วิลล่า มีสุข เรสซิเดนซ์ อยู่ใน จ.เชียงใหม่ คอนข้างใกล้ชิตธรรมชาติ ผู้บุกเบิกโครงการคือคุณหมอศิระพร จันท์กระจ่างภายในโครงการมีทั้งคอนโด (เริ่มต้น ๓.๔ ล้านบาท), บ้านเดี่ยว (เริ่ม ๓.๖ ล้านบาท) และศูนย์สุขภาพ

แผนภาพที่ ๒-๔ โครงการ วิลล่า มีสุข เรสซิเดนซ์

ที่มา : <https://thinkofliving.com/wp-content/uploads/๒๐๑๖/๐๒/Screen-Shot-๒๕๕๙-๐๒-๐๙-at-๔.๓๐.๑๓-PM.png>, ๒๕๖๑

โครงการ ริม สีพวีง

โครงการคอนโดในสวน จ.นครราชสีมา ภายในโครงการมีโรงพยาบาลตั้งอยู่ใกล้ๆ
โดยมีส่วนลดให้สำหรับผู้พักอาศัย ราคาคอนโดเริ่มต้นที่ ๓.๕ ล้านบาท

แผนภาพที่ ๒-๕ โครงการคอนโดในสวน จ.นครราชสีมา

ที่มา : <https://thinkofliving.com/wp-content/uploads/๒๐๑๖/๐๒/Screen-Shot-๒๕๕๙-๐๒-๐๙-at-๕.๐๘.๐๖-PM.png>, ๒๕๖๑.

โครงการอสังหาริมทรัพย์สำหรับผู้สูงอายุโดยเอกชน

นอกจากนี้ยังมี Developer รายใหญ่ก็เริ่มหันมาสนใจทำโครงการสำหรับผู้สูงอายุ โดยหลักๆ จะเน้นในเรื่อง Universal Design อาทิ

ณศาสิริ นำแนวคิด Universal Design มาใช้ในการออกแบบเริ่มต้นที่ My Ozone เขาใหญ่ บ้านตากอากาศ ที่แว่วๆ ว่าในอนาคตจะมีศูนย์สุขภาพสำหรับผู้สูงอายุเพิ่มมาด้วย

แผนภาพที่ ๒-๖ โครงการสำหรับผู้สูงอายุ เน้นในเรื่อง Universal Design

ที่มา : https://thinkofliving.com/wp-content/uploads/๒๐๑๖/๐๒/๑๕๐๕๑๘-๐๒๐๙๐๑_๑๘๗_my-ozone_project-update-๖๐.jpg, ๒๕๖๑.

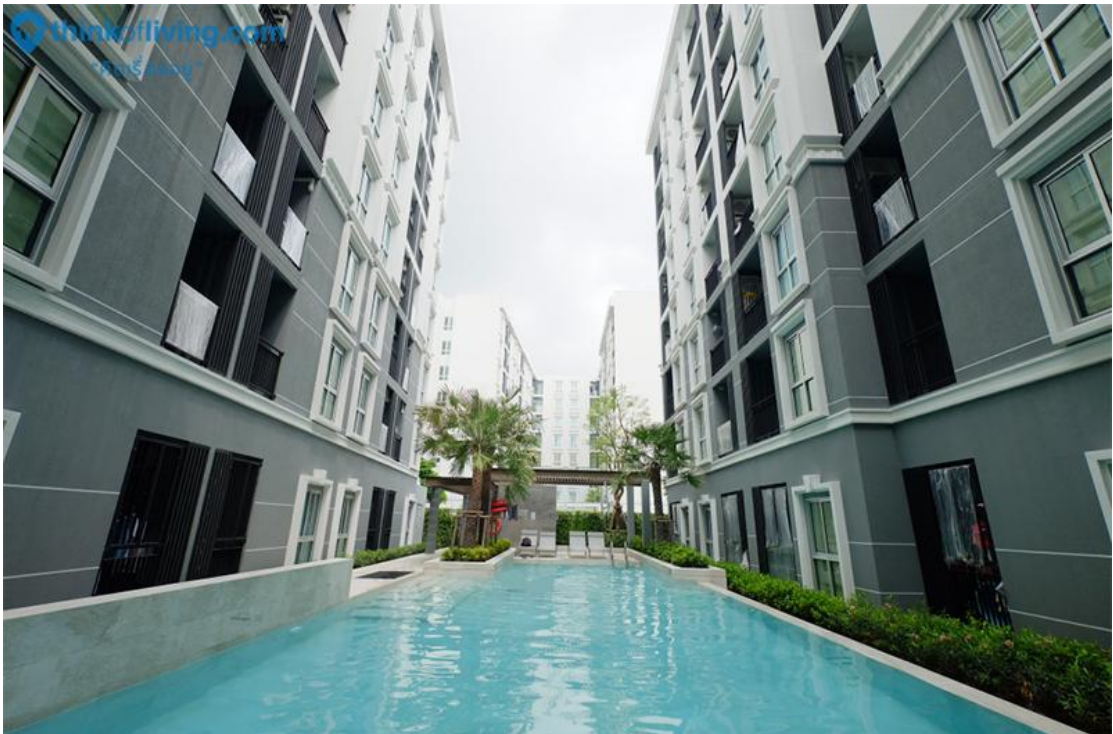
LPN เจ้าพ่อคอนโด ที่เริ่มนำ Universal Design มาใช้อย่างจริงจัง ปัจจุบันมี ๒ โครงการที่แล้วเสร็จ คือ Lumpini Ville นาเกลือ-วงศ์อมตย์, Lumpini Park รัตนาธิเบศร์-งามวงศ์วาน และกำลังพัฒนา Lumpini Ville ราชพฤกษ์-บางแวก โครงการใหม่แกะกล่อง

แผนภาพที่ ๒-๗ โครงการเพื่อผู้สูงอายุ เน้นในเรื่อง Universal Design

ที่มา : <https://thinkofliving.com/wp-content/uploads/๒๐๑๖/๐๒/%E๐%B๘%A๕%E๐%B๘%B๘%E๐%B๘%A๑%E๐%B๘%๙E๐%B๘%B๔%E๐%B๘%๙๙%E๐%B๘%B๕-%E๐%B๘%A๗%E๐%B๘%B๔%E๐%B๘%A๕%E๐%B๘%A๕%E๐%B๙%๘C-%E๐%B๘%A๓%E๐%B๘%B๒%E๐%B๘%๘A%E๐%B๘%๙E๐%B๘%A๔%E๐%B๘%๘๑%E๐%B๘%A๙%E๐%B๘%๙๘C-%E๐%B๘%๙A% E๐%B๘%B๒%E๐%B๘%๘๗%E๐%B๙%๘๑%E๐%B๘%A๗%E๐%B๘%๘๑.jpg>, ๒๕๖๑.

แผนภาพที่ ๒-๘ โครงการเพื่อผู้สูงอายุ เน้นในเรื่อง Universal Design

REVIEW | plum
condo
แฉงวฒนะ สคฉัน

ที่มา : <https://thinkofliving.com/wp-content/uploads/๒๐๑๖/๐๒/select-๐๑.jpg>, ๒๕๖๑.

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

สิริมาศ วิทยาพันธ์ประชาและคณะ (๒๕๔๖) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อที่อยู่อาศัย แต่ละประเภทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในส่วนของการวิเคราะห์ปัจจัยบ้านเดี่ยว พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพและมาตรฐานของที่อยู่อาศัยและส่วนกลางมีระดับความเห็นในการตัดสินใจซื้อมากที่สุด รองลงมาในระดับมากที่สุด ปัจจัยด้านจำนวนห้อง ขนาดห้อง และรูปแบบของที่อยู่อาศัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสยาม โอเดโซ (๒๕๕๓) ที่ทำการศึกษปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านเดี่ยวในเขตกรุงเทพมหานครด้านตะวันออก พบว่าค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญด้านผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่าง ๓ ลำดับแรก มีค่าเฉลี่ยในเรื่องคุณภาพการก่อสร้างมากที่สุด รองลงมาอันดับสอง คือ วัสดุก่อสร้าง และอันดับสาม คือ พื้นที่ใช้สอย นอกจากนี้ บัญชา บุรณสิงห์ (๒๕๓๙) ได้ทำการศึกษาความต้องการที่อยู่อาศัยในวัยสูงอายุของผู้ที่ทำงานบริษัทชั้นนำในกรุงเทพมหานคร โดยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินชีวิต ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ ความต้องการที่อยู่อาศัยในวัยสูงอายุ และความคิดเห็นเกี่ยวกับชุมชนผู้สูงอายุ กล่าวได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับชุมชนผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะมีการจัดสร้างชุมชนสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะ โดยให้ความสำคัญเรียงตามลำดับดังนี้ คือ การดูแลสุขภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ สภาพแวดล้อมที่สงบสุขและปลอดภัย สังคมเพื่อนบ้านที่อยู่ด้วยกัน ราคาและบริการที่สมเหตุสมผล ลักษณะของชุมชน ควรเป็นบ้านเดี่ยวชั้นเดียว (Single-Storey Cluster House) ในเขตปริมณฑล มีบริการด้านการแพทย์ พยาบาล อาหาร ทำความสะอาดที่พักและรถรับส่งไปยังสถานที่ต่างๆ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในโครงการ เช่น คลินิก สวนสุขภาพ ห้องปฏิบัติการ เป็นต้น สอดคล้องกับวิจัยของ วิไลลักษณ์ ไกรสุวรรณ (๒๕๔๕) ที่ศึกษาในเรื่องแนวทางการจัดเตรียมที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาชมรมอยู่ร้อยปี ได้กล่าวว่าด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าที่ตั้งควรอยู่ในเขตปริมณฑลหรือต่างจังหวัดที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี ลักษณะบ้านไม่ควรเป็นอาคารสูง ควรให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุโดยเน้นเรื่องสุขภาพเป็นหลัก เช่นอาหาร กิจกรรมด้านสุขภาพ การแพทย์ สวนสุขภาพและห้องปฏิบัติการ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของเฉลิมพงศ์ ชยวิทย์ (๒๕๕๔) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านเดี่ยวราคา ๓-๕ ล้านบาทของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่าการมีสถานที่ออกกำลังกายภายในหมู่บ้าน และมีการตกแต่งส่วนกลางสวยงามมีผลต่อการเลือกซื้อบ้านเดี่ยว

บุญฤทธิ์ จิตต์เกื้อ (๒๕๔๖) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล กล่าวว่าราคาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์มีอิทธิพลสูงในการกำหนดการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ เมื่อราคาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์เพิ่มสูงขึ้นร้อยละ ๑ จะทำให้โอกาสในการตัดสินใจซื้ออสังหาริมทรัพย์ลดลงร้อยละ สอดคล้องกับงานวิจัยของพงศธร จานงศิริธรรม (๒๕๔๙) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อคอนโดมิเนียม ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ราคาที่มีผลต่อการซื้อคอนโดมิเนียมสูงถึงร้อยละ ๙๒ รองลงมาคือเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกภายในและอิทธิพลด้านทำเลที่ตั้งร้อยละ ๙๑ และ ๘๗ ตามลำดับ และสอดคล้องกับ Alex Michaelides and Nobuhiro Kiyotaki (๒๐๐๖) ที่กล่าวว่าราคาของที่อยู่อาศัยมีบทบาทอย่างมากต่อการตัดสินใจในพฤติกรรมของผู้บริโภค ความผันผวนในมูลค่าตลาดของที่อยู่อาศัยส่งผลต่อความสามารถในการกู้ยืมและใช้จ่ายของครัวเรือนโดยตรงนอกจากนั้นนพดล รักสนธิ (๒๕๕๑)

ที่ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านเดี่ยวในโครงการบ้านจัดสรร: กรณีศึกษา จังหวัดภูเก็ต พบว่าสิ่งที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญสูงสุดคือการกำหนดราคาของบ้านมีความเหมาะสม เช่นเดียวกับ วันวิสาข์ กาวีชา (๒๕๕๐) ได้ศึกษาเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านจัดสรร : กรณีศึกษาโครงการบ้านฟูาไฮ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ราคาบ้านที่มีความเหมาะสมกับจำนวนเนื้อที่ใช้สอย คุณภาพบ้านและที่ดิน เหมาะสมคุ้มค่าใช้จ่าย มีผลอย่างมากต่อการเลือกซื้อบ้านจัดสรร ตรงกับเฉลิมพงศ์ ชยวิทย์ (๒๕๕๔) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านเดี่ยวราคา ๓-๕ ล้านบาทของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร และอภิสนันท์ เชื้อถื่อเจริญกิจ (๒๕๕๔) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อทาวน์เฮ้าส์ของผู้บริโภค : กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร พบข้อมูลตรงกันว่า การตัดสินใจในการซื้อบ้านของผู้บริโภคให้ความสำคัญกับการมีราคาที่เหมาะสม

วรเดช พรเบญจภักดิ์กุล (๒๕๕๒) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อทรัพย์สินรองการขายประเภทอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่อาศัยของบริษัท บริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่าปัจจัยด้านการจัดจำหน่ายปัจจัยย่อยที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญมากคือเรื่อง การมีตัวแทนจำหน่ายกระจายอยู่ทั่วไป ทำให้ง่ายต่อการติดต่อซื้อขายและมี website แสดงรายละเอียดของข้อมูลอย่างครบถ้วนนอกจากนั้น นพดล รักสนธิ (๒๕๕๑) ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านเดี่ยวในโครงการบ้านจัดสรร: กรณีศึกษา จังหวัดภูเก็ต พบว่า จากระดับความสำคัญของการตัดสินใจเฉลี่ยของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านการจัดจำหน่ายพบว่า การมีตัวอย่างบ้านเหมือนจริงส่งผลต่อการเลือกซื้อบ้านเดี่ยวมากที่สุด รองลงมาคือสามารถติดต่อกับพนักงานได้โดยตรงและสามารถติดต่อได้สะดวกผ่านทางอินเทอร์เน็ตตามลำดับสยาม อเดโซ (๒๕๕๓) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านเดี่ยวในเขตกรุงเทพมหานครด้านตะวันออก พบว่าค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญด้านการจัดจำหน่ายของตัวอย่าง ๓ ลำดับแรก คือ มีการขายผ่านสำนักงานขายของโครงการ การขายผ่านมหรณมบ้าน

สรุป

จากการทบทวน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรื่องแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นให้แข็งแกร่งและยั่งยืน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ กรณีศึกษา จังหวัดสุรินทร์ พบว่าในการพัฒนาเศรษฐกิจทุกระดับมีความสำคัญทุกส่วนไม่ใช่เฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่ง แต่ทุกภาคส่วนมีความสำคัญเท่ากันหมด ถ้าขาดการพัฒนาในด้านใดด้านหนึ่งแล้วการพัฒนาในระบบก็จะหยุดชะงัก ทำให้เกิดภาวะไม่สมดุลในการพัฒนาและจะทำให้เกิดความเสียหายทั้งในระดับล่างจนถึงระดับประเทศ ดังนั้น การพัฒนาในด้านต่างๆ นั้นไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม เทคโนโลยี ระบบการจัดการ และอื่นๆ ล้วนแล้วเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ เพื่อเป้าหมายสู่ความเป็นชาติที่พัฒนาแล้วตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นตัวช่วยในการพัฒนาตามนโยบายรัฐบาลไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งจะสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ดังนั้น ในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับล่างหรือท้องถิ่นให้แข็งแกร่งจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งเพราะจะทำให้เกิดเป็นรากฐานของเศรษฐกิจระดับประเทศ ซึ่งการที่จะพัฒนาให้เศรษฐกิจท้องถิ่นให้แข็งแกร่งและยั่งยืน นั้นเป็นไปได้ยาก แต่หากทุกฝ่ายทุกภาคส่วนให้

ความสำคัญและสนใจ โดยช่วยกันคิดแก้ไขและต่อยอดในการพัฒนาเศรษฐกิจระดับท้องถิ่นก็จะสามารถช่วยเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศและเป็นการพัฒนาศักยภาพให้ทัดเทียมและแข่งขันสู้กับนานาชาติ ในเวทีเศรษฐกิจระดับโลกได้

บทที่ ๓

ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อปัจจัยในการพัฒนาที่อยู่อาศัย สำหรับผู้สูงอายุในอนาคต

สถานการณ์ของผู้สูงอายุในปัจจุบัน

สถานการณ์ผู้สูงอายุโลก : องค์การสหประชาชาติได้ประเมินสถานการณ์ว่า พ.ศ.๒๕๔๔-๒๖๔๓ จะเป็นศตวรรษแห่งผู้สูงอายุ หมายถึงการมีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ ๑๐ ของประชากรรวมทั่วโลกและมีแนวโน้มว่าประชากรผู้สูงอายุเหล่านี้ จะมีฐานะยากจนเป็นประเด็นท้าทายทั้งทางสังคมและเศรษฐกิจที่แต่ละประเทศจะต้องมีแผนรองรับสำหรับประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติ สรุปว่าไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๘ โดยมี ประชากรผู้สูงอายุ ร้อยละ ๑๐.๔ ของประชากรทั้งประเทศ และคาดว่าจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในช่วง พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๖๘ เมื่อพิจารณาข้อมูลจากเอกสาร World Urbanization Prospects พ.ศ.๒๕๕๗ ที่จัดทำขึ้นโดยองค์การสหประชาชาติ ได้ระบุไว้ว่า ปัจจุบันประชากรโลกอาศัยอยู่ในเขตเมืองมากกว่า เขตชนบทเกิดการพัฒนาเข้าสู่ความเป็นเมืองอย่างรวดเร็วและยังคงมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต ซึ่งจะส่งผลทำให้จำนวนประชากรที่อาศัยในเมืองจะมีมากขึ้นถึงร้อยละ ๖๖ ของประชากรโลกทั้งหมด ซึ่งแตกต่างจากปัจจุบัน คือ ร้อยละ ๕๔ เมื่อประชากรในเมืองมีความหนาแน่น ก็เกิดการความต้องการในด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ทั้งที่อยู่อาศัยและสาธารณูปโภค ทำให้เมืองเกิดความแออัดไปยังพื้นที่ชานเมืองซึ่งอาจส่งผลต่อพื้นที่ในเขตดังกล่าวได้ เพื่อให้การพัฒนาเมืองเกิดความยั่งยืนต่อไป จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนพัฒนาและวางระบบที่ดี เพื่อมารองรับความต้องการและปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุองค์การอนามัยโลก (WHO) จึงทำการศึกษา และได้ให้นิยามความหมายของ “เมืองน่าอยู่” ครอบคลุมถึงสภาวะความเป็นอยู่หรือคุณภาพชีวิตของคน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม เอกสิทธิ์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตและจิตวิญญาณ ตลอดจนเมืองหรือชุมชนมีการบริหารปกครองที่ดีโดยเน้นความเป็นธรรม (equity) การมีส่วนร่วม (participation) และการประสานความร่วมมือ (Cooperation) ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของเมืองและชุมชน โดยสามารถสรุปเป็นแนวคิด เรื่อง “พหุพลัง” (Active ageing) หรือ “สูงวัยอย่างมีคุณภาพ” บัญญัติขึ้นโดยองค์การอนามัยโลกเมื่อ พ.ศ.๒๕๓๓ คือ กระบวนการที่เหมาะสมและเอื้อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาด้านสุขภาพ การมีส่วนร่วม ความมั่นคง เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของคนเมื่อสูงวัย โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้กำหนดกรอบการพิจารณาเมืองน่าอยู่สำหรับผู้สูงวัย (Age Friendly City) ไว้ ๘ ประเด็น ดังนี้คือ

๑. อาคารสถานที่และบริเวณภายนอก (Outdoor spaces & buildings)
๒. ระบบขนส่งและยานพาหนะ (Transportation)
๓. ที่อยู่อาศัย (Housing)
๔. การเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม (Social Participation)

๕. การให้ความเคารพและการยอมรับ (Respect and social inclusion)
๖. การมีส่วนร่วมในฐานะพลเมืองและการจ้างงาน (Civic participation and employment)
๗. การสื่อสารและข้อมูลสารสนเทศ (Communication & Information)
๘. การบริการชุมชนและการบริการสุขภาพ (Community support and health services)

สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ในระยะเวลา ๓๐ ปีที่ผ่านมา โครงสร้างอายุของประชากรไทย ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ประชากรไทยกำลังสูงวัยขึ้นอย่างรวดเร็ว สาเหตุที่ทำให้ประชากรไทยสูงวัยขึ้นได้แก่อัตราเกิดที่ลดลงอย่างรวดเร็วในเวลา ๒-๓ ทศวรรษที่ผ่านมา และอายุของคนไทยที่ยืนยาวขึ้น โดยประเทศไทยเข้าสู่ “สังคมสูงวัย” (Aged society) คือสังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ ๖๐ ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ ๖๐ ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีประชากร อายุตั้งแต่ ๖๐ ปีมากกว่าร้อยละ ๗๐ ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตามคำนิยาม ขององค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๘ จากนั้นประเทศไทย จะใช้ เวลา ๑๖ ปีก่อนจะ กลายเป็น “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” (Complete aged society) ในราว พ.ศ.๒๕๖๔ และจะใช้เวลาอีกเพียง ๑๐ ปีก็จะกลายเป็น “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด”(Super aged society) ประมาณ พ.ศ.๒๕๗๔ เมื่อโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุของ ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไป ก็จะทำให้มีจำนวนประชากรสูงอายุมากขึ้น โดยผู้สูงอายุโดยส่วนใหญ่ผู้นั้นอาศัยอยู่ในเขตชนบทตามลำพังหรือถูกทอดทิ้งให้อยู่กับหลาน เนื่องจากประชากรในวัยทำงานได้เดินทางเข้าไปหาแหล่งงานในตัวเมือง และส่วนมากจะส่งรายได้กลับมา ทำให้สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงจากระบบเครือญาติที่สามารถดูแลช่วยเหลือกันได้อย่างใกล้ชิด มาเป็นสังคมเมืองที่ประชากรวัยเด็กและวัยทำงานต่างเร่งรีบออกจากที่อยู่อาศัยไปทำงาน หรือทำกิจกรรมต่างๆ โดยไม่มีเวลาดูแลผู้สูงอายุ มีการพัฒนาที่อยู่อาศัย เทคโนโลยีต่างๆ ที่ก้าวล้ำเกินความสามารถของผู้สูงอายุที่จะเข้าไปใช้งานและการเข้าถึงยังสถานที่สาธารณะในหลายแห่งยังขาดมาตรฐานที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าไปใช้งานได้การขยายตัวของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (BMR-Bangkok Metropolitan Region) “กรุงเทพมหานครและปริมณฑล” คือ พื้นที่ที่เป็นเขตเมืองของกรุงเทพมหานครและจังหวัดที่ตั้งอยู่โดยรอบ ประกอบด้วย กรุงเทพมหานครและอีก ๕ จังหวัดปริมณฑล คือ สมุทรปราการ ปทุมธานี สมุทรสาคร นครปฐม และนนทบุรี การเกิดเขตที่เป็นมหานครของกรุงเทพฯ นั้น เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการพัฒนาที่ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะกรุงเทพมหานคร แต่มีการขยายการพัฒนาในด้านต่างๆ ไปในเขตจังหวัดปริมณฑล อาทิ ระบบสาธารณูปโภคต่างๆ ที่ส่งผลทำให้มีการไปตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ดังกล่าวมากขึ้นเรื่อยๆ และได้ส่งผลทำให้เกิดความต้องการแรงงานในพื้นที่มากขึ้นตามมา ตลอดจนมีการลงทุนด้านอสังหาริมทรัพย์อันเป็นผลจากตามความต้องการของที่อยู่อาศัยทั้งจากประชากรในพื้นที่ ผู้ที่เข้ามาทำงานในพื้นที่และผู้ที่ต้องการบ้านพักอาศัยในราคาที่ไม่แพงนัก เนื่องจากบ้านที่อยู่ในเมืองชั้นในและชั้นกลางของกรุงเทพมหานครมีราคาสูงมาก ทำให้มีการย้ายบ้านเรือนออกไปอยู่ตามชานเมืองหรือพื้นที่ในจังหวัดใกล้เคียงมากขึ้น เขตพื้นที่ที่อยู่ติดกับกรุงเทพมหานครของจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม จึงมีบ้านจัดสรรผุดขึ้นอย่างมากมาย การขยายการใช้พื้นที่ไปยังจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียงกรุงเทพมหานคร ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน และได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง

ทางด้านกายภาพของพื้นที่ในบริเวณนี้อย่างมาก ในการวางแผนการพัฒนาในระยะ ต่อมา จึงได้ขยายพื้นที่การพัฒนาที่ครอบคลุมพื้นที่ที่รวมจังหวัดปริมณฑลเข้าไปด้วย แทนที่จะเป็นการพัฒนากรุงเทพมหานครโตๆ เพียงจังหวัดเดียวเหมือนที่เป็นมาในอดีต และพื้นที่นี้ได้กลายเป็นเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือที่เรียกกันว่า BMR (Bangkok Metropolitan Region) ซึ่งการขยายการใช้พื้นที่ไปยังจังหวัดปริมณฑลนั้น ปัจจัยที่สังเกตเห็นได้จากการขยายตัวของเมือง คือ จำนวนของที่อยู่อาศัย จากสถิติข้อมูลการออกใบอนุญาตจัดสรรที่ดินทั่วประเทศ พ.ศ.๒๕๕๘ เมื่อนำมาพิจารณาจำนวนการออกใบอนุญาตจัดสรรที่ดินย้อนหลังตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๕๔ ถึงพ.ศ.๒๕๕๘ พบว่าจังหวัดปทุมธานี มีจำนวนการออกใบอนุญาตฯ มากที่สุดในจังหวัดปริมณฑล รองลงมาคือ จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ ตามลำดับ อีกทั้งเมื่อเปรียบเทียบจำนวนเขตการปกครองระดับเทศบาลเมือง พบว่าจังหวัด ปทุมธานีมีจำนวนเทศบาลเมืองมากที่สุด คือ ๙ แห่ง แสดงให้เห็นว่าจังหวัดปทุมธานีได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของเมืองเป็นอย่างมาก จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทั้งการเป็นศูนย์กลางการศึกษา และเมืองแห่งโรงงาน อุตสาหกรรม ก่อให้เกิดการขยายตัวของชุมชนอย่างรวดเร็ว จากปัจจัยดังกล่าวจึงทำให้สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการเคลื่อนย้ายของประชากรเป็นจำนวนมาก และมีการเปลี่ยนแปลงสังคมที่สำคัญนั้นคือ “การเข้าสู่สังคมสูงวัย” โดยข้อมูลจากที่ทำการปกครองจังหวัดปทุมธานี พบว่า ประชากรผู้สูงอายุ (อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป) มีจำนวนและสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จากการพิจารณาเรื่องความหนาแน่นของประชากรในแต่ละอำเภอของจังหวัดปทุมธานี พบว่า อำเภอธัญบุรี มีความหนาแน่นมากที่สุด

ปัญหาของผู้สูงอายุในปัจจุบันที่มีผลต่อการอยู่อาศัย

๑. ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุที่มีฐานะไม่ดี ไม่มีลูกหลานดูแลอุปการะเลี้ยงดู อาจจะไม่มียาได้ หรือรายได้ไม่เพียงพอสำหรับการเลี้ยงชีพ อาจจะไม่มียู่อาศัย ทำให้ได้รับความลำบาก

๒. ปัญหาทางด้านความรู้ ผู้สูงอายุไม่มีโอกาสได้รับความรู้ เพื่อการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับวัย และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อให้เข้ากันได้กับเยาวชนรุ่นใหม่

๓. ปัญหาทางด้านสังคม ผู้สูงอายุอาจจะไม่ได้รับการยกย่องจากสังคมเหมือนเดิม โดยเฉพาะผู้ที่เคยเป็นข้าราชการ ตำแหน่งสูงซึ่งเคยมีอำนาจและบริวารแวดล้อม เมื่อเกษียณอายุราชการ อาจเสียดายอำนาจและตำแหน่งที่เสียไป เยาวชน และหนุ่มสาวหลายคนมีทัศนคติไม่ดีต่อผู้สูงอายุ เห็นคนรุ่นเก๋าล้าสมัย พูดไม่รู้เรื่อง และไม่มีประโยชน์

๔. ปัญหาทางด้านจิตใจ ผู้สูงอายุจะไม่สามารถได้รับความเอาใจใส่ และความอบอุ่นจากลูกหลานอย่างเพียงพอ ทำให้รู้สึกเหงา อังว้าง และอาจจะมีอาการวิตกกังวลต่างๆ เช่น กังวลว่าจะถูกลูกหลานและญาติพี่น้องทอดทิ้ง กังวลในเรื่องความตาย ผู้สูงอายุมักมีอาการเปลี่ยนแปลง เช่น เศร้า เฉยเมย เอาแต่ใจตนเอง ผู้สูงอายุบางคนก็ยังคงมีความต้องการความสุขทางโลกีย์ ซึ่งไม่เหมาะสมกับวัยของตน ทำให้ได้รับความผิดหวัง

๕. ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว ปัญหาผู้สูงอายุที่น่าเป็นห่วงคือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ในอดีตจะเป็นครอบครัวใหญ่ ที่เรียกว่า ครอบครัวขยาย ทำให้มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้น และเกิดความอบอุ่น ระหว่างพ่อ แม่ และลูกหลาน ในปัจจุบันครอบครัวคนไทย โดยเฉพาะในเขตเมือง

จะเป็นครอบครัวเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ ลูกหลานจะมาทำงานในเขตเมืองทิ้งพ่อแม่ให้เฝ้าบ้าน ทำให้ผู้สูงอายุอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่ได้รับการดูแล และได้รับความอบอุ่นดังเช่นอดีตที่ผ่านมา

๖. ปัญหาค่านิยมที่เปลี่ยนแปลง ปัจจุบันความเปลี่ยนแปลงจากภาวะทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้เยาวชนมีความกตเวทิต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ น้อยลง ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแลต้องอาศัยสถานสงเคราะห์คนชรา

ในอนาคตเมื่อประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรมแบบใหม่ สังคมไทยอาจกลายเป็นสังคมตะวันตกคือ ต่างคนต่างอยู่ ไม่มีการเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ไม่มีการทดแทนบุญคุณ บุตรหลานโตขึ้นก็จะไม่เลี้ยงดูพ่อแม่เมื่อแก่ชรา

ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในชนบท ผลจากการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ในด้านความต้องการพื้นฐานเศรษฐกิจและสังคม ความเข้มแข็งของชุมชน ภาวะการเป็นผู้สูงอายุและความมั่นคงทางจิตใจ ว่าปัจจัยใดมีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคมแบบใด พบประเด็นที่น่าสนใจ คือ

๑. กลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย (ยากจน) มีความมั่นคงทางจิตใจน้อย (วิตกกังวลมาก) ผู้ที่ได้รับบริการจากหน่วยงานน้อย และมีความต้องการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคมในระดับมาก จะต้องการบริการสวัสดิการสังคมในด้านเบี้ยยังชีพ หน่วยดูแลสุขภาพเคลื่อนที่ ฅาปนกิจสงเคราะห์ บัตรทอง ๓๐ บาท การช่วยเหลือจากชุมชน กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุบริการดูแลผู้สูงอายุ บริการส่งเสริมสุขภาพ บริการลักษณะต่างๆ นี้ เป็นบริการที่เป็นความต้องการที่เป็นความจำเป็นพื้นฐานของชีวิตที่เน้นบริการทางกายภาพ จิตใจ การดูแลส่งเสริมสุขภาพจนถึงบริการเงินช่วยเหลือเมื่อเสียชีวิต กลุ่มที่ต้องการบริการลักษณะนี้เป็นกลุ่มผู้สูงอายุยากจนขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรด้านต่าง ๆ และขาดหลักประกันพื้นฐานของชีวิต

๒. กลุ่มผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านความมั่นคงทางจิตใจน้อย (วิตกกังวลมาก) อันมีผลสืบเนื่องมาจากความมั่นคงทางครอบครัว จะต้องการบริการสวัสดิการสังคมในลักษณะที่ต้องการงานที่สร้างรายได้ ต้องการบ้านพักคนชรา หรือที่พักชั่วคราว อันแสดงถึงภาวะของผู้สูงอายุที่มีความมั่นคงทางจิตใจน้อย สุขภาพจิตอ่อนแอ ขาดที่พึ่งพิง กลุ่มนี้ย่อมต้องการบริการ สร้างความมั่นคงแก่ชีวิตในช่วงปลาย หากพวกเขาขาดผู้ดูแล

๓. กลุ่มผู้สูงอายุที่มีความต้องการทางสังคมมาก และยอมรับภาวะการเป็นผู้สูงอายุของตนได้มาก กลุ่มนี้จะมีภาวะสุขภาพจิตดี และไม่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมเด่นชัด จะต้องการบริการเชิงสังคม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อนผู้สูงอายุด้วยกัน เช่น ต้องการบริการข้อมูลข่าวสาร ศูนย์บริการผู้สูงอายุในวัด ที่พบปะพูดคุย และการศึกษาเรียนรู้

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคมข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุที่มีปัจจัยพื้นฐานแตกต่างกันย่อมมีความต้องการบริการแตกต่างกัน การจัดบริการสวัสดิการสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการแก่ผู้สูงอายุ จึงไม่ควรเป็นบริการในรูปแบบเดียวหรือบริการแบบ “เสื้อโหล” (one size fits all) แต่ควรเป็นบริการที่หลากหลายลักษณะเพื่อจัดให้สอดคล้องกับความต้องการที่เป็นจริง ดังนั้นจำเป็นต้องมีการจำแนกถึงความแตกต่างของกลุ่มผู้สูงอายุ

ให้ชัดเจน เช่น การจำแนกระหว่างกลุ่มที่ลำบากยากจน กลุ่มที่มีภาวะปัญหาด้านจิตใจมาก กลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อปัญหา และกลุ่มผู้สูงอายุปกติ และจัดรูปแบบบริการให้หลากหลายสอดคล้องกับแต่ละกลุ่มมากที่สุด

ปัญหาทางด้านสุขภาพกาย ผู้สูงอายุมักจะมีปัญหาด้านสุขภาพเสื่อมโทรม มีโรคภัยต่างๆ เบียดเบียน ทั้งโรคทางกาย และทางสมอง ผู้มีอายุเกิน ๖๕ ปี มักมีการเปลี่ยนแปลงทางสมอง คือ โรคสมองเสื่อม โรคหลงลืม โรคซึมเศร้า

แนวทางการออกแบบที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

เนื่องจากผู้สูงอายุมักมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายหลายๆ ด้าน การปรับเปลี่ยนที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถทำกิจวัตรประจำวันต่างๆ ได้อย่างสะดวกปลอดภัย ช่วยลดความเสี่ยงต่อการลื่นล้มและป้องกันอุบัติเหตุต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้ การออกแบบที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุควรให้ความสำคัญตั้งแต่โครงสร้าง การตกแต่งบ้าน การจัดวาง หรือการติดตั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับความเสื่อมถอยของร่างกายในด้านการมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหวร่างกาย และความไม่สมดุลของฮอร์โมนและอารมณ์ การปรับเปลี่ยนพื้นที่ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อให้มีความปลอดภัย ใช้งานได้ง่าย และมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

ในการสร้างบ้านสักหลัง ถ้าเลือกได้ผู้สร้างก็อยากที่จะสร้างบ้านที่สามารถตอบสนองต่อการใช้งานแก่ผู้ใช้งานได้ทุกคนภายในบ้าน บุคคลที่เราคงมองข้ามไม่ได้คือผู้สูงอายุ ซึ่งหลายๆ บ้านต่างก็ต้องมีเหล่าคุณตา คุณยาย เหล่านี้ประกอบเป็นสมาชิกคนหนึ่งภายในบ้านอยู่แล้ว ทั้งนี้ก่อนจะเริ่มต้นในการออกแบบ ก่อสร้าง หรือตกแต่งที่พักอาศัย เพื่อผู้สูงอายุควรที่จะคำนึงการใช้งานในอนาคตไปพร้อมกันด้วย เพราะถึงแม้ว่าขณะนี้พวกเขา ซึ่งยังอยู่ในวัยหนุ่มสาว อาจยังไม่เห็นถึงความสำคัญเท่าที่ควร แต่ไม่ว่าอย่างไรวันหนึ่งทุกคนก็ต้องกลายเป็นผู้สูงอายุ ดังนั้น การออกแบบที่พักอาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุไม่เพียงแต่เป็นการทำเพื่อผู้สูงอายุในบ้านแล้ว ยังอาจเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับเพื่อตัวเราเองในอนาคตด้วยเช่นกัน

หากมองในภาพรวมระดับเมือง จะเห็นปริมาณของจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น สามารถดูได้จากจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตนั้น จะก่อให้เกิดปรากฏการณ์สำคัญที่มีผลต่อสังคมไทยอย่างมากคือ การที่ประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่ สังคมผู้สูงอายุ โดยจะมีผู้สูงอายุมากกว่าเด็ก ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นจากจำนวนเด็กที่ลดลงครอบครัวในปัจจุบันไม่ต้องการมีลูกมากๆ เช่นในอดีต หรือหากมองในภาพตลาดอสังหาริมทรัพย์ของกลุ่มผู้สูงอายุปัจจุบันก็มีการขยายตัวเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

บางคนอาจจะสงสัยว่า กลุ่มผู้สูงอายุจะมีกำลังซื้อที่พักอาศัยกันมากน้อยแค่ไหน ทั้งๆ ที่อายุมากและไม่ได้ประกอบอาชีพกันแล้ว ส่วนมากแล้วก็จะมาจากเงินเก็บสะสมมาจากการทำงานก่อนเข้าสู่วัยชรา หรือได้จากเงินปันผลลักษณะต่างๆ เช่น เงินบำนาญ เงินบำเหน็จ เงินจากการลงทุนจากหุ้น และอื่นๆ อีกมากมาย หรือแม้แต่จากลูกหลาน จากพื้นฐานครอบครัวที่ค่อนข้างมีฐานะอยู่แล้ว ทำให้ประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทยมีกำลังซื้ออยู่ไม่น้อยเลย จากข้อมูลการสำรวจรายได้ของผู้สูงอายุของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี ๒๕๕๕ โดยเลือกกลุ่มผู้มีรายได้ตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐.- บาท

ต่อปีขึ้นไป หรือ ๘,๓๐๐.-บาท ต่อเดือนขึ้นไป ซึ่งมีสัดส่วนรวมร้อยละ ๑๐.๙ มากำหนดกับประชากร ผู้สูงอายุไทยทั้งหมด พบว่าประเทศไทย มีผู้สูงอายุที่มีกำลังซื้อที่อยู่อาศัยด้วยรายได้ประจำของตนเอง เฉลี่ยต่อปี จำนวน ๙๒๘,๐๐๐ คนทั่วประเทศ และจะเพิ่มขึ้นเป็น ๒.๒ ล้านคน ในปี ๒๕๕๘ แต่หาก คัดเลือกเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นอิสระไม่พึ่งพาหรือกลุ่มที่ยังสุขภาพดี สามารถตัดสินใจในการซื้อ ที่อยู่อาศัยได้ด้วยตนเอง จะมีจำนวนประมาณ ๗๖๔,๐๐๐ คน หรือร้อยละ ๘๒ ของผู้สูงอายุทั้งหมด ในปี ๒๕๕๕ หรือจะเพิ่มขึ้นเป็น ๑.๘ ล้านคน ในปี ๒๕๕๘

นอกเหนือจากกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นคนไทยแล้ว ประเทศไทยยังจัดเป็นประเทศที่กลุ่ม ชาวต่างชาติที่เป็นผู้สูงอายุ นิยมเดินทางเพื่อเข้ามาพักผ่อนกันมาก จากสถิติการขอยุ่ต่อใน ราชอาณาจักรของคนต่างด้าว ประเภทใช้ชีวิตบั้นปลาย (เป็นผู้สูงอายุตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป) ของสำนัก ตรวจคนเข้าเมือง (ตม.) หรือที่เรียกกันว่า วีซ่าลองสเตย์ พบว่า มีชาวต่างชาติที่ขอวีซ่าประเภทนี้ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ จากจำนวน ๓๖,๒๕๓ ราย เพิ่มขึ้นเป็น ๔๖,๖๔๒ รายในปี ๒๕๕๖ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๐ และในปี ๒๕๕๗ เพียงสองเดือนแรก มีผู้ยื่นขอวีซ่าประเภทนี้แล้ว ๙,๔๘๓ ราย โดย ๑๐ ประเทศที่มีการขอวีซ่าเพื่อใช้ชีวิตบั้นปลายในประเทศไทยมากที่สุดได้แก่ อังกฤษ อเมริกา เยอรมนี ญี่ปุ่น สวิตเซอร์แลนด์ ออสเตรเลีย นอร์เวย์ ฝรั่งเศส สวีเดน และเนเธอร์แลนด์ ตามลำดับ คิดเป็นสัดส่วนมากถึงร้อยละ ๗๓.๘ ของผู้ยื่นขอวีซ่าทั้งหมดในปี ๒๕๕๖ และส่วนใหญ่ประมาณ ร้อยละ ๙๐ เป็นผู้สูงอายุเพศชาย ดังนั้นในการพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์สำหรับผู้สูงอายุ ชาวต่างชาติ ผู้ประกอบการจึงควรให้ความสนใจกับตลาดผู้สูงอายุชาวต่างชาติ ๑๐ ประเทศนี้ที่เป็น กำลังซื้อหลัก จากการสำรวจพบว่า ในปี ๒๕๕๗ - ๒๕๕๘ ที่ผ่านมามีตลาดอสังหาริมทรัพย์ในเมือง ท้องเที่ยวหลัก ได้แก่ เชียงใหม่ ภูเก็ต พัทยา นครราชสีมา (เขาใหญ่) และ หัวหิน ชะอำ มีอุปทานรวม จำนวน ๑๑๗,๐๐๐ หน่วย มีการขายไปแล้ว ๘๑,๐๐๐ หน่วย หรือที่ร้อยละ ๗๐ โดยอาคารชุดจะขายดี ในเมืองท่องเที่ยวชายทะเล ส่วนบ้านแนวราบจะขายดีในเมืองท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างจังหวัด เชียงใหม่ ซึ่งกลุ่มชาวต่างชาติที่เป็นผู้สูงอายุ ก็เป็นกลุ่มที่มีการซื้อไว้เพื่อใช้เป็นสถานที่เดินทางมา พักผ่อนระยะยาวกลุ่มหนึ่งที่เยอะมากเช่นกัน

แผนภาพที่ ๓ - ๑ บ้านบางกอกบลูเอวอร์ด เพื่อผู้สูงวัย

ที่มา : “บางกอก บลูเอวอร์ด”. image: <https://thinkofliving.com/wp-content/uploads/2016>.

ด้วยสภาพอากาศที่เอื้ออำนวยประกอบกับค่าครองชีพที่ค่อนข้างถูกทำให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศเป้าหมายที่ชาวต่างชาติที่เกษียณอายุแล้วเลือกที่จะมาใช้ชีวิตบั้นปลาย หรือพำนักระยะยาวตามฤดู โดยเฉพาะฤดูหนาว ยกตัวอย่างเช่น ชาวญี่ปุ่นที่อาศัยในภาคเหนือของไทย และชาวสแกนดิเนเวียที่นิยมพักระยะยาวตามแถบจังหวัดชายทะเล ทั้งนี้ ปัจจุบันชาวต่างชาติจำนวนประมาณ ๕๐,๐๐๐ คน อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยใช้วีซ่าสำหรับผู้เกษียณอายุและต้องการพำนักระยะยาวในประเทศไทย และถ้าประมาณค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันต่อหัวต่อปีแล้ว คาดว่าจะคิดเป็นเงินถึงราว ๗ หมื่นล้านบาทต่อปี โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยดึงดูดชาวต่างชาติที่เกษียณอายุคือ เรื่องของอากาศที่อบอุ่นทั้งปี ค่าครองชีพที่ต่ำ รวมไปถึงความมีน้ำใจของคนไทย และความพร้อมของธุรกิจบริการต่างๆ ประเทศไทยมีค่าครองชีพที่ค่อนข้างถูกเมื่อเปรียบเทียบกับค่าครองชีพในประเทศที่พัฒนาแล้ว สังเกตง่าย ๆ จากค่าใช้จ่ายด้านอาหารที่ถูกกว่าราวครึ่งหนึ่ง

แต่ในทางกลับกันกลุ่มผู้สูงอายุชาวต่างชาติบางส่วนจากทั้งหมด ในตลาดที่อยู่อาศัยก็ให้ความนิยมในการเช่ามากกว่าซื้อขาย โดยกลุ่มผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่ใช้เงินบำนาญมาใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวในประเทศไทย ก็จะมีค่าใช้จ่ายอย่างประหยัด ชอบพักในโรงแรมหรืออาคารชุดให้เช่า มากกว่าพักในรีสอร์ทระดับแพงๆ ซึ่งถ้ามีก็ถือเป็นส่วนน้อย หรือกรณีการซื้อเพื่อการลงทุน ซึ่งการซื้อหาเพื่อการลงทุนก็จะมีอุปสรรคในเรื่องกรรมสิทธิ์ของที่ดิน ซึ่งชาวต่างชาติไม่สามารถถือครองได้ ปัจจุบันมีการพัฒนาโครงการพักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุทั้งของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมากมาย โครงการอสังหาริมทรัพย์สำหรับผู้สูงอายุที่เริ่มเห็นในปัจจุบันนั้นมีหลากหลายรูปแบบและหลายระดับราคา ได้แก่

๑. โครงการที่มีโมเดลธุรกิจเป็นการขายสิทธิในการเข้าอยู่อาศัยตลอดชีวิต กล่าวคือ ผู้บริโภคไม่ได้เป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ และไม่สามารถขายสิทธิต่อให้ผู้อื่น โดยจุดเด่นของโครงการอยู่ที่การออกแบบสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม รวมถึงการมีบริการทางการแพทย์ให้บริการเป็นประจำทุกวัน

๒. โครงการอสังหาริมทรัพย์ เพื่อขายโดยเน้นให้ออกแบบให้บ้านมีลักษณะเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ ยกตัวอย่างเช่น บ้านแต่ละหลังจะมีสัญญาณเตือนไปยังสถานพยาบาล/สวนดูแลกลาง เป็นต้น รวมถึงการลงทุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสบายและศูนย์บริการต่างๆ ครบถ้วนอยู่ในโครงการ

นอกจากนี้ลักษณะเด่นของโครงการทั้งสองรูปแบบคือการมีส่วนดูแลกลางที่จะบริหารจัดการเรื่องบริการทางการแพทย์ และการจัดให้มีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นอีกจุดขายสำคัญที่จะช่วยลบภาพลักษณ์การเป็นสถานสงเคราะห์ของบ้านพักคนชราให้เป็นการลงทุน เพื่อซื้อบริการที่จำเป็นและรูปแบบชีวิตที่ต้องการในวัยเกษียณอายุ

โครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุจะมีปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ การสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าหรือผู้ที่มาพักอาศัยว่า จะสามารถดูแลและรักษาพยาบาลเป็นอย่างดีตลอดชีวิต จนกว่าจะสิ้นลมหายใจ ยกตัวอย่าง โครงการอาคารชุดของสวางคนิเวศ ซึ่งเป็นต้นแบบที่ดีของโครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จอย่างมาก และปิดการขายอย่างรวดเร็ว เนื่องจากผู้สูงอายุที่เป็นลูกค้า ทางโครงการจะมีทีมแพทย์และพยาบาลจากสภาวิชาชีพมาเป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด และคิดค่าบริการทางการแพทย์เทียบเท่ากับระดับราคาในโรงพยาบาลของรัฐเท่านั้น

ในการพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุมีความแตกต่างจากการพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยโดยทั่วไป เนื่องจากเป็นโครงการที่ต้องการให้ความสำคัญกับงานบริการหลังการขายมากเป็นพิเศษ ผู้ประกอบการต้องให้การดูแลลูกค้าในระยะยาว ไม่สิ้นสุดเหมือนการพัฒนาโครงการบ้านจัดสรรและอาคารชุดพักอาศัยโดยทั่วไป นอกจากนี้ ผู้ประกอบการยังต้องผสมผสานการออกแบบ การก่อสร้าง และการให้บริการอย่างเหมาะสม โดยจะต้องมีการออกแบบบ้านพักอาศัยหรือห้องพักให้มีความปลอดภัยต่อผู้สูงอายุ มีบริการผู้ดูแลและมีการรักษาพยาบาลตามภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุที่ได้มาตรฐานเช่นเดียวกับโรงพยาบาล รวมทั้งต้องมีบริการทำความสะอาดเสื้อผ้าและที่ซักในแบบเดียวกับโรงแรม มีกิจกรรมสันทนาการ เพื่อผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

บทสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง

กรมกิจการผู้สูงอายุขับเคลื่อนการดูแลผู้สูงอายุ ๔ มิติ ด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ สภาพแวดล้อม และบริการสาธารณะ

นายสมคิด สมศรี อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เปิดเผยว่า รัฐบาลโดย พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี รวมทั้งรองนายกรัฐมนตรี และ พล.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงแก้ว รมว.กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) และ นายไมตรี อินทุสุต ปลัดกระทรวง พม. มีความเป็นห่วงที่ประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งเป็นผลมาจากอัตราการเกิดที่ลดลง และความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ ทำให้ผู้สูงอายุ มีอายุยืนยาวขึ้น และแนวโน้มของโครงสร้างประชากรวัยสูงอายุในช่วง ๑๐ ปี ที่ผ่านมามีจำนวนและสัดส่วนประชากรที่มีอายุ ๖๐ ปี ขึ้นไป ในปี ๒๕๔๘ จากร้อยละ ๑๐.๓ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๑.๘ ในปี ๒๕๕๓ และในปี ๒๕๕๙ มีผู้สูงอายุในประเทศไทย ๑๐,๗๘๓,๓๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕ โดยคาดว่าในปี ๒๕๖๔ จะมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอีก ๒๐% และในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า ปี ๒๕๗๔ อัตราผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็น ๒๗% และในปี ๒๕๗๙ ประเทศไทยเราจะมีผู้สูงอายุสูงถึง ๑ ใน ๓ ของประชากรทั้งประเทศ และในปี ๒๕๘๓ องค์การสหประชาชาติ (UN) ประเมินไว้ไทยเราจะมีประชากรผู้สูงอายุสูงที่สุดในอาเซียนถึง ๓๓ %

จากสถานการณ์ดังกล่าว กรมกิจการผู้สูงอายุจึงได้ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการบูรณาการร่วมกันในภาพรวมของหน่วยงานต่างๆ เพื่อขับเคลื่อน และให้เป็นหน่วยงานหนุนเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยใช้พื้นที่ดำเนินการ ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ๑๒ แห่ง ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ ๘๗๙ แห่ง พื้นที่ในกรุงเทพมหานคร ๕๐ แห่ง และพื้นที่บูรณาการ สสส. สปสช. ๑,๗๕๒ ถึง ๓,๐๐๐ แห่ง จนครบ ๘,๐๐๐ แห่ง ใน ๕ ปี ใช้เงินกองทุนในการขับเคลื่อนจากกองทุนผู้สูงอายุ กองทุน สสส. และกองทุน สปสช. มีกลไกขับเคลื่อนจากคณะกรรมการขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุในระดับจังหวัด ชมรมผู้สูงอายุ ๒๕,๘๔๘ ชมรมและอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ ๘๐,๐๐๐ คน โดยมีกรอบความร่วมมือภาพรวมหน่วยงานในการสนับสนุนการพัฒนาข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในกิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุจะตอบโจทย์ ๔ มิติ

รูปแบบที่อยู่อาศัยแบบสร้างสรรค์สำหรับผู้สูงอายุ

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาได้มีการกล่าวถึง "สังคมผู้สูงอายุ" หรือ "การเตรียมความพร้อมของวัยเกษียณ" กันค่อนข้างมากขึ้น ซึ่งกลุ่มสังคมผู้สูงอายุตามนิยามของกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ ถือว่าเป็นผู้บริโภคมที่มีศักยภาพด้านการจับจ่ายสูงสุด และเป็นกลุ่มที่มีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยในปี ๕๗๘ กลุ่มที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จะมีสัดส่วนถึง ๓๐% ของประชากรประเทศไทยจากทิศทางดังกล่าว ทำให้ภาคธุรกิจต่างหันมาพัฒนาสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการกลุ่มผู้สูงอายุ เพื่อช่วงชิงตลาดและกำลังซื้อที่ขยายตัวสูงในอนาคต

สรุป

เนื่องจากผู้สูงอายุมักมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายหลายๆ ด้าน การปรับเปลี่ยนที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถทำกิจกรรมประจำวันต่างๆ ได้อย่างสะดวกปลอดภัย ช่วยลดความเสี่ยงต่อการลื่นล้มและป้องกันอุบัติเหตุต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้การออกแบบที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุควรให้ความสำคัญตั้งแต่โครงสร้าง การตกแต่งบ้าน การจัดวางหรือการติดตั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับความเสี่ยงของร่างกายในด้านการมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหวร่างกาย ความไม่สมดุลของฮอร์โมน และอารมณ์ การปรับเปลี่ยนพื้นที่ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อให้มีความปลอดภัย ใช้งานได้ง่าย และมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

๑. รูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุทั้งภาครัฐและเอกชน

ปัจจุบันมีการพัฒนาโครงการพักอาศัยเพื่อผู้สูงอายุ ทั้งของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมากมาย เดี่ยวเราลองไปดูว่าจะมีแบบไหนกันบ้าง โครงการอสังหาริมทรัพย์เพื่อผู้สูงอายุที่เริ่มเห็นในปัจจุบันนั้นมีหลากหลายรูปแบบและหลายระดับราคา ได้แก่

๑.๑ โครงการที่มีโมเดลธุรกิจเป็นการขายสิทธิในการเข้าอยู่อาศัยตลอดชีวิต กล่าวคือ ผู้บริโภคไม่ได้เป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์และไม่สามารถขายสิทธิต่อให้ผู้อื่น โดยจุดเด่นของโครงการอยู่ที่การออกแบบสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม รวมถึงการมีบริการทางการแพทย์ให้บริการเป็นประจำทุกวัน

๑.๒ โครงการอสังหาริมทรัพย์เพื่อขายโดยเน้นให้ออกแบบให้บ้านมีลักษณะเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ ยกตัวอย่างเช่น บ้านแต่ละหลังจะมีสัญญาณเตือนไปยังสถานีพยาบาล/ส่วนดูแลกลาง เป็นต้น รวมถึงการลงทุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสบายและศูนย์บริการต่างๆ ครอบคลุมอยู่ในโครงการ นอกจากนี้ ลักษณะเด่นของโครงการทั้งสองรูปแบบคือการมีส่วนดูแลกลางที่จะบริหารจัดการเรื่องบริการทางการแพทย์ และการจัดให้มีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นอีกจุดขายสำคัญที่จะช่วยลบภาพลักษณ์การเป็นสถานสงเคราะห์ของบ้านพักคนชรา ให้เป็นการลงทุนเพื่อซื้อบริการที่จำเป็นและรูปแบบชีวิตที่ต้องการในวัยเกษียณอายุ

๒. ปัญหา อุปสรรคและปัจจัยความสำเร็จ โดยสรุปแล้วจากการศึกษาพบว่า

๒.๑ ด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุจะต้องมีสุขภาพที่ดี ทั้งกาย จิต และปัญญา ทำให้ผู้สูงอายุเกิดสมดุลชีวิต

๒.๒ ด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุจะต้องทำงาน เพื่อตนเอง ให้เกิดมีรายได้เพิ่มขึ้น เพื่อให้เกิดความสุขใจ มีเศรษฐกิจที่ดี และมีเกียรติยศ จากการยอมรับจากผู้อื่น รวมถึงทำงานเพื่อสังคมตามอัตภาพที่พอดีและเหมาะสม มุ่งเน้น ๒ ประเด็น คือ การสร้างหลักประกันรายได้สำหรับผู้สูงอายุและประชากรทั่วไป สร้างกลไกการออม ขยายโอกาสการทำงานสำหรับผู้สูงอายุทั้งภาครัฐและเอกชน สนับสนุนให้มีการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเตรียมความพร้อมแรงงานรุ่นใหม่ การพัฒนาคุณภาพแรงงานผู้สูงอายุต้องการมีงานทำ เพื่อตนเองให้เกิดมีรายได้ จากตัวเลขความต้องการผู้สูงอายุ ๓๔.๖% ยังต้องการมีงานทำ มุ่งเน้น ๒ ประเด็น คือ การสร้างหลักประกันรายได้สำหรับผู้สูงอายุและประชากรทั่วไป สร้างกลไกการออม ขยายโอกาสการทำงานสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งภาครัฐและเอกชน สนับสนุนให้มีการจ้างงานอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการเตรียมความพร้อมแรงงานรุ่นใหม่ การพัฒนาคุณภาพแรงงาน

๒.๓ ด้านสังคม ผู้สูงอายุต้องอยู่ในสังคมอย่างมีความมั่นคง โดยมีการรวมกลุ่มกันจัดกิจกรรม ไม่อยู่โดดเดี่ยวอันเป็นสาเหตุให้เกิดการเจ็บป่วย และเศร้าซึม ได้รับการยอมรับจากสังคม เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี ผู้สูงอายุต้องได้รับการคุ้มครองด้านสิทธิที่พึงได้จากกฎหมายและต้องมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาสังคมในด้านต่างๆ ด้านสุขภาพ สุขภาพที่ดี ทั้งกาย จิต และปัญญา ทำให้ผู้สูงอายุเกิดสมดุลชีวิต

๒.๔ ด้านสิ่งแวดล้อมและบริการสาธารณะเป็นอีกปัจจัยที่จะทำให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุดีขึ้น สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนที่น่าอยู่ โดยซ่อม/สร้างบ้านให้ผู้สูงอายุ และเมื่อมีสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคมดีแล้ว สามารถไปเยี่ยมให้กำลังใจผู้ติดเตียงที่บ้านได้ ตลอดจนการบริการสาธารณะที่จะทำเป็นตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

บทที่ ๔

แนวทางในการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

การวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ได้มีการกล่าวถึง "สังคมผู้สูงวัย" หรือ "การเตรียมความพร้อมของวัยเกษียณ" กันค่อนข้างมากขึ้น ซึ่งกลุ่มสังคมผู้สูงวัยตามนิยามของกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ ถือว่าเป็นผู้บริโภคมที่มีศักยภาพด้านการใช้จ่ายสูงสุด และเป็นกลุ่มที่มีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๗๘ กลุ่มที่มีอายุ ๖๐ ปีขึ้นไป จะมีสัดส่วนถึง ๓๐% ของประชากรประเทศไทย จากทิศทางดังกล่าว ทำให้ภาคธุรกิจต่างหันมาพัฒนาสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการกลุ่มผู้สูงวัย เพื่อช่วงชิงตลาดและกำลังซื้อที่ขยายตัวสูงในอนาคต โดยปัจจุบันพบว่าแนวโน้มการพัฒนาโครงการอสังหาริมทรัพย์ จับกลุ่มผู้สูงวัย เป็นเทรนด์ใหม่เริ่มเด่นชัดมากขึ้นเรื่อยๆ สะท้อนจากผู้ประกอบการต่างหันมาพัฒนาโครงการเพื่อตอบสนองผู้ลูกค้ากลุ่มนี้มากขึ้น สอดคล้องกับสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง คาดการณ์ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุภายในเวลา ๑๐ ปีข้างหน้า หรือปี ๒๕๖๘ มีประชาชนผู้สูงอายุเพิ่มเป็น ๒๐% จากประชากรรวม ๗๒ ล้านคนและจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต จะก่อให้เกิดปรากฏการณ์สำคัญที่มีผลต่อสังคมไทยอย่างมาก คือ การที่ประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยจะมีผู้สูงอายุมากกว่าเด็ก ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นจากจำนวนเด็กที่ลดลง ครอบครัวในปัจจุบันไม่ต้องการมีลูกมากๆ เช่นในอดีต หรือในบางครอบครัวก็ไม่ต้องการมีลูก และใช้ชีวิตครองคู่และดูแลซึ่งกันและกันยามแก่เฒ่า ในขณะที่ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่มีผลกระทบตามมาคือ การต้องจัดเตรียมสถานที่ดูแลคนกลุ่มนี้ ที่อยู่อาศัยที่สามารถรองรับและเข้าถึงกลุ่มผู้สูงอายุ ทำให้เกิดโครงการอสังหาริมทรัพย์ เพื่อผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันมีหลากหลายรูปแบบและหลายระดับราคา มีทั้งเป็นของทางภาครัฐ และภาคเอกชนที่มองเห็นโอกาสทางธุรกิจจากกลุ่มผู้สูงอายุ

เชื่อว่าในอนาคตนอกจากการพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยเพื่อผู้สูงวัยจะมีเพิ่มมากขึ้นด้วย เหตุผลที่ว่า ผู้คนจะเริ่มหันมาสนใจสุขภาพตัวเอง กินอยู่อย่างถูกสุขลักษณะ ให้ความสำคัญกับการออกกำลังกาย ส่งผลให้อายุยืนยาวยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงไม่แปลกเลยที่จะเป็นโอกาสให้กับนักลงทุนหรือผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์พัฒนาโครงการโดยเห็นโอกาสจากกลุ่ม "ผู้สูงวัย" ในอนาคตเหล่านี้

ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับแผน นโยบาย มติคณะรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ตารางที่ ๔-๑ การวิเคราะห์เกี่ยวกับแผน นโยบาย มติคณะรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ

มาตรา	เนื้อหากฎหมาย	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง
มาตรา ๔	ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง	- ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
มาตรา ๒๗	<p>บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกันชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน</p> <p>การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้</p> <p>มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม</p> <p>บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ความเสมอภาค - การเลือกปฏิบัติไม่เป็นธรรม - ชาย / หญิง
มาตรา ๔๓	<p>บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ</p> <p>(๑) อนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณี อันดีงาม ทั้งของท้องถิ่นและของชาติ</p> <p>(๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิบุคคล/ชุมชน - จัดระบบสวัสดิการชุมชน

ตารางที่ ๔-๑ การวิเคราะห์เกี่ยวกับแผน นโยบาย มติคณะรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐ เกี่ยวกับ ผู้สูงอายุ (ต่อ)

มาตรา	เนื้อหากฎหมาย	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง
	<p>(๓) เข้าซื้อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐ ให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน หรือชุมชน หรือดเว้นการดำเนินการใดอันจะกระทบต่อความเป็นอยู่อย่างสงบสุขของประชาชน หรือชุมชน และได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาข้อเสนอแนะนั้น โดยให้ ประชาชนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการ พิจารณาด้วยตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>(๔) จัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน สิทธิของบุคคลและชุมชนตามวรรคหนึ่ง หมายรวมถึงสิทธิที่จะร่วมกับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการดังกล่าวด้วย</p>	
มาตรา ๔๗	<ul style="list-style-type: none"> - บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐ - บุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับบริการ สาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามที่ กฎหมายบัญญัติ - บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัด โรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย 	<ul style="list-style-type: none"> - บริการสาธารณสุข - ผู้ยากไร้
มาตรา ๔๘	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิของมารดาในช่วงระหว่างก่อนและหลังการ คลอดบุตรย่อมได้รับความคุ้มครอง และช่วยเหลือ ตามที่กฎหมายบัญญัติ - บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีและไม่มีรายได้ เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิ ได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่ กฎหมายบัญญัติ 	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิมารดา - ผู้สูงอายุ
มาตรา ๕๔	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษา เป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบ การศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บ ค่าใช้จ่าย - รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและ พัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา ตามวรรคหนึ่ง เพื่อ พัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และ สติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริม และสนับสนุนให้ 	<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษา - เด็ก

ตารางที่ ๔-๑ การวิเคราะห์เกี่ยวกับแผน นโยบาย มติคณะรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ (ต่อ)

มาตรา	เนื้อหากฎหมาย	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง
มาตรา ๕๗	<p>รัฐต้อง</p> <p>(๑) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีต ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และจัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วม ในการดำเนินการด้วย</p> <p>(๒) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุล และยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์ จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมาย บัญญัติ</p>	- การมีส่วนร่วม
มาตรา ๖๘	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการ ยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการ ยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่าย สูงเกินสมควร - รัฐพึงมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐใน กระบวนการยุติธรรมให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดย เกร่งแกร่ง ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใดๆ - รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็น และเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาส ในการ เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมตลอดถึงการจัดหา ทุนายความให้ 	<ul style="list-style-type: none"> - กระบวนการยุติธรรมยุติธรรม - ผู้ยากไร้

ตารางที่ ๔-๑ การวิเคราะห์เกี่ยวกับแผน นโยบาย มติคณะรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ (ต่อ)

มาตรา	เนื้อหากฎหมาย	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง
	<ul style="list-style-type: none"> - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย - รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย - การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ - ในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน - ให้จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา และเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู โดยให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่กองทุน หรือใช้มาตรการหรือกลไกทางภาษีรวมทั้งการให้ผู้บริจาคทรัพย์สินเข้ากองทุน ได้รับประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งกฎหมายดังกล่าว อย่างน้อยต้องกำหนดให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นอิสระและกำหนดให้มีการใช้จ่ายเงินกองทุน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว 	

ตารางที่ ๔-๑ การวิเคราะห์เกี่ยวกับแผน นโยบาย มติคณะรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๐ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ (ต่อ)

มาตรา	เนื้อหากฎหมาย	ประเด็นที่เกี่ยวข้อง
มาตรา ๗๑	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ ของสังคม จัดให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยอย่างเหมาะสม ส่งเสริมและพัฒนาการเสริมสุขภาพเพื่อให้ ประชาชนมีสุขภาพที่แข็งแรงและมีจิตใจเข้มแข็ง รวมตลอดทั้งส่งเสริมและพัฒนาการกีฬาให้ไปสู่ความเป็นเลิศ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน - รัฐพึงส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพและความสามารถสูงขึ้น - รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรง หรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมตลอดทั้งให้การบำบัดฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว - ในการจัดสรรงบประมาณ รัฐพึงคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อความเป็นธรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - ความเข้มแข็งของครอบครัว - คุณภาพชีวิต
มาตรา ๗๔	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถในการทำงานอย่างเหมาะสมกับศักยภาพ และวัยและให้มีงานทำ และพึงคุ้มครองผู้ใช้แรงงานให้ได้รับ - ความปลอดภัยและมีสุขอนามัยที่ดีในการทำงาน ได้รับรายได้ สวัสดิการ - การประกันสังคม และสิทธิประโยชน์อื่นที่เหมาะสมแก่การดำรงชีพ และพึงจัดให้มี หรือส่งเสริมการออมเพื่อการดำรงชีพเมื่อพ้นวัยทำงาน - รัฐพึงจัดให้มีระบบแรงงานสัมพันธ์ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 	

ที่มา : ผู้วิจัย, ๒๕๖๐.

ศึกษาการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐและเอกชน

ในช่วงที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาโครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ของหน่วยงานภาครัฐ เกิดขึ้นหลายแห่ง ได้แก่

๑. โครงการสวางคนิเวศ สภากาชาดไทย เป็นอาคารชุด สูง ๖ ชั้น ๘ อาคาร รวม ๓๐๐ ยูนิต เพื่อให้เป็นโครงการต้นแบบ ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่มีฐานะปานกลาง และยังสามารถช่วยเหลือตนเองได้

๒. โครงการอาคารชุดผู้สูงอายุของการรถไฟฯ ขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ร่วมกับการเคหะแห่งชาติ (กคช.) บนที่ดินบริเวณศูนย์ซ่อมรถไฟฟ้าสายสีเขียว ช่วงแบริ่ง-สมุทรปราการ บริเวณบางปิ้ง พื้นที่รวม ๑๘ ไร่

นอกจากนี้ ยังมีโครงการที่พัฒนาที่อยู่อาศัยในเชิงพาณิชย์ เพื่อรองรับประชากรสูงวัย โดยการเคหะแห่งชาติ ที่อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี บนเนื้อที่ ๑๖ ไร่ รูปแบบการพัฒนาประกอบด้วย อาคารชุดพักอาศัย ๕ ชั้น เซอร์วิสอพาร์ทเมนต์ ๒ อาคาร พื้นที่ใช้สอย ๓๒ - ๕๐ ตารางเมตร ๑๑๖ ยูนิต อาคารชุดพักอาศัย ๕ ชั้น ประเภทเช่า-ซื้อ ๔ อาคาร พื้นที่ใช้สอย ๓๒ - ๕๐ ตารางเมตร ๒๓๒ ยูนิต และทาวนโฮม ๓ ชั้น เป็นต้น

ในส่วนของโครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุของผู้ประกอบการภาคเอกชน ปัจจุบันโครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่พัฒนาแล้วเสร็จ ได้แก่ โครงการมายโอโซน ของกลุ่มธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด จังหวัดนครราชสีมา, โครงการแตงริเวอร์ไซด์ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่, โครงการรีไทร์เมนต์โฮม เนอร์สซิ่งโฮม ที่หัวหิน สมุย ภูเก็ต ราชบุรีและรังสิต คลอง ๕ กลุ่มโรงพยาบาลธนบุรี กรุ๊ป เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มอุปทานตลาดที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในอนาคต จะมีการแข่งขันกันมากขึ้น และล่าสุดกับการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงวัย ซึ่งเป็นการรวมตัวของผู้ประกอบการ โดยบริษัท นายณ์ เอสเตท จำกัด ได้ร่วมมือกับพันธมิตร ๔ บริษัทอสังหาริมทรัพย์ จัดตั้งบริษัท กมลลา ซีเนียร์ ลิฟวิง จำกัด โดยมีสัดส่วนการถือหุ้น ได้แก่ บริษัท นายณ์ เอสเตท จำกัด ๒๘.๕% บมจ. ชีวาทัย ๒๕% บมจ.แอล.พี.เอ็น.ดีเวลลอปเม้นท์ ๒๕% บมจ.ช.การช่าง ๒๐% และอีก ๑๐% ถือในนามบุคคล ร่วมกันพัฒนาโครงการ "กมลลา ซีเนียร์ ลิฟวิง" ซึ่งเป็นโครงการที่อยู่อาศัยในระดับลักซ์ชัวรี ตั้งอยู่บริเวณหาดกมลลา จ.ภูเก็ต

จากประชากรจำนวนกว่า ๕.๕ ล้านคนในประเทศสิงคโปร์ หนึ่งในประเทศที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรรวดเร็วมากที่สุดในโลก โดยในปี ๒๐๓๐ สิงคโปร์จะมีประชากรที่เป็นผู้สูงอายุ (อายุมากกว่า ๖๕ ปี) มากถึง ๑๙% เป็นสัญญาณของการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นประเทศแรกในอาเซียน (โดยประเทศไทยตามติดมาเป็นอันดับที่ ๒) ทำให้สิงคโปร์จำเป็นต้องกำหนดนโยบาย เตรียมโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้พร้อมรองรับกับ Silver Tsunami หรือคลื่นแห่งผู้สูงวัยที่จะมาถึงในเวลาอันใกล้

กระทรวงสาธารณสุขของสิงคโปร์เปิดเผยแผนพัฒนามูลค่า ๒.๑ พันล้านเหรียญฯ เพื่อตั้งรับการเป็นประเทศ "A Nation for All Ages" พัฒนาประเทศในมิติต่างๆ ทั้งสุขภาพและความเป็นอยู่ การศึกษา อาสาสมัครดูแล ที่อยู่อาศัย การขนส่ง และการพัฒนาสังคม มีการจัดตั้ง National Silver Academy สถาบันศึกษาสำหรับผู้สูงวัยที่มีใจไม่หยุดเรียนรู้ และลงทุนกว่า ๑๔๒ ล้านเหรียญ

เพื่อพัฒนานวัตกรรมการวิจัยให้เตรียมพร้อมรับมือกับการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ ตัวอย่างโครงการต่างๆ อาทิ บ้านสำหรับผู้สูงอายุ ศูนย์ดูแลเด็กที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก เกิดขึ้นเพื่อตอบรับการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของคนหลายเจนเนอเรชันในอนาคต รวมถึงมีโครงการต้นแบบอย่าง สวนบำบัดสำหรับผู้ป่วยอัลไซเมอร์และผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง

หน่วยงานรัฐบาลของสิงคโปร์ Ministerial Committee on Ageing (MCA) ร่วมมือกับพลเมืองกว่า ๔,๐๐๐ คนที่มาร่วมนำเสนอไอเดียในการปรับปรุงเมืองให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ พร้อมสนับสนุนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีในการอยู่อาศัย ผ่านวิธีการหลากหลายทั้งการโฟกัสกรุป การจัดตั้ง “จุดรับฟัง” (Listening points) บริเวณพื้นที่สาธารณะอย่างห้างสรรพสินค้า ห้องสมุด หรือมหาวิทยาลัย รวมถึงเสนอไอเดียผ่านช่องทางออนไลน์ ภายใต้ประเด็นการพัฒนาดังต่อไปนี้ ทั้ง ๑๐ ด้าน ได้แก่

๑. การจัดจ้างงาน (ออฟฟิศที่ไม่มีข้อจำกัดเรื่องอายุ หรือมีการจัดจ้างงานผู้สูงอายุ)
๒. การเรียนรู้ (สถาบันหรือพื้นที่สอนคอร์สต่างๆ)
๓. อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการมีชีวิตร)
๔. สุขภาพและความเป็นอยู่ (แข็งแรงทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต)
๕. การมีส่วนร่วมในสังคม (เชื่อมโยงคนทุกวัยอยู่ได้ร่วมกัน)
๖. บริการการดูแลผู้สูงอายุ (วิธีอยู่ร่วมกันและมีสิ่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ใกล้บ้าน)
๗. ที่อยู่อาศัย (รองรับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป)
๘. การคมนาคม (สร้างประสบการณ์การเดินทางใหม่)
๙. พื้นที่สาธารณะ (โครงสร้างของเมืองเป็นมิตรกับผู้สูงอายุ) และ
๑๐. การวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุ (เพื่อเข้าใจความต้องการและสนับสนุนการคิดค้น

นวัตกรรม)

ตัวอย่างหนึ่งในการพัฒนาเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุข้างต้นอย่างเรื่องของการคมนาคม ด้วยมีผู้สูงอายุจำนวนมากที่ต้องการใช้ชีวิตอย่างแอ็คทีฟ ต้องการเดินทางไปสถานที่ต่างๆ ได้ด้วยตัวเองและมีความหวังว่าจะเห็นระบบการคมนาคมสาธารณะที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุทำให้เดินทางไปทั่วเมืองได้อย่างง่ายดาย ปลอดภัย และสะดวก ข้อเสนอในการพัฒนาส่วนนี้มีทั้งในส่วนของ รถไฟ (Mass Rapid Transit : MRT) เริ่มต้นจากพัฒนาป้ายบอกทางในสถานีที่เห็นได้ชัดเจนและช่วยทำให้ผู้สูงอายุมั่นใจที่จะใช้บริการ เพิ่มเวลาในการให้ผู้สูงอายุก้าวขึ้นรถไฟจากชานชาลา ลดความเร็วของลิฟต์ และเวลาเปิดปิดประตูในช่วงเวลาที่ไม่ใช่ชั่วโมงเร่งด่วน หรือในส่วนของรถเมล์เองก็มีข้อเสนอคือ ต้องการให้ขยายขนาดตัวอักษรบนรถเมล์เพื่อมองเห็นจากระยะไกลได้ชัดขึ้น เพิ่มการประกาศสถานีภายในรถเมล์ เพื่อให้ผู้สูงอายุทราบเส้นทางที่ถูกต้อง รวมถึงเพิ่มการมีกลไกที่ช่วยยกวีลแชร์ขึ้นและลงจากรถเมล์ได้อย่างสะดวก

เช่นเดียวกับการพัฒนาพื้นที่ ตัวอย่างจากเมืองมาริน พาเรด (Marine Parade) หนึ่งในเมืองที่ถูกพัฒนาในโครงการ City for All Ages (CFAA) โครงการที่มีเป้าหมายพัฒนาเมืองให้เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ไม่ใช่แค่เพียงในแง่ของโครงสร้างพื้นฐาน แต่รวมถึงการมีแผนด้านสังคมที่รองรับกับคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ ทั้งสุขภาพ การใช้ชีวิตอย่างอิสระและความมั่นใจในการกล้าใช้ชีวิต โดยเมืองนี้ใช้เวลาในการพัฒนารวม ๔ ปี เกิดผลลัพธ์ที่เป็นต้นแบบหลากหลายส่วนดังต่อไปนี้

๑. การกีดสัญญาไฟข้ามทางม้าลาย เพียงผู้สูงวัยและบัตร EZ-link (บัตรชำระค่าเดินทาง) สัญญาไฟเขียวก็จะเพิ่มขึ้นอีก ๖ วินาที เพื่อให้เดินข้ามได้อย่างไม่เร่งรีบ
๒. พื้นทางเดินคอนกรีตจะอยู่เหนือทางน้ำทิ้งเสมอ เพื่อไม่ให้เกิดการสะดุดหรือลื่นล้ม
๓. มีม้านั่งกระจายอยู่ตามจุดต่างๆ พร้อมพนักพิงแขนขนาดใหญ่ เพื่อให้สามารถนั่งและลุกยืนได้สะดวก

แผนภาพที่ ๔-๑ การกีดสัญญาไฟข้ามทางม้าลาย พื้นคอนกรีตทางลาดและม้านั่ง

ที่มา : ©sustainabledevelopment.un.org, 2561.

การพัฒนาเมืองเพื่อรองรับผู้สูงอายุของสิงคโปร์นั้นขาดเรื่องพื้นที่สีเขียวไปไม่ได้ National Parks Board (NParks) หน่วยงานด้านการพัฒนาพื้นที่สีเขียวของสิงคโปร์ จึงพร้อมเดินหน้าพัฒนาสวนสาธารณะให้เป็นมิตรกับผู้สูงวัยมากขึ้น อย่างเช่น การพัฒนาห้องน้ำหรือทางเดินเท้า เริ่มยกเลิกการใช้ฝาท่อระบายน้ำที่เป็นเหล็ก เพื่อป้องกันการสะดุดล้ม มีที่พักและอุปกรณ์ออกกำลังกายสำหรับผู้สูงวัยใช้งานได้จริง นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มความสว่างภายในสวนสาธารณะต่างๆ โดยจะเป็นการพัฒนาไปพร้อมกัน ทั้งสวนนกจุงรัง สวนสาธารณะแอดมิรัลตี้ (Admiralty Park) และสวนสาธารณะอีสต์โคสต์ โดย NParks ยังพัฒนาสวนคนเมืองเพื่อบำบัดรักษาโรค มีเป้าหมายในการช่วยเหลือทั้งเชิงกายภาพและจิตใจให้กับผู้เข้าชมสวน ออกแบบอยู่บนพื้นฐานของ พืชกรรมสวน (horticulture) หรือวิทยาศาสตร์แห่งการเพาะปลูกพืชผล เพื่อประโยชน์สำหรับผู้สูงวัยที่มีอาการสมองเสื่อมหรือเป็นโรคหลอดเลือดสมอง ด้วยการมีพื้นที่สำหรับพักผ่อนและโซนกิจกรรมปลูกต้นไม้ โดยร่วมมือกับสวนเอกชนหรือพื้นที่เล็กๆ ในชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศ

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตนั้น จะก่อให้เกิดปรากฏการณ์สำคัญที่มีผลต่อสังคมไทยอย่างมากคือ การที่ประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่ สังคมผู้สูงอายุ โดยจะมีผู้สูงอายุมากกว่าเด็ก ปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นจากจำนวนเด็กที่ลดลงครอบครัวในปัจจุบันไม่ต้องการมีลูกหลายๆเช่นในอดีต หรือในบางครอบครัวก็ไม่ต้องการมีลูกและใช้ชีวิตครองคู่และดูแลซึ่งกันและกันยามแก่เฒ่า ในขณะที่ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่มีผลกระทบตามมาคือ การต้องจัดเตรียมสถานที่ดูแลคนกลุ่มนี้ ที่อยู่อาศัยที่สามารถรองรับและเข้าถึงกลุ่มผู้สูงอายุ ทำให้เกิดโครงการอสังหาริมทรัพย์สำหรับผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันนี้มีหลากหลายรูปแบบและหลายระดับราคา มีทั้งเป็นของทางภาครัฐและภาคเอกชน ที่มองเห็นโอกาสทางธุรกิจจากกลุ่มผู้สูงอายุ เราลองมาทำความเข้าใจถึงกลุ่มผู้สูงอายุในประเทศไทยกันก่อนว่ามีนิยามและจำนวนอัตราการขยายตัวอย่างไร และมีโครงการแบบไหนที่กำลังเกิดขึ้นเพื่อมารองรับคนกลุ่มนี้กัน

สรุป

เนื่องจากผู้สูงอายุมักมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายหลายๆ ด้าน การปรับเปลี่ยนที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถทำกิจกรรมประจำวันต่างๆ ได้อย่างสะดวกปลอดภัย ช่วยลดความเสี่ยงต่อการลื่นล้มและป้องกันอุบัติเหตุต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้การออกแบบที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุควรให้ความสำคัญตั้งแต่โครงสร้าง การตกแต่งบ้าน การจัดวางหรือการติดตั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อรองรับความเสี่ยงของร่างกายในด้านการมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหวร่างกาย และความไม่สมดุลของฮอร์โมนและอารมณ์ การปรับเปลี่ยนพื้นที่ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อให้มีความปลอดภัย ใช้งานได้ง่าย และมีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันมีการพัฒนาโครงการพักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนมากมาย โดยมีโครงการอสังหาริมทรัพย์สำหรับผู้สูงอายุที่เริ่มเห็นในปัจจุบันนั้น มีหลากหลายรูปแบบและหลายระดับราคา ได้แก่

๑. โครงการที่มีโมเดลธุรกิจเป็นการขายสิทธิในการเข้าอยู่อาศัยตลอดชีวิต กล่าวคือ ผู้บริโภคไม่ได้เป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์และไม่สามารถขายสิทธิต่อให้ผู้อื่น โดยจุดเด่นของโครงการอยู่ที่การออกแบบสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม รวมถึงการมีบริการทางการแพทย์ให้บริการเป็นประจำทุกวัน

๒. โครงการอสังหาริมทรัพย์เพื่อขายโดยเน้นให้ออกแบบให้บ้านมีลักษณะเฉพาะเพื่อผู้สูงอายุ ยกตัวอย่างเช่น บ้านแต่ละหลังจะมีสัญญาณเตือนไปยังสถานพยาบาล/ส่วนดูแลกลาง เป็นต้น รวมถึงการลงทุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสบายและศูนย์บริการต่างๆ ครบถ้วนอยู่ในโครงการ นอกจากนี้ ลักษณะเด่นของโครงการทั้งสองรูปแบบคือการมีส่วนดูแลกลางที่จะบริหารจัดการเรื่องบริการทางการแพทย์ และการจัดให้มีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นอีกจุดขายสำคัญที่จะช่วยลบภาพลักษณ์การเป็นสถานสงเคราะห์ของบ้านพักคนชรา ให้เป็นการลงทุนเพื่อซื้อบริการที่จำเป็นและรูปแบบชีวิตที่ต้องการในวัยเกษียณอายุ

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อที่พักอาศัยของผู้สูงอายุที่ต้องการพึ่งพาตนเอง จากผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อที่พักอาศัยของผู้สูงอายุที่ต้องการพึ่งพาตนเอง มีปัจจัยเรียงลำดับตามอิทธิพลของความตั้งใจซื้อจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านที่ตั้งโครงการ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในทางบวกต่อความตั้งใจซื้อที่พักอาศัยของผู้สูงอายุที่ต้องการพึ่งพาตนเองมากที่สุด เนื่องจากการเลือกซื้อที่อยู่อาศัยสำหรับวัยเกษียณ กลุ่มเป้าหมายจะพิจารณาจากทำเลที่ตั้งโครงการเป็นสำคัญ เช่น ในเรื่องการคมนาคมต้องมีการเดินทางที่สะดวก ที่ตั้งโครงการติดถนนใหญ่ เนื่องจากวัยสูงอายุเป็นวัยที่ไม่ต้องการความซับซ้อน สามารถเดินทางไปตามที่ต้องการ เช่น ตลาด โรงพยาบาล หรือเข้าวัด ทำบุญได้สะดวก และในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินผู้สูงอายุในโครงการสามารถเดินทางไปยังโรงพยาบาลได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และทันเวลา รวมถึงผู้สูงอายุยังเป็นวัยที่ต้องการความรักการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลาน การที่โครงการมีที่ตั้งใกล้บ้านบุตรหลานหรือญาติจึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อที่พักอาศัย ผู้ประกอบการธุรกิจอสังหาริมทรัพย์สำหรับผู้สูงอายุจึงต้องคำนึงถึงที่ตั้งโครงการ โดยให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกรองลงมาคือปัจจัยด้านความเหมาะสมของราคา การมีบ้านตัวอย่างเหมือนจริงให้เข้าชมก่อนตัดสินใจซื้อ เนื่องจากวัยสูงอายุเป็นวัยที่ไม่มีรายได้ประจำจากการทำงาน เป็นวัยที่ต้องการมีการบริหารเงินออมไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน การเลือกซื้อที่อยู่อาศัยจึงต้องพิจารณาจากความเหมาะสมของราคา กล่าวคือ ราคาของที่พักอาศัยต้องมีความเหมาะสมกับรูปแบบบ้านและที่ดิน ให้ลูกค้ำรู้สึกคุ้มค่า

นอกจากนี้ปัจจัยด้านส่วนกลางก็มีความสำคัญเช่นกัน เนื่องจากการซื้อที่พักอาศัย เพื่อพึ่งพาตนเองสำหรับวัยสูงอายุแล้ว ผู้สูงอายุยังมีความต้องการทางด้านสังคม การอยู่ร่วมกับผู้ที่มีอายุในวัยเดียวกันยังเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุตัดสินใจซื้อที่พักอาศัยใหม่ ทำให้ผู้ที่อยู่อาศัยในโครงการไม่รู้สึกโดดเดี่ยว ไม่รู้สึกเหงาและคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในโครงการมีความเข้าอกเข้าใจกันเนื่องจากเป็นบุคคลในวัยเดียวกัน มีความต้องการหรือความคิดที่คล้ายกัน การมีส่วนกลางกว้างขวาง ตกแต่งสวยงาม มีสิ่งอำนวยความสะดวกส่วนกลางครบครัน เช่น ลานออกกำลังกาย ห้องสมุด เป็นสถานที่ที่ผู้สูงอายุในโครงการสามารถมาทำกิจกรรมร่วมกัน ออกกำลังกายหรือใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ร่วมกัน จึงเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการพิจารณาซื้อที่พักอาศัยสำหรับวัยเกษียณ และที่สำคัญคือในโครงการต้องมีระบบการรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด ให้ผู้สูงอายุที่อยู่ในโครงการรู้สึกถึงความปลอดภัย โดยสรุป ๓ ด้านดังต่อไปนี้

๑. ด้านการพัฒนา รูปแบบที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

ในส่วนของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์นั้น ที่ผ่านมามีโครงการที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ หรือเป็นโครงการที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ตอบโจทย์การใช้ชีวิตของผู้สูงอายุทยอยเปิดตัวให้เห็นกันบ้างแล้ว แต่ส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยในรูปแบบของบ้านพักตากอากาศในต่างจังหวัด เจาะกลุ่มผู้สูงอายุไทยวัยเกษียณโดยเฉพาะหรืออีกรูปแบบของที่อยู่อาศัยที่ควรพัฒนาสำหรับผู้สูงอายุ คือ ที่อยู่อาศัยใกล้โรงพยาบาล ใกล้สวนสาธารณะหรือที่อยู่อาศัยที่เดินทางไปหาลูกหลานได้ง่าย ใกล้ครอบครัวของลูกๆ ก็น่าจะเป็นอีกรูปแบบที่อยู่อาศัยสำหรับสังคมผู้สูงอายุจะไม่ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวในบ้านพัก เพียงแต่ว่าปัจจุบันยังไม่ได้มีการออกแบบเพื่อผู้สูงอายุให้ชัดเจนในด้านฟังก์ชันเท่าที่ควร แต่จากการที่มีกระแสการพัฒนาสำหรับผู้สูงอายุมากขึ้นในยุคนี้ คาดว่าน่าจะเห็นผู้ประกอบการอสังหาริมทรัพย์นำแนวคิดการออกแบบเพื่อผู้สูงอายุเข้ามาผนวกกับที่อยู่อาศัยมากขึ้นแน่นอน

โดยหลักการออกแบบเบื้องต้นสำหรับผู้สูงอายุนั้น ควรคำนึงถึงการป้องกันลดอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้น สามารถใช้ชีวิตประจำวันได้ง่ายและสะดวกขึ้นด้วย อย่างเช่นความต้องการในห้องพักอาศัยออกแบบให้มีปุ่มแจ้งเหตุฉุกเฉิน หรือกริ่งเตือนภัยภายในห้องพัก, ราวจับเพื่อพยุงตัวเวลาลุกหรือเวลาเดินในห้องน้ำ, วัสดุปูพื้นกันลื่น, ลูกบิดประตูแบบก้านโยกเพื่อให้สะดวกแก่การเปิดปิด, ระดับสูง-ต่ำเฟอร์นิเจอร์ภายในห้อง, ความกว้างของประตูห้อง และช่องว่างของสิ่งของที่จัดวางภายในห้องสามารถให้รถเข็น หรือกว้างพอให้เคลื่อนตัวได้ เป็นต้น นอกจากนี้หากเป็นพื้นที่ส่วนกลางก็ควรมีห้องกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ เพิ่มราวจับและปัดด้วยวัสดุกันลื่น และลดการเปลี่ยนระดับ หรือเพิ่มทางสัญจรด้วยทางลาดเพื่อให้เดินทางไปพื้นที่ส่วนต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง สามารถเคลื่อนย้ายได้ด้วยตัวเอง

๒. ด้านปัญหา อุปสรรค และปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาที่อยู่อาศัย

๒.๑ ด้านเศรษฐกิจอยู่ พอเกษียณส่วนใหญ่จะไม่มีรายได้ ยกเว้นบางคนมีเงินบำนาญไว้ใช้จ่ายก็ยังพออยู่ได้ แสดงว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่หลังเกษียณอายุแล้วถ้าไม่มีเงินบำนาญหรือบำนาญหรือฐานะร่ำรวย ก็จะไม่มียาได้ที่จะจุนเจือ ขณะนี้มีรายได้จากรัฐเดือนละไม่มาก แต่ก็ต้องดิ้นรนลูกหลานไม่ค่อยดูแลเอาใจใส่รัฐควรจัดสวัสดิการให้มากกว่านี้

๒.๒ ด้านสุขภาพร่างกาย ซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีโรคประจำกายในเรื่อง ความดัน เบาหวาน ปวดเอว สะโพก ขา เข่า ข้อเท้า แสดงว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะมีเวลาออกกำลังกาย ต้องใช้เวลาเหล่านั้นมาทำมาหาเลี้ยงชีพ บางคนได้รับการช่วยเหลือจากรัฐแต่ก็ไม่เพียงพอ กระดูกก็เริ่มพรุน เรียวแรงเริ่ม ถดถอย

๒.๓ ด้านสุขภาพจิตใจ ที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังต้องทำงานอย่างต่อเนื่อง บางคนได้อยู่กับลูกหลานก็มีความสุข บางคนอยู่คนเดียวก็จะไปสมาคมหรือชมรมผู้สูงอายุ บางคนหาเลี้ยงชีพด้วยการค้าขายเล็กๆ น้อยๆ ยังเดินไปไหนมาไหนได้แค่นี้ก็มีความสุขแล้ว แสดงว่าผู้สูงอายุเมื่อได้ทำในสิ่งที่ตนเองชอบก็มีความสุข แม้จะไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ฐานะทางการเงินไม่ค่อยดี ถ้าจิตใจมีความสุขก็พอใจแล้ว

๒.๔ ด้านสังคม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีสังคมของผู้สูงอายุเอง ซึ่งอยู่ในชุมชนใกล้ที่อยู่อาศัย ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน บำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน สังคม แสดงว่าผู้สูงอายุถึงแม้จะปลดเกษียณแล้วอายุแม้จะเพิ่มมากขึ้นแต่ก็จะไม่หยุดทำงาน ไม่ต้องการให้เป็นภาระของลูกหลาน ต้องการแสดงออกว่าตนเองยังมีประโยชน์ ยังสามารถทำอะไรต่างๆ ได้อีกมาก แม้เรียวแรงจะถดถอย ร่างกายไม่แข็งแรงเหมือนเดิมก็ตาม

๒.๕ ด้านสิ่งแวดล้อม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่แม้จะมีบ้านเป็นของตนเอง แต่ที่ดินเป็นของราชพัสดุ อยู่ได้โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า ยังพอมีพื้นที่ให้ปลูกต้นไม้ ดอกไม้ พืชผักสวนครัวบางอย่าง แม้ว่าจะมีการทิ้งขยะอยู่ใกล้เคียง จะมีกลิ่นเหม็นเมื่ออยู่ได้ลมก็ตาม แสดงว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่รักธรรมชาติ ชอบปลูกต้นไม้ ดอกไม้ พืชผักสวนครัว มีบ้าน ที่อยู่อาศัยโดยไม่ต้องเช่า

๓. ด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในอนาคตของภาครัฐกิจเอกชน

แนวทางในการพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ จากการศึกษาวิจัยได้พบ แนวทางในการพัฒนาที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ๔ แนวทาง คือ

๓.๑ แนวทางในการจัดหารายได้ให้แก่ผู้สูงอายุได้มีค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน จัดสรร งบประมาณสำหรับผู้สูงอายุให้เพียงพอกับการใช้จ่าย ซึ่งถ้าผู้สูงอายุมีรายได้ที่ดีแล้วการที่ผู้สูงอายุจะพึ่งพาตัวเองได้ย่อมมีมากจะทำให้มีแรงกระตุ้นในการหาที่อยู่อาศัยที่ดีสำหรับตนเองในวัยชราได้มากขึ้น โดยอาจจะส่งเสริมอาชีพที่ดำรงในยามเกษียณอายุทำงานและหาทำเลที่อยู่อาศัยให้เหมาะกับการประกอบอาชีพ

๓.๒ แนวทางในการจัดสถานพยาบาลในชุมชนหรือหมู่บ้าน ให้หมอพยาบาลมาคอยดูแล ทุกสัปดาห์ ไม่ต้องให้ผู้สูงอายุไปหาหมอที่โรงพยาบาลแต่เป็นการให้หมอหรือโรงพยาบาลมาหาผู้สูงอายุแทน หรือพัฒนาที่อยู่อาศัยให้ครบวงจรโดยจัดให้มีศูนย์การแพทย์ในชุมชนนั้นๆ โดยมีทั้งแพทย์แผนไทยและแผนปัจจุบัน

๓.๓ แนวทางในการจัดที่อยู่อาศัยให้ผู้สูงอายุและบรรณรักษ์ให้ลูกหลานเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ ให้ความสำคัญในเรื่องวันผู้สูงอายุ ได้มีการพบปะกันระหว่างผู้สูงอายุกับลูกหลาน โดยหาแหล่งที่อยู่อาศัยไม่ไกลจากตัวเมืองมากนักหรือจะทำการพัฒนาเป็นแบบที่อยู่อาศัยครบวงจร โดยให้มีสปอร์ตคลับหรือลานกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุผ่อนคลายและจะได้มีกิจกรรมสัมพันธ์กับลูกหลาน

๓.๔ แนวทางในการจัดการด้านคมนาคม ซึ่งถ้ามีการคมนาคมสะดวกสบายและไม่ไกลจากแหล่งเมืองมากนักก็จะทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกที่ดีและทำให้ไม่ห่างไกลจากลูกหลาน ซึ่งจะส่งผลดีต่อสุขภาพจิตใจ ถ้าคมนาคมสะดวกและมีกิจกรรมให้ทำลูกหลานก็จะมานั่งมาเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้สามารถระบุปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อที่พักอาศัยของผู้สูงอายุที่ต้องการพึ่งพาตนเอง พร้อมทั้งระบุถึงระดับความสำคัญในแต่ละปัจจัยว่าส่งผลมากน้อยเพียงใด ซึ่งผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้ในการประกอบธุรกิจที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยผู้วิจัยแบ่งเป็นแต่ละด้านดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายระดับปฏิบัติ ในด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุและสร้างรูปแบบการให้บริการด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ดังนี้

๑.๑ พัฒนาระบบบริการสุขภาพแบบไร้รอยต่อเพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการ โดยจัดรถโดยสารรับส่งผู้สูงอายุ

๑.๒ เพิ่มประสิทธิผลของการดูแลผู้สูงอายุนอกสถานพยาบาล โดยเฉพาะการดูแลระยะยาวที่บ้านและชุมชน

๑.๓ ส่งเสริมการใช้ยาอย่างเหมาะสมในผู้สูงอายุเพื่อลดผลข้างเคียงจากยา

๑.๔ เพิ่มประสิทธิผลการส่งเสริมสุขภาพ/ป้องกันโรคโดยเฉพาะอย่างยิ่งเบาหวาน ความดันเลือด การหกล้ม และสุขภาพจิต

๑.๕ ส่งเสริมการออกกำลังกายและกิจกรรมทางสังคมด้วยการยกระดับระบบขนส่งโดยสาร การเข้าถึงพื้นที่สีเขียว ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และระบบบริการปฐมภูมิ

๑.๖ พัฒนาระบบสารสนเทศให้สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงได้แม่นยำและทันสมัย

๑.๗ จัดระบบบริการสาธารณสุขให้เอื้อต่อการให้บริการผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชน เช่น ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพและระบบการดูแลระยะกลางในชุมชน

๑.๘ ส่งเสริมให้นักศึกษาแพทย์ทุกสาขาวิชา พยาบาลและบุคลากร ด้านสุขภาพอนามัยอื่นๆ ให้มีความรู้ด้านเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ

๑.๙ ส่งเสริมให้ประชาชนเริ่มสร้างเสริมและดูแลสุขภาพของตนตั้งแต่วัยเยาว์ เพื่อเป็นผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดี

๑.๑๐ กำหนดตัวชี้วัดความก้าวหน้าของนโยบายและแผนที่ใช้ประโยชน์ได้จริง เชื่อถือได้ เป็นไปได้ที่จะรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างตัวชี้วัด และมีความสอดคล้องระหว่างดัชนีกับเป้าหมาย

๒. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายระดับผู้บริหาร ประชากรไทยมีแนวโน้มชัดเจนว่ากำลังสูงวัยขึ้นด้วย อัตราที่เร็วมาก ประเทศไทยกำลังจะกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ในเวลาอีกประมาณ ๕ ปีข้างหน้า รัฐบาลจึงต้องรีบเร่งวางนโยบาย และหามาตรการต่างๆ เพื่อรองรับสังคมสูงอายุ โดยไม่ชักช้า ดังต่อไปนี้

๒.๑ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุอยู่ในที่อยู่อาศัยที่ช่วยส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

๒.๑.๑ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุคงอยู่ในที่อยู่อาศัยเดิม ในครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อมที่ตนคุ้นชิน โดยปรับปรุงสถานที่ สิ่งก่อสร้างทั้งภายในบ้าน และภายนอกบ้านให้เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ

๒.๑.๒ สนับสนุนคนในครอบครัวที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ เช่น ให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ

๒.๑.๓ ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และเครือข่ายในชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างกลไกเฝ้าระวังดูแลผู้สูงอายุ เช่น มีระบบอาสาสมัครเยี่ยมบ้าน ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ กลางวัน

๒.๑.๔ ส่งเสริมให้ อปท. และชุมชน ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม และจัดบริการสาธารณะ โดยเฉพาะการขนส่งสาธารณะที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตนอกบ้านของผู้สูงอายุ

๒.๑.๕ ยกระดับมาตรฐานของที่อยู่อาศัย ไม่ว่าจะดำเนินการโดยรัฐหรือเอกชน สำหรับ ผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องไปอยู่ในที่อยู่อาศัยใหม่

๒.๒ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่ อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี

๒.๒.๑ สร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้สูงอายุในการปกป้องตนเองจากภัยรอบด้านด้วยการให้ข่าวสาร ความรู้ รวมทั้งพัฒนาเครื่องมือ/กลไก/เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัย และมีศักดิ์ศรี

๒.๒.๒ ลด “วายาคติ” หรือแนวความคิดเชิงลบต่อผู้สูงอายุในหมู่ประชากรทุกเพศทุกวัย

๒.๒.๓ สนับสนุนให้กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุมีบทบาทและความเข้มแข็ง

๒.๒.๔ ให้ทุกหน่วยงาน ครอบครัวยุ และสถาบันการศึกษา มีส่วนร่วมรณรงค์ให้ประชาชนมีค่านิยมเอื้ออาทร เห็นคุณค่า และแสดงความกตัญญูทวดเวที ต่อผู้สูงอายุ

๒.๓ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้ ที่มั่นคง และยั่งยืน

๒.๓.๑ ส่งเสริมให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุ

๒.๓.๒ สร้างนวัตกรรมใหม่เกี่ยวกับนิยามผู้สูงอายุเพื่อให้สังคมเห็นว่าผู้สูงอายุยังมีพลัง และมีศักยภาพเป็นผู้ผลิตในตลาดแรงงานได้

๒.๓.๓ ปรับแก้ระเบียบ/กฎเกณฑ์/กฎหมาย ที่เป็นอุปสรรคต่อการจ้างงานผู้สูงอายุ รวมทั้งการขยายอายุเกษียณของข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

๒.๓.๔ ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และวางแผนการออมเงินและใช้จ่ายอย่างประหยัด เพื่อเป็นเงินออมไว้ใช้จ่ายยามชรา

๒.๓.๕ สนับสนุนให้กองทุนการออมแห่งชาติมีความเข้มแข็งและมีการบริหารจัดการที่ดี

๒.๓.๖ มุ่งพัฒนาระบบบำนาญให้ครอบคลุมผู้สูงอายุอย่างถ้วนหน้า รวมทั้งปรับปรุง ระบบเบี้ยยังชีพให้เหมาะสมกับค่าครองชีพ/ภาวะเงินเฟ้อที่สูงขึ้น

๒.๔ จัดทำแผนช่วยเหลือผู้สูงอายุ

๒.๔.๑ ให้ อปท. ทุกระดับรวมผู้สูงอายุไว้เป็นกลุ่มเป้าหมายในแผนการป้องกัน/รับมือภัยพิบัติ

๒.๔.๒ จัดทำ “คู่มือรับมือภัยพิบัติ” ที่ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือผู้สูงอายุเป็นพิเศษเมื่อเกิดภัยพิบัติ

๒.๔.๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับมือภัยพิบัติจะต้องมีฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งควรมีรายละเอียดเรื่องตำแหน่งที่อยู่ สถานะทางสุขภาพ และผู้ที่สามารถติดต่อได้ในกรณีฉุกเฉิน ข้อมูลเหล่านี้ต้องปรับให้เป็นปัจจุบัน อยู่เสมอ

๒.๔.๔ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการซักซ้อมแผนปฏิบัติการช่วยเหลือผู้สูงอายุตามกำหนดเวลาที่เหมาะสม

๒.๔.๕ ให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้สูงอายุในการเตรียมความพร้อม การดูแลตนเอง และการฟื้นฟู หากเกิดภัยพิบัติ

๓. ข้อเสนอแนะในด้านเชิงปฏิบัติภาคเอกชน

๓.๑ งานด้านเศรษฐกิจ พบว่าในโครงการต่างๆ สำหรับที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ พบว่าจากผลการสำรวจทำให้ทราบถึงปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย อายุ เงินสะสมสำหรับวัยเกษียณ และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาดที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อที่พักอาศัยของผู้สูงอายุที่ต้องการพึ่งพาตนเอง ทั้งที่ให้ผลสอดคล้องและขัดแย้งกับงานวิจัยในอดีต ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อที่อยู่อาศัยทั้งในรูปแบบบ้านเดี่ยว โครงการจัดสรร คอนโดมิเนียม ดังนั้นงานวิจัยจึงได้มุ่งเน้นศึกษาในเรื่องของปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อที่พักอาศัยของผู้สูงอายุที่ต้องการพึ่งพาตนเองโดยตรง ผลการวิจัยสามารถสะท้อนปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อที่แท้จริงของผู้สูงอายุหรือผู้ที่เตรียมเข้าสู่วัยสูงอายุในการเลือกซื้อที่พักอาศัยได้

๓.๒ งานด้านสังคมสถานะแวดล้อม พบว่าจากผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อที่พักอาศัยของผู้สูงอายุที่ต้องการพึ่งพาตนเอง มี ๕ ปัจจัย จำแนกตามแต่ละปัจจัยได้ดังนี้ ปัจจัยสูงสุดอันดับแรกของผู้ประกอบการควรให้ความสนใจมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านที่ตั้งโครงการ โดยควรเลือกสร้างในพื้นที่ที่มีการคมนาคมที่สะดวก เช่น ติดถนนใหญ่ เส้นทางไม่ซับซ้อน สามารถเดินทางโดยระบบขนส่งหรือรถสาธารณะได้สะดวก เนื่องจาก ผู้สูงอายุควรได้รับความสะดวกสบายในการเดินทางเข้าออกโครงการ โดยให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุที่มีรถยนต์ส่วนตัวและผู้สูงอายุที่ต้องเดินทางโดยรถสาธารณะไปยังสถานที่ต่างๆ ที่สำคัญอย่างยิ่งคือการมีการคมนาคมที่สะดวกนั้นส่งผลต่อการเดินทางไปโรงพยาบาล เนื่องจากเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน ผู้สูงอายุที่พักอาศัยในโครงการสามารถเดินทางไปพบแพทย์ได้สะดวก รวดเร็วทันเวลา คุณภาพและมาตรฐานของโครงการได้ส่วนหนึ่ง รวมถึงการออกแบบที่อยู่อาศัยภายในโครงการ ควรมีการออกแบบให้มีความสวยงาม ทันสมัย และคำนึงถึงรูปแบบการใช้งานให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุเป็นหลัก มีรูปแบบและเนื้อที่ใช้สอยให้เลือกหลากหลายรูปแบบ นอกจากตัวที่อยู่อาศัยแล้ว ผู้ประกอบการยังต้องคำนึงถึงพื้นที่ส่วนกลาง โดยการจัดพื้นที่ส่วนกลางให้มีบริเวณกว้างขวาง ตกแต่งสวยงาม เป็นธรรมชาติ เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับผู้สูงอายุในโครงการได้มาพบปะพูดคุย ทำกิจกรรมร่วมกัน รวมถึงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในโครงการให้แก่ผู้สูงอายุ เช่น สนามหญ้า ลานออกกำลังกาย ห้องสมุด เป็นต้น และสิ่งที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่งคือ การดูแลความปลอดภัยภายในโครงการ โดยจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยในโครงการอย่างเข้มงวดตลอด ๒๔ ชม. รวมถึงกล้องวงจรปิดที่สามารถตรวจสอบความปลอดภัยและบันทึกภาพความผิดปกติภายในโครงการได้ นอกจากนี้ปัจจัยด้านเว็บไซต์โครงการเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อที่พักอาศัย สำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการพึ่งพาตนเอง เนื่องจากปัจจุบันสื่อออนไลน์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงทุกเพศทุกวัยได้อย่างรวดเร็ว ผู้ที่พิจารณาตัดสินใจที่จะซื้อโครงการที่พักอาศัย สำหรับผู้สูงอายุสามารถพิจารณาตัดสินใจได้จากรายละเอียดทางเว็บไซต์ที่ทางโครงการจัดทำขึ้น ช่วยให้ผู้ที่สนใจโครงการสามารถตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้นอีกด้วย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

บรรลุ ศิริพานิช. คู่มือผู้สูงอายุฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน, ๒๕๔๘.
ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. สวัสดิการผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
ศุภร เสรีรัตน์. พฤติกรรมผู้บริโภค. (พิมพ์ครั้งที่ ๒), กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, ๒๕๔๐.
อลิศรา ฮ้าวานิช. คู่มือสร้างสุขวัยเกษียณ. (พิมพ์ครั้งที่ ๔), กรุงเทพฯ: ฝ่ายพัฒนาความรู้
ผู้ลงทุน, ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย,
๒๕๕๗.

บทความ, วารสาร

บังอร ธรรมศิริ. “ครอบครัวกับการดูแลผู้สูงอายุ”, วารสารการเวช. ฉบับนิตยสารวันเจ้าฟ้า
วิชาการ. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
๒๕๔๙. หน้า ๔๗ - ๕๖.

อภิญา โสมสิน และคณะ. “นักสังคมสงเคราะห์กับการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาผู้สูงอายุ”,
วารสารการประชาสงเคราะห์. เล่มที่ ๓๒. มีนาคม - เมษายน ๒๕๓๒. หน้า ๓๑.

อัจฉราวรรณ งามญาณ และณัฐวีร์ เผ่าภู. “ผู้สูงอายุไทย : การเตรียมการทางการเงินและ
ลักษณะบ้านพักหลังเกษียณที่ต้องการ”, วารสารบริหารธุรกิจ. ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๑๓๖,
ตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๕๕.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

อุทัยทิพย์ รักจรรยาบรรณ. “การเตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุ”. การประชุมวิชาการประจำปี.
สังคมวิชาการ ครั้งที่ ๒ เรื่อง ปฏิรูปสังคมไทย : มุมมองทางศึกษาศาสตร์. นครปฐม :
มหาวิทยาลัยมหิดล. หน้า ๑๘๘ - ๒๐๒. ๖๙, ๒๕๔๗.

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย

ไตรรัตน์ จารุทัศน์. “มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ”.
รายงานการวิจัย, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. ๒๕๕๒.

จารุวรรณ จินตานิล. “สภาพการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในอาคารสูง : กรณีศึกษาอาคารสรวงคนิเวศ
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๔๗.

- เฉลิมพงศ์ ชยวิทย์โต. “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านเดี่ยวราคา 3-5 ล้านบาทของผู้บริโภค ในกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๔.
- ไชยพงศ์ เอกจิตรพันธ์. “ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้สูงในอำเภอเมืองสมุทรสาคร”. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒.
- นพดล รักสนธิ. “ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อบ้านเดี่ยวในโครงการบ้านจัดสรร : กรณีศึกษา จังหวัดภูเก็ต”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาการตลาด, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ๒๕๕๑.
- บุญฤทธิ์ จิตต์เกื้อ. “การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและเขตปริมณฑล”. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๖.
- บัญชา บุรณสิงห์. “ความต้องการที่อยู่อาศัยในวัยสูงอายุของผู้ที่ทำงานบริษัทชั้นนำในกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาเคหการ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.
- พิชญาภรณ์ มูลศิลป์. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้สูงอายุภายหลังเกษียณ”. รายงานการวิจัย, สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย. ๒๕๓๖.
- พงศธร จานงศิตธรรม. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อคอนโดมิเนียม ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่”. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๙.
- พิมลพรรณ อัครเลิศพานิช. “ความต้องการการดูแลสุขภาพที่บ้านของผู้สูงอายุ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้สูงอายุที่เข้ามารับบริการจากคลินิกอายุรกรรม โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์”. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะสังคมสงเคราะห์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔.
- รณกร ลีไพบูลย์. “แผนโครงการบ้านเดี่ยวสำหรับผู้สูงอายุ”. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชานวัตกรรมและการพัฒนาสำหรับบริหารธุรกิจ, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และผังเมือง, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๔.
- วิไลลักษณ์ ไกรสุวรรณ. “แนวทางการจัดเตรียมที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาชมรมอยู่ร้อยปี”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาเคหการ บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- วันวิสาข์ กาวีชา. “ส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านจัดสรร : กรณีศึกษาโครงการบ้านฟ้าใส อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, ๒๕๕๐.
- สิทธิอาภรณ์ ชวนปี. “การศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุตำบลบางเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ”. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาจิตวิทยาแนะแนว, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๔๓.

สิริมาศ วิทยานันท์ประชา. “การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อที่อยู่อาศัยแต่ละประเภทของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานันท์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาเคหการ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.

สยาม อเดโซ. “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อบ้านเดี่ยวในเขตกรุงเทพมหานครด้านตะวันออก”. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาเคหการ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๓.

สุคี ศิริวงศ์พากร. “การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการพึ่งตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร”. วิทยานันท์ปริญญามหาบัณฑิต, คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, ๒๕๕๖.

สุทธิพงษ์ บุญฤทธิ์. “ความต้องการที่อยู่อาศัยเมื่อถึงวัยเกษียณอายุของข้าราชการตำรวจในเขตกรุงเทพมหานคร”. วิทยานันท์มหาบัณฑิต, สาขาเคหการ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

สกลีย์ สุนานุสรณ์. “ความต้องการรูปแบบที่พักอาศัยและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพบริเวณรอบที่พักอาศัยสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ”. วิทยานันท์มหาบัณฑิต, คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ๒๕๕๗.

อภิสิทธิ์ เชื้อถื่อเจริญกิจ. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อทาวน์เฮ้าส์ของผู้บริโภค : กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร”. วิทยานันท์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการประกอบการ, มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

สถิติแห่งชาติกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงาน. “รายงานการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/IPSR/AnnualConference/Conferencell/Article/Article02.htm>, ๒๕๕๘.

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ. “มาตรฐานที่พักอาศัยของผู้สูงอายุไทย”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.thainhf.org/index.php?module=news&page2=detail&id=11>, ๒๕๖๑.

ภาษาอังกฤษ

BOOKS

Friedman, J.P. and Harris J.C. Key to buying a Retirement Home. New york : Baron’s Education Series, 1991.

Kotler, Philip. Marketing Management Analysis, Planning, Implementation and Control. New Jersey : A Simon & Schuster Company, 1997.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ

นายฉัตรชัย วีระเมธีกุล

วัน เดือน ปีเกิด

๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๕

การศึกษา

- ปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (MBA)
- ปริญญาตรี UNIVERSITY OF WASHINGTON (BA)

ประวัติการทำงานโดยย่อ

- กรรมการและรักษาการกรรมการผู้จัดการ ธนาคารอาคารสงเคราะห์
- ที่ปรึกษาตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- กรรมการ มูลนิธิรามารามาศิขิต (โรงพยาบาลรามารามาศิขิต)
- กรรมการ การเคหะแห่งชาติ

ตำแหน่งปัจจุบัน

- ประธานกรรมการบริหาร บริษัท เอ็ม.ไทย กรุ๊ป จำกัด
- กรรมการอิสระ และกรรมการตรวจสอบ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ไทย) จำกัด (มหาชน)

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง แนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในอนาคต ศึกษาเฉพาะกรณี
ที่อยู่อาศัยแบบสร้างสรรค์ของภาคธุรกิจเอกชน

ผู้วิจัย นายฉัตรชัย วีระเมธีกุล หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๐

ตำแหน่ง ประธานกรรมการบริหาร บริษัท เอ็ม.ไทย กรุ๊ป จำกัด

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในโลกปัจจุบันประเทศต่างๆได้หันมาศึกษาและตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทาง
โครงสร้างของประชากรในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจกันเป็นอย่างมาก
ทั้งในระดับชาติและในระดับโลก เนื่องจากมีผลกระทบอย่างกว้างขวางในระดับมหภาค เช่น
ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) รายได้ต่อหัวของประชากร การออม
และการลงทุน งบประมาณของรัฐบาล การจ้างงานและผลิตภาพของแรงงาน อีกทั้งในระดับจุลภาค
ได้แก่ ผลกระทบต่อตลาดผลิตภัณฑ์และบริการด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านการเงินและด้านสุขภาพ
การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนสำคัญที่ต้องการการ
วางแผนอย่างเป็นระบบและเริ่มดำเนินการล่วงหน้า เนื่องจากมาตรการต่างๆ หลายประการล้วน
แล้วแต่ต้องใช้เวลาในการดำเนินการ กว่าที่จะเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม

ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งในหลายๆประเทศในโลกที่กำลังเผชิญกับการ
เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรครั้งสำคัญ คือการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนจำนวน
ประชากรในวัยทำงานและวัยเด็กลดลง เนื่องจากอัตราการเกิดและอัตราการตายของประชากรลดลง
อย่างต่อเนื่อง ทำให้ประชากรไทยโดยเฉลี่ยมีอายุยืนยาวขึ้นนับว่าเป็นประเด็นปัญหาที่ทวีความรุนแรง
ขึ้นตามลำดับ จากข้อมูลรายงานการคาดการณ์ประชากรของประเทศไทย ปี ๒๕๕๓-๒๕๘๓ ของสำนัก
กรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (คสช.) พบว่าประเทศไทย ได้เข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ”
ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ โดยมีสัดส่วนผู้สูงอายุร้อยละ ๑๒.๙ ของจำนวนประชากรทั้งหมด ๖๖ ล้านคน และ
คาดว่าในปี ๒๕๗๓ ประเทศไทยจะเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์” เนื่องจากมีสัดส่วนของ
ผู้สูงอายุสูงถึง ร้อยละ ๒๕.๘ ของจำนวนประชากรทั้งหมด ๖๘.๓ ล้านคน(ที่มา : สำนักกรรมการ
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (คสช.), ๒๕๕๙)ซึ่งสถานการณ์ของประเทศไทยก็ดำเนินไป
เช่นเดียวกับนานาประเทศ กล่าวคือ การดำเนินนโยบายด้านประชากรและการวางแผนครอบครัว
ที่ประสบผลสำเร็จ ตลอดจนความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้
คนไทยมีสุขภาพดี มีอายุยืนยาวขึ้น และมีโอกาสได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น มีความรู้และทักษะในการ
ป้องกันและดูแลสุขภาพ ตลอดจนการวางแผนครอบครัวที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลสำเร็จ
ดังกล่าวทำให้ภาวะการเจริญพันธุ์และอัตราการเกิดมีแนวโน้มที่ลดลง จนเกิดการเปลี่ยนแปลง
ทางด้านโครงสร้างของประชากร กล่าวคือ ประชากรที่อยู่ในวัยสูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่
ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มที่ลดลง ในขณะที่ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
สิ่งที่มีผลกระทบตามมาคือ การต้องจัดเตรียมสถานที่ดูแลคนกลุ่มนี้ ที่อยู่อาศัยที่สามารถรองรับและ

เข้าถึงกลุ่มผู้สูงอายุ ทำให้เกิดโครงการอสังหาริมทรัพย์สำหรับผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันนี้มีหลากหลายรูปแบบและหลายระดับราคา มีทั้งเป็นของทางภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนที่มองเห็นโอกาสทางธุรกิจจากกลุ่มผู้สูงอายุแต่อาจจะยังไม่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุทั้งส่วนของภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

๒. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุของภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

๓. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในอนาคตของภาคธุรกิจเอกชนในรูปแบบที่อยู่อาศัยแบบสร้างสรรค์

ขอบเขตของการวิจัย

เป็นการศึกษาในการดำเนินการพัฒนาที่อยู่อาศัยแบบสร้างสรรค์ของภาคธุรกิจเอกชนเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

๑. การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่ส่งผลกระทบต่อแนวทางการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในอนาคต โดยสรุปดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ

1.1 การสร้างหลักประกันทางรายได้ให้ผู้สูงอายุ และประชากรรุ่นใหม่ เพื่อการวางระบบบำนาญพื้นฐานให้กับประชากรในทุกกลุ่ม

1.2 เพิ่มศักยภาพให้กับระบบเศรษฐกิจไทย ภายใต้บริบทสังคมสูงวัย โดยทุกภาคส่วนร่วมกันพิจารณาขยายเวลาอายุเกษียณและการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจ้างงานที่ต่อเนื่อง

ทั้งภาคส่วนราชการและเอกชนควบคู่ไปกับการดำเนินการ เพื่อเสริมพลังเศรษฐกิจไทย เช่น ศูนย์ข้อมูล ความต้องการลักษณะการทำงานของผู้สูงอายุ และหน่วยงานผู้จ้างในลักษณะตลาดแรงงานการเตรียมความพร้อมแรงงานรุ่นใหม่ การพัฒนาคุณภาพแรงงานและการสร้างกลไกในการดึงดูดคนทำงานที่มีคุณภาพ

2. ด้านการปรับสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการสาธารณะที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ

2.1 สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนที่น่าอยู่สำหรับสังคมผู้สูงอายุ โดยการปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ที่อยู่อาศัย ระบบขนส่งมวลชน และสภาพแวดล้อมทางด้วยการประกาศนโยบายและปรับแก้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้อาคารสถานที่ราชการและเอกชนต่างๆ ดำเนินการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม การเชื่อมต่อระบบขนส่งและบริการสาธารณะ รวมถึงส่งเสริมอุตสาหกรรมและธุรกิจเพื่อรองรับผู้สูงอายุ โดยการลงทุนปรับสภาพแวดล้อมเมือง/ชุมชนที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

2.2 การจัดสิ่งแวดลอมที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุออกกำลัง ได้แก่ การจัดให้มีพื้นที่สีเขียว การจัดมุมพักผ่อนตามถนนทางเชื่อมและทางเดินต่างๆ การสร้างทางเดินที่ราบเรียบสะดวกสบาย การจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในชุมชน จะกระตุ้นให้ผู้สูงอายุออกมาพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การออกมาทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกันกับเพื่อนบ้านมากขึ้น เป็นต้น

2.3 การจัดสิ่งแวดลอมในที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุในการดำเนินชีวิต ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตอยู่กับบ้านมากกว่าการออกไปนอกบ้าน การจัดสิ่งแวดลอมทางกายภาพของบ้านต้องคำนึงถึงสภาพร่างกายและการใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุด้วย เช่น การสร้างบ้านจะต้องสร้างตามมาตรฐานที่อยู่อาศัยในแต่ละช่วงชีวิต (Lifetime Homes Standard) โดยสำหรับผู้สูงอายุนั้น ควรมีการทำทางลาด ราวบันได ราวจับในห้องน้ำเพื่อป้องกันการลื่นล้ม เป็นต้น การดูแลให้ผู้สูงอายุมีความอบอุ่น โดยป้องกันไม่ให้สัมผัสกับอากาศที่เย็นหรือร้อนเกินไป สิ่งนี้เป็นประเด็นร้อนทางสุขภาพ เพราะพบว่ามีรายงานจำนวนการเสียชีวิตเพิ่มขึ้นจากการอยู่ในที่เย็น และผู้สูงอายุเป็นส่วนหนึ่งของภาวะเสี่ยงนี้ สิ่งที่ควรดำเนินการ คือ การปรับปรุงให้มีฉนวนกันความร้อน และการเพิ่มพลังงานที่มีคุณภาพภายในบ้านเรือนจะเป็นผลลัพธ์ทางบวกให้แก่สุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในกลุ่มอาการสมองเสื่อม อาการหลงลืม สับสน และนอนหลับยาก การจัดสิ่งแวดลอมในบ้านเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรคำนึงถึง เช่น พื้นบ้านควรหลีกเลี่ยงรูปแบบหรือลวดลายที่มากเกินไป การเลือกสีทาผนังและพื้นห้องควรเลือกสีที่แตกต่างกัน เพื่อให้สามารถมองเห็นความแตกต่างระหว่างพื้นและผนังห้อง การเพิ่มประสิทธิภาพของแสงธรรมชาติและ ระดับแสงจากแสงประดิษฐ์ให้เพียงพอ เป็นต้น

2.4 การจัดสิ่งแวดลอมในที่สาธารณะให้เอื้อต่อสุขภาพผู้สูงอายุ เช่น การทำทางเดินที่ราบเรียบ ทางลาด ลิฟท์ขึ้นอาคารสถานที่ต่างๆ ราวจับบันได ห้องน้ำสาธารณะ ที่นั่งพักผ่อน และอุปกรณ์ช่วยเหลืออื่นๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม นอกจากนั้น การสร้างสิ่งแวดลอมที่เอื้อต่อสุขภาพของผู้สูงอายุโดยการคำนึงถึงความแปรเปลี่ยนของสิ่งแวดลอมและสภาวะของผู้สูงอายุเอง

3. ด้านสุขภาพ

3.1 การส่งเสริมชุมชนเข้มแข็งอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาดูแลสุขภาพ โดยเน้นสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสุขภาพ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมการทำงานโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในการร่วมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพสามารถจัดการดูแลสุขภาพของตนเอง

3.2 การปฏิรูประบบบริการสุขภาพในทุกกระดับให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เพื่อรองรับระบบการบริการสุขภาพที่มีคุณภาพและต่อเนื่อง เช่น สนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันก่อนการเจ็บป่วย การรักษาและฟื้นฟู

3.3 การสร้างและจัดระบบดูแลสุขภาพชุมชนเมือง โดยจัดระบบผู้ดูแลที่ได้รับ การว่าจ้างทั้งการดูแลที่บ้านและในหน่วยบริการทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีมาตรฐานและกลไกที่มีกฎหมายรองรับในการกำกับมาตรฐาน

4. ด้านสังคม

4.1 การเตรียมความพร้อมเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาประชากรไทยให้สามารถพึ่งพาตนเองให้นานที่สุด และการเตรียมความพร้อมทั้งด้านการเงินและสุขภาพ

4.2 การส่งเสริมการวางแผนชีวิตครอบครัวแนวใหม่ เพื่อเพิ่มศักยภาพครอบครัวรักษาไว้ซึ่งสมดุลระหว่างบทบาทในการทำงานเชิงเศรษฐกิจและบทบาทในการดูแลเกื้อหนุนสมาชิกในครอบครัวของประชากรในวัยทำงาน เพื่อรักษากำลังแรงงานที่กำลังลดลงเป็นลำดับให้เป็นกำลังแรงงานที่มีประสิทธิภาพสูง

4.3 การเพิ่มศักยภาพและบทบาทชุมชนเพื่อคนทุกวัย เพื่อให้ชุมชนมีบทบาทในการส่งเสริมและเกื้อกูลสมาชิกในชุมชนที่หลากหลายให้ใช้ชีวิตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

4.4 การเร่งรัดการทำงานเชิงรุกของภาครัฐและเอกชนเพื่อรองรับสังคมสูงวัย เพื่อให้เกิดการบูรณาการและการทำงานเชิงรุกเพื่อรองรับสังคมสูงวัย

4.5 เพิ่มคุณค่าผู้สูงอายุเพื่อสร้างคุณค่าประชากรในทุกช่วงวัยการสังคคุณค่า เช่น การปรับทัศนคติรณรงค์ให้สังคมมีทัศนคติเชิงบวกต่อผู้สูงอายุและมีมุมมองของสังคมและตัวผู้สูงอายุเองให้ผู้สูงอายุเป็นพลังไม่เป็นภาระ

5. ด้านที่อยู่อาศัย

5.1 โครงการที่อยู่อาศัยมีการบริหารจัดการที่แตกต่างจากโครงการจัดสรรทั่วไป ต้องทำเฉพาะผู้สูงอายุจึงต้องมีการตรวจสอบและทำความเข้าใจกับผู้ซื้อ เพื่อให้สืบทอดเป็นมรดกให้แก่ลูกหลานได้ ตลอดจนการซื้อขายเปลี่ยนมือ และกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถรักษาสภาพแวดล้อมที่มีอยู่มิให้เปลี่ยนแปลงไป

5.2 การออกแบบควรคำนึงถึงข้อกำหนดต่างๆ สำหรับบ้านผู้สูงอายุเช่นเดียวกับบ้านโครงการจากกลุ่มเป้าหมาย เพื่อกำหนดประเภทและขนาดของบ้านพร้อมที่ดินและเหมาะสม

5.3 การออกแบบโครงข่ายภายในโครงการ ควรใช้หลักการออกแบบสมบูรณ์ ซึ่งจะให้ความสำคัญที่คำนึงถึงผู้ใช้งาน 4 ประเภท กลุ่มคนเดินเท้า กลุ่มผู้ใช้จักรยาน กลุ่มผู้ใช้รถยนต์ และกลุ่มผู้ใช้ระบบขนส่งมวลชน โดยมุ่งเน้นความปลอดภัย ลดอันตรายจากการสัญจรบนถนนของผู้สูงอายุ ทั้งที่ขับโดยผู้สูงอายุเองหรือไม่ใช่

ข้อเสนอแนะ

ประเทศไทยจำเป็นต้องเตรียมรับมือกับสถานการณ์ประชากรสูงวัยอย่างรวดเร็วนี้ ประชากรที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุสูงขึ้นย่อม หมายถึง ภาระของรัฐ ชุมชน และครอบครัว ในการดูแลสุขภาพ ค่าใช้จ่ายในการยังชีพ และการดูแลเกี่ยวกับการอยู่อาศัยที่เหมาะสมที่จะต้องสูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งมีผู้สูงอายุจำนวนมากที่อาจจัดอยู่ในภาวะเปราะบาง หนึ่งในสามของผู้สูงอายุมิรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน บุตรซึ่งเคยเป็นแหล่งรายได้สำคัญของผู้สูงอายุมีสัดส่วนลดลง ผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังคนเดียวหรือตามลำพังกับผู้สูงอายุด้วยกันมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จำนวนผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ประมาณ 4 แสนคน และผู้สูงอายุที่เป็นโรคสมองเสื่อมประมาณ 6 แสนคน ในปี 2561 มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอีกมาก ในอีก 20 ปีข้างหน้า ผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงจะเพิ่มเป็น 1.3 ล้านคน และ ผู้ป่วยด้วยโรคสมองเสื่อมจะเพิ่มเป็น 1.4 ล้านคน รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2561 นี้ ผู้สูงอายุไทยที่อยู่ในเขตเมืองและชนบทที่มีสภาพทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน ยังมีความเหลื่อมล้ำ ไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการ สุขภาพอนามัย ซึ่งเนื่องมาจากข้อจำกัดในการเดินทาง และการรับรู้สิทธิของผู้สูงอายุในกลุ่มต่างๆ การส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพที่ดี เช่น การออกกำลังกาย การมีกิจกรรมทางสังคม แม้จะไม่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาผู้สูงอายุโดยตรง แต่จะช่วยลดภาระในการดูแล และให้บริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุได้อย่างมาก ประเทศไทยจำเป็นต้องเตรียมพร้อมด้วยการระดมทรัพยากรทั้งหลาย สร้างบุคลากร ปรับบทบาท หน้าที่และเพิ่มการประสานงานขององค์กร/หน่วยงาน แก๊ไขและปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ พัฒนารูปแบบและระบบต่างๆ ในการให้บริการด้านสุขภาพอย่างเท่าเทียมกันแก่ผู้สูงอายุที่จะเพิ่มจำนวนขึ้นอีกมากในอนาคตอันใกล้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุและสร้างรูปแบบการให้บริการด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ดังนี้

1. พัฒนาระบบบริการสุขภาพแบบไร้รอยต่อเพื่อเพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการ โดยจัดรถโดยสารรับส่งผู้สูงอายุ
2. เพิ่มประสิทธิผลของการดูแลผู้สูงอายุนอกสถานพยาบาล โดยเฉพาะการดูแลระยะยาวที่บ้านและชุมชน
3. ส่งเสริมการใช้ยาอย่างเหมาะสมในผู้สูงอายุเพื่อลดผลข้างเคียงจากยา
4. เพิ่มประสิทธิผลการส่งเสริมสุขภาพ/ป้องกันโรคโดยเฉพาะอย่างยิ่งเบาหวาน ความดันเลือด การหกล้ม และสุขภาพจิต
5. ส่งเสริมการออกกำลังกายและกิจกรรมทางสังคมด้วยการยกระดับระบบขนส่งโดยสาร การเข้าถึงพื้นที่สีเขียว ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และระบบบริการปฐมภูมิ
6. พัฒนาระบบสารสนเทศให้สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงได้แม่นยำและทันสมัย
7. จัดระบบบริการสาธารณสุขให้เอื้อต่อการให้บริการผู้สูงอายุที่อยู่ในชุมชน เช่น ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพและระบบการดูแลระยะกลางในชุมชน

8. ส่งเสริมให้นักศึกษาแพทย์ทุกสาขาวิชา พยาบาลและบุคลากร ด้านสุขภาพ อื่นๆ ให้มีความรู้ด้านเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ
9. ส่งเสริมให้ประชาชนเริ่มสร้างเสริมและดูแลสุขภาพของตนตั้งแต่วัยเยาว์ เพื่อเป็นผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดี
10. กำหนดตัวชี้วัดความก้าวหน้าของนโยบายและแผนที่ใช้ประโยชน์ได้จริง เชื่อถือได้ เป็นไปได้ที่จะรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างตัวชี้วัด และมีความสอดคล้องระหว่างดัชนีกับเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในด้านต่างๆ

ประชากรไทยมีแนวโน้มชัดเจนที่กำลังสูงวัยขึ้นด้วยอัตราที่เร็วมาก ประเทศไทย กำลังจะกลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ในเวลา อีกประมาณ 5 ปีข้างหน้า รัฐบาลจึงต้องรีบเร่งวางนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อรองรับสังคมสูงอายุโดยไม่ชักช้าดังต่อไปนี้

สนับสนุนให้ผู้สูงอายุอยู่ในที่อยู่อาศัยที่ช่วยส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

1. สนับสนุนให้ผู้สูงอายุคงอยู่ในที่อยู่อาศัยเดิม ในครอบครัว ชุมชน และสิ่งแวดล้อมที่ตนคุ้นชิน โดยปรับปรุงสถานที่ และสิ่งก่อสร้างทั้งภายในบ้านและ ภายนอกบ้านให้เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ
2. สนับสนุนคนในครอบครัวที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ เช่น ให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ
3. ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และเครือข่ายในชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างกลไกเฝ้าระวังดูแลผู้สูงอายุ เช่น มีระบบอาสาสมัครเยี่ยมบ้าน ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุกลางวัน
4. ส่งเสริมให้ อปท. และชุมชน ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม และจัดบริการสาธารณะ โดยเฉพาะการขนส่งสาธารณะที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตนอกร้านของผู้สูงอายุ
5. ยกกระดับมาตรฐานของที่อยู่อาศัย ไม่ว่าจะดำเนินการโดยรัฐหรือเอกชน สำหรับผู้สูงอายุที่จำเป็นต้องไปอยู่ในที่อยู่อาศัยใหม่

สนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี

1. สร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้สูงอายุในการปกป้องตนเองจากภัยรอบด้านด้วยการให้ข่าวสาร ความรู้ รวมทั้งพัฒนาเครื่องมือ/กลไก/เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับ การดำรงชีวิตอย่างปลอดภัย และมีศักดิ์ศรี
2. ลด “วัยาคติ” หรือแนวความคิดเชิงลบต่อผู้สูงอายุในหมู่ประชากร ทุกเพศทุกวัย
3. สนับสนุนให้กลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุมีบทบาทและความเข้มแข็ง
4. ให้ทุกหน่วยงาน ครอบครัวยุ และสถาบันการศึกษา มีส่วนร่วมรณรงค์ให้ประชาชนมีค่านิยมเอื้ออาทร เห็นคุณค่า และแสดงความกตัญญูทวดเวที่ ต่อผู้สูงอายุ

ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีหลักประกันรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน

1. ส่งเสริมให้มีการจ้างงานผู้สูงอายุ
2. สร้างมโนทัศน์ใหม่เกี่ยวกับนิยามผู้สูงอายุเพื่อให้สังคมเห็นว่าผู้สูงอายุยังมีพลัง และมีศักยภาพเป็นผู้ผลิตในตลาดแรงงานได้

3. ปรับแก้ระเบียบ/กฎเกณฑ์/กฎหมาย ที่เป็นอุปสรรคต่อการจ้างงานผู้สูงอายุ รวมทั้งการขยายอายุเกษียณของข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และวางแผนการออมเงินและใช้จ่ายอย่างประหยัด เพื่อเป็นเงินออมไว้ใช้จ่ายยามชรา

5. สนับสนุนให้กองทุนการออมแห่งชาติมีความเข้มแข็งและมีการบริหารจัดการที่ดี

6. มุ่งพัฒนาระบบบำนาญให้ครอบคลุมผู้สูงอายุอย่างถ้วนหน้า รวมทั้งปรับปรุงระบบเบี้ยยังชีพให้เหมาะสมกับค่าครองชีพ/ภาวะเงินเฟ้อที่สูงขึ้น

จัดทำแผนช่วยเหลือผู้สูงอายุ

1 ให้ อปท. ทุกระดับรวมผู้สูงอายุไว้เป็นกลุ่มเป้าหมายในแผนการป้องกัน/รับมือภัยพิบัติ

2. จัดทำ “คู่มือรับมือภัยพิบัติ” ที่ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือผู้สูงอายุ เป็นพิเศษ เมื่อเกิดภัยพิบัติ

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับมือภัยพิบัติจะต้องมีฐานข้อมูลเกี่ยวกับ ผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งควรมีรายละเอียดเรื่องตำแหน่งที่อยู่ สถานะทางสุขภาพ และผู้ที่สามารถติดต่อได้ในกรณีฉุกเฉิน ข้อมูลเหล่านี้ต้องปรับให้เป็นปัจจุบัน อยู่เสมอ

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการซักซ้อมแผนปฏิบัติการช่วยเหลือ ผู้สูงอายุตามกำหนดเวลาที่เหมาะสม

5. ให้ข้อมูลความรู้แก่ผู้สูงอายุในการเตรียมความพร้อม การดูแลตนเอง และการฟื้นฟู หากเกิดภัยพิบัติ